

Efterværn

*En eksplorativ undersøgelse af socialarbejderes erfaringer med det sociale arbejde
omhandlende anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet*

Speciale, Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde

4. Semester, Aalborg Universitet

Juni 2022

Udarbejdet af:

Emma Rusholt Zimmer, studienummer 20174531

Nicklas Nørgaard Nielsen, studienummer 20172980

Vejleder: Iben Nørup

Antal anslag: 191.536

Abstract

This paper is motivationally designed from the context of empirical data providing knowledge about the challenges that children, previously placed in out-of-home care, go through, when they enter adulthood. We seek to explore how social workers in Denmark experience working with this complex phase of these children's lives, and whether and how they experience any potential for development in how the practical social work is administered and designed.

The study is designed based on the premise of the philosophical hermeneutics, which emphasizes the importance of meaning and dialogue when pursuing knowledge and understanding. Built on this we explore this area as a qualitative case study, where we seek an understanding through interpretation, based on a dialogue-oriented interview-style. Theoretically we draw on knowledge from Street-level Bureaucracy, which expands our understanding of how social workers practice discretion and enables us to further interpret how the frame for their work conduct, both legislatively and organizationally, impacts the social work with the target group. From this, the analysis is structured into three different themes, two of them being directly inspired by Street-level Bureaucracy, which is 'Legislative frame for work conduct' and 'Organizational frame for work conduct', whereas the third theme ties these frames together in comparison to how the social workers experience and understand the specific needs and problems, that the specific children's transition into adulthood entails.

Through interpretation and a fusion of horizons we have come to expand our understanding of how the social workers perceive this difficult phase. Regarding the legal aspects of social work, it is our understanding that the social workers experience their own frame as large and flexible, wherein they can meaningfully practice discretion in a systematic way, mainly in the benefit of the children. When it comes to legislative problems, all the social workers express how other legal areas, outside of their own work-frame, can sometimes hinder a smooth transition from childhood to adulthood. It is our understanding that the social workers experience these other legal areas as problematic, because they for one view the 18-year-olds as self-governing average adults, on equal terms with every other people in society, and following this don't enable the social workers in these specialized areas to exercise as large a degree of discretion, so they can tailor the social services to the individual needs and difficulties, that this target group experiences. In this aspect they explain how a potential for future development of this field is in regard to greater legislative coherence.

In regard to the organizational aspects of social work, we have come to understand how different organizations structure and work with the same legal frame in very different manners. Some social workers explain how they use tools such as written guidelines or specific procedures to help structure

their work - both meant as a help to navigate in the legislative complexity, but also to ensure that different social workers do not exercise discretion in different ways, so that the social service becomes social worker dependent. Other social workers explain how they have no written organizational guidelines, but instead base their work on both interdisciplinary collaboration within their own organization, and have organized case meetings, where different social workers discuss the same case, to ensure the social service becomes nuanced and non-social-worker dependent. We find that both models are positively experienced by the social workers, wherein they both experience the ability to work meaningfully with the young adults' individual needs. The social workers do however explain how inter-organizational collaborations can be difficult for both the practical social work but also for the children's experience of the social service they receive. In this matter we have gained knowledge of how some social workers experience positive effects of having a multidisciplinary organization, so that the organizational barriers, including different problem-solving strategies, different organizational guidelines, and different economies, are broken down.

Lastly, we have come to understand how the social workers experience the specific social services in regard to the target group's needs. We have come to understand how the social workers experience problematic barriers for both the target group's participation and for successful courses. They explain how previously bad experiences with social services, a lack of understanding of the service being offered, and the perception of participation being a way of self-stigmatization, all are issues that can make it difficult for the social workers to support the children's transition into adulthood. Furthermore, the social workers explain how many of these young adults experience psychosocial issues, in which they, due to legislative limitations, cannot accommodate with an acute recommendation for therapy.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INDLEDNING	3
2. PROBLEMFELT	3
2.1 PROBLEMFORMULERING.....	6
2.1.1 UDDYBNING AF PROBLEMFORMULERING	6
2.2 DET SOCIALE ARBEJDE	7
2.3 BEGREBSAFKLARING	7
2.3.1 HVAD ER EN ANBRINGELSE?.....	7
2.3.2 HVAD ER EFTERVÆRN?.....	8
3. EKSISTERENDE FORSKNING.....	9
4. VIDENSKABSTEORETISKE OVERVEJELSER.....	13
4.1 FILOSOFISK HERMENEUTIK.....	13
4.1.1 SAND VIDEN.....	14
5. METODE	16
5.1 CASESTUDIE.....	16
5.2 ADGANG TIL FELTET.....	18
5.3 INFORMANT BESKRIVELSE	18
5.4 INTERVIEW	19
5.4.1 ONLINE-INTERVIEW & EKSPERTINTERVIEW	20
5.4.2 INTERVIEWGUIDE	20
5.5 FORSKNINGSKRITERIER	22
5.5.1 GENTAGELIGHED	22
5.5.2 VALIDITET	23
5.5.3 GENERALISERBARHED	23
5.6 ETIK.....	24
5.7 DATABEHANDLING.....	25
5.7.1 SAMTYKKE & FORTROLIGHED	25
5.7.2 FORSKERENS OVERVEJELSER.....	26
5.8 ABDUKTIV TILGANG.....	26
6. TEORI.....	28
6.1 STREET-LEVEL BUREAUCRACY.....	28
6.1.1 SKØN	31
6.1.2 COPING	31

6.2 EMPIRISK NUANCERING	32
7. ANALYSESTRATEGI	35
8. ANALYSE.....	37
8.1 ANALYSEDEL 1: LOVGIVNINGSMÆSSIGE RAMMER	37
8.1.1 DET FAGLIGE SKØN	37
8.1.2 UDFORDRINGER MED EFTERVÆRNSLOVGIVNINGEN	41
8.1.3 ØVRIGE LOVGIVNINGSMÆSSIGE UDFORDRINGER	42
8.1.3.1 TIDSPRES.....	43
8.1.3.2 VOKSENOMRÅDET	45
8.1.4 DELKONKLUSION	47
8.2 ANALYSEDEL 2: ORGANISATORISKE RAMMER.....	48
8.2.1 INSTRUKSER & PROCEDURER	48
8.2.2 KREATIVITET	52
8.2.3 UDFORDRINGER.....	57
8.2.3.1 UDFORDRINGER MED DE INTRA-ORGANISATORISKE RAMMER	57
8.2.3.2 TVÆRFAGLIG SAMARBEJDE.....	59
8.2.4 DELKONKLUSION	62
8.3 ANALYSEDEL 3: EFTERVÆRNSINDSATSEN I PERSPEKTIV TIL DE UNGES BEHOV.....	63
8.3.1 BEHOVSDÆKKENDE EFTERVÆRN	63
8.3.2 SYSTEMTRÆTHED	64
8.3.3 AT FØLE SIG ANDERLEDES	67
8.3.4 HULLER I TILBUDSVIFTEN	68
8.3.5 DELKONKLUSION	70
9. KONKLUSION.....	71
10. LITTERATURLISTE.....	74
11. BILAG	77
BILAG 1: INTERVIEWGUIDE TIL SOCIALARBEJDERE.....	77
BILAG 2: INTERVIEWGUIDE TIL EKSPERTER	77
BILAG 3: LÆRINGSPORTFOLIO	77

1. Indledning

“Der er ikke nogen, der kigger skævt til normale unge, hvis de kommer som 25-årige og spørger: ‘Kan jeg ikke lige flytte hjem igen, for jeg er helt fucked?’ Men hvis vi kommer som 25-årige, så er der bare ikke nogen hjælp. For der er ikke nogen at spørge” (Bikubefonden & SUS 2019:5). Citatet stammer fra en tidligere anbragt som sætter nogle ord på den fase, som mange anbragte gennemgår ved anbringelsens ophør. Det er i dag almindeligt, at en anbringelse slutter ved det 18. år, hvilket for mange unge udgør en periode fyldt med udfordrende forandringer. Det at have et stabilt netværk eller nogle voksenrelationer som kan hjælpe og støtte en, så man kommer på rette vej, er noget som mange anbragte ofte, ikke har. Årligt bruges der mellem 12 og 14 milliarder kroner i Danmark på anbringelser og andre foranstaltninger, hvis formål er at være med til at sikre den ret, som børn og unge har, når det omhandler tryghed og udvikling (Bikubefonden & SUS 2019:5). Hos mange anbragte gælder det imidlertid, at de løsrives fra kommunerne når de fylder 18 år, hvilket kan medvirke til, at der er nogen som ikke får den støtte, som de har behov for. I den forlængelse fremhæver Bikubefonden, at vi som samfund ikke må give slip på det tidspunkt, hvor de har allermost brug for støtten (Bikubefonden & SUS 2019:5). Netop dette skitserer den kontekst, som nærværende projekt skriver sig ind i. Forskningsinteressen udspringer sig af, at mange anbragte unge oplever udfordringer i forbindelse med deres overgang ind i voksenlivet. Det er en kendt problemstilling, som i mange år er blevet forsøgt imødekommet gennem blandt andet politiske reformer samt mere viden på området. Da der på trods heraf til stadighed opleves udfordringer med samme problemstilling, så forholder vi os undrende overfor, hvorfor man ikke er nået i mål med at hjælpe denne målgruppe. Vi undrer os med andre ord over, hvordan man i perspektiv til det sociale arbejde kan udvikle på området, så de anbragte unge får bedre forudsætninger for at opnå et godt og meningsfuldt liv efter anbringelsens ophør. Nærværende projekt tager afsæt i at udforske socialarbejdernes perspektiv og søger at undersøge, hvorvidt de oplever udfordringer i deres daglige arbejde, med efterværn som case, som i perspektiv til de unge kunne udvikles på.

2. Problemfelt

I Danmark flytter den gennemsnitlige unge hjemmefra, når han/hun er 21,7 år gammel. Hos anbragte er det i stedet sådan, at deres anbringelsesforløb slutter når de fylder 18 år. Mette Mørk fremhæver, at de derudover kan opleve nogle udfordringer som kan være én af konsekvenserne ved, at de har haft svære livsvilkår fra en tidlig alder (Mørk 2021). De skal med andre ord pludseligt stå på egne ben tidligere end den gennemsnitlige jævnaldrende, mens de samtidigt kan være sårbare, som én af conse-

kvenserne ved en svær barndom. Dette kan medføre, at mange anbragte oplever udfordringer i forbindelse med at opnå et rodfæste, når det gælder overgangen ind i voksenlivet. For omkring 20 år siden blev det ved en lovændring muligt at få efterværn op til det 23. år. Grundtanken bag denne ændring var, at det skulle forbedre forholdene for de anbragte børn og unge. Forskning viser dog, at der til trods for positive effekter ved at modtage efterværn, stadigvæk forekommer store udfordringer, når det handler om at de anbragtes transition ind i voksenlivet (Mørk 2021). Flere projekter fremhæver i den forlængelse, at mange tidligere anbragte oplever en form for foranstaltningstræthed, hvor de i den forbindelse søger i retning mod løsrivelse. Nogle oplever endda, at et tilbud om deltagelse i forskellige projekter kan virke stigmatiserende, hvor de oplever at blive fastholdt i en udsat fortælling (Deloitte Consulting 2017). Man kan i den forlængelse reflektere over, hvorvidt og hvordan forudsætningerne for et succesfuldt efterværn afhænger af de anbragtes tidligere oplevelser med blandt andet deres anbringelsessted eller deres sagsbehandlere, og hvordan deres oplevelse af efterværnet ikke udelukkende relaterer sig til selve efterværnet, men også afhænger af deres forudgående erfaringer.

Heraf udspringer én af projektets centrale interesser, nemlig at undersøge hvorfor der på trods af gentagne udviklinger og omlægninger af efterværnsområdet, stadigvæk er udfordringer med at hjælpe de tidligere anbragte godt ind i voksenlivet. Vi stiller os med andre ord undrende overfor, hvad der under implementeringen af disse socialpolitiske indsatser gør, at der stadigvæk er mange tidligere anbragte som ikke formår at opnå det ønskede rodfæste eller endda slet ikke ønsker at modtage den støtte, som kommunen vurderer, at de kunne have gavn af. Som senere afsnit omkring eksisterende forskning præsenterer, så har vi ladet undersøgelsens fokus guide i retning af, hvor vi vurderer, at der er videnshuller i forbindelse med at forstå det sociale arbejdes praksis i relation til efterværn. Vi erfarer med andre ord, at der er blevet udført flere undersøgelser, som skriver sig ind i de tidligere anbragtes fortællinger og oplevelser, mens det på den anden side har været udfordrende for os at finde forskning omkring, hvordan socialarbejdere forholder sig til arbejdet med samme udfordring, og hvad disse erfarer, når de forsøger at støtte de anbragte godt ind i voksenlivet. Vi har derfor udvalgt netop denne målgruppe til at fortælle om deres erfaringer i forbindelse med udførelsen af det sociale arbejde, set i relation til de unges overgang ind i voksenlivet.

I kontekst til denne forskningsinteresse er problemstillingen om efterværn ligeledes under politisk debat, hvor regeringen med et bredt flertal har udformet en aftale som sætter sig for at hjælpe udsatte børn, unge og deres familier både tidligere og bedre, end hvad der er tilfældet i dag (Social- og Ældreministeriet 2021:1). Denne aftale omtales 'Børnene Først', og omhandler både nye lovgivningsmæssige rettigheder til udsatte børn og unge, herunder Barnets Lov, og sætter samtidigt fokus på forskellige

aspekter af, hvordan vi kan forhindre, at udsatte børn og unge nødvendigvis også bliver til udsatte voksne. Hertil er der opstillet i alt syv centrale temaer, som hver især belyser forskellige aspekter af, hvordan man med aftalen søger at hjælpe og støtte de udsatte børn og unge. Centralt for nærværende projekt står temaet ‘Godt ind i voksenlivet’ (Social- og Ældreministeriet 2021:1). Temaets centrale problematik skitseres opsummeret gennem følgende citat:

“I dag snubler og falder alt for mange i dørtærsklen mellem barndom og voksenliv (...) Der skal stå nogen i kulissen klar til at gribe den unge. Vi skal sikre hjælp, indtil den unge selv er rodfæstet i voksenlivet.” (Social- og Ældreministeriet 2021:22)

For at komme i mål med ovenstående står det centralt i aftaleteksten, at der er et behov for radikalt at nytænke efterværnsindsatsen. Denne nytænkning skal ske på baggrund af analyser, som undersøger hvilke udfordringer der eksisterer på området. Aftaleteksten fremfører, at målsætningen med den fremtidige efterværnsindsats er, at de unge ikke slippes før de har fået rodfæste med hensyn til både bolig-situation, job- og uddannelsessituation samt have etableret et netværk og fået støttende relationer (Social- og Ældreministeriet 2021:22).

I perspektiv til projektet så udgør ovenstående en del af den forforståelse, som nærværende projekt udspringer sig af. Det er blevet fremført, hvordan anbragte unges overgang ind i voksenlivet adskiller sig fra deres jævnaldrendes, og hvordan de metaforisk set oplever udfordringer med at opnå et godt og selvstændigt rodfæste. Hertil er det blevet præsenteret, hvordan det politisk er en målsætning at nytænke den nuværende efterværnsindsats, som sigter mod at imødekomme nogle af de komplekse problemstillinger, som transitionen fra anbringelse og ind i voksenlivet medfølger. Vi forsøger med dette projekt at skrive os ind i midten af denne nytænkning. Vi har en interesse i at opnå en større forståelse for hvordan det sociale arbejdes praktikere, som udfører af den relevante velfærdspolitik, forholder sig til arbejdet med denne problemstilling, samt hvad disse oplever af udfordringer i forbindelse med at opnå de målsætninger, som både reformen ‘Børnene Først’ samt efterværnsindsatsen sigter mod. Vi er med andre ord interesserede i at udforske socialarbejderes erfaringer og oplevelser med det socialpolitiske arbejde omhandlende anbragte unges overgang ind i voksenlivet - både set i relation til implementeringen af de aktuelle politiske visioner, men ligeledes i perspektiv til deres praktiske erfaringer med at hjælpe de anbragte børn og unge ind i voksenlivet. Hertil er der blevet udarbejdet en problemformulering, som gennem projektet vil agere rettesnor for undersøgelsens fokus:

2.1 Problemformulering

“Hvordan kan man med efterværn som case fortolke på socialarbejderes erfaringer med anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet, og hvordan kan man gøre brug af denne viden i relation til nytænkningen af efterværnet?”

2.1.1 Uddybning af problemformulering

Forud for undersøgelsen er det væsentligt at fremlægge vores forforståelse og refleksioner bag problemformuleringen, således vi med læsere in mente forsøger at skabe et fælles perspektiv for fortolkning.

Det er indledende relevant at tydeliggøre, hvem vi forstår som værende socialarbejdere, og hvorfor disses erfaringer vurderes relevante for at opnå forståelse af for den nævnte problemstilling. Termen ‘socialarbejdere’ er anvendt i perspektiv til fagdisciplinen ‘Socialt Arbejde’, hvilket i umiddelbar forlængelse af dette afsnit vil uddybes nærmere. De socialarbejdere, som vi i nærværende undersøgelse tager afsæt i, er selekteret på baggrund af deres praktiske erfaringer med efterværn, som i projektet både relaterer sig til rådgivere samt fagkonsulenter med rådgivende funktioner. Det er vores vurdering, at disse både har et indgående kontekstuel kendskab til hvordan det sociale arbejde i forbindelse med blandt andet efterværnsindsatsen udfolder sig i praksis, samt har oplevet, set i lyset af det sociale arbejde, nogle af de udfordringer som de unge gennemgår. Socialarbejderne rummer derfor et særligt potentiale, i forhold til at udforske hvilke problemstillinger der fremtræder i arbejdet med anbragtes overgang ind i voksenlivet, og kan i relation til projektet bidrage med en viden omkring hvilke problemstillinger, som der i nytænkning af efterværnsindsatsen kunne have in mente.

Det er derudover relevant at tydeliggøre, at når vi i problemformuleringen skriver “nytænkningen”, så henvises der i særdeleshed til den udvikling indenfor efterværnsområdet, som reformen ‘Børnene Først’ lægger op til. Vi søger i den forbindelse at have et særligt blik for oplevede udfordringer, som socialarbejderne erfarer problematiske i perspektiv til at støtte og hjælpe de anbragte unge godt ind i voksenlivet.

2.2 Det sociale arbejde

Projektet skriver sig grundlæggende ind i det sociale arbejdes kontekst, og vi læner os op ad den internationale definition herfor:

“Socialt arbejde er en praksisbaseret profession og en akademisk disciplin, der fremmer social forandring og udvikling, social sammenhængskraft og styrkelse og frigørelse af mennesker. Principper om social retfærdighed, menneskerettigheder, kollektivt ansvar og respekt for forskelligheder er centrale i socialt arbejde. Understøttet af teorier om socialt arbejde, samfundsvidenskab, humaniora og indfødt viden, engagerer socialt arbejde mennesker og strukturer for at løse livets udfordringer og forbedre velvære.” (International Federation of Social Workers).

Definitionen præsenterer en bred forståelse af, hvordan socialt arbejde både er en praktisk og akademisk disciplin, samt hvordan det understøttes af principper om retfærdighed, individuel værdighed samt et fælles kollektive ansvar, som understreger hvordan vi i fællesskab skaber rammerne for det gode liv. Nærværende projektet udspringer sig af det sociale arbejdes regi, og tager sit afsæt i de udfordringer, som anbragte børn og unge oplever, når det omhandler overgangen ind i voksenlivet. Vi søger grundlæggende med projektet at opnå viden omkring dem, som i praksis udfører det sociale arbejde, herunder hvordan de oplever, at rammerne for det sociale arbejdes praksis opleves i forhold til disse unges udfordringer, samt hvorvidt de oplever udviklingspotentialer, som i et fremtidigt perspektiv kunne imødekomme og støtte nogle af de anbragte unge i retning mod øget trivsel. Sagt med andre ord så forsøger vi at skrive os ind i en kontekst, hvor vi kan udforske nuancer og udviklingspotentialer i det sociale arbejde med anbragte unge, således at disse gennem nævnte nytænkning får bedre forudsætninger for at opnå et godt og meningsfuldt voksenliv.

2.3 Begrebsafklaring

Fortsat ovenstående er det ligeledes relevant kort at redegøre for de centrale foranstaltninger, som kendetegner projektets fokus og case. Det er med andre ord væsentligt, at vi forud for undersøgelsen præsenterer med hvilken forståelse vi tilgår analysen med, og hvad vi i perspektiv til følgende begreber lægger særlig vægt på, både set i forhold til empiriindsamlingen samt de analytiske fortolkninger.

2.3.1 Hvad er en anbringelse?

En anbringelse er en indgribende indsats, hvor man enten kortvarigt eller langvarigt placerer barnet eller den unge hos en døgninstitution, plejefamilie eller en form for opholdssted (Rasmussen, Hestbæk, & Røgeskov 2020:7-8). En anbringelse uden for hjemmet er nødvendig, når det vurderes, at denne

foranstaltning er den mest hensigtsmæssige i forhold til det støttebehov, som barnet eller den unge har (Socialstyrelsen 2020a). Med andre ord så er det altså det individuelle behov, som barnet eller den unge har, som er med til at afgøre både hvorvidt barnet skal anbringes, samt hvilken af de forskellige anbringelsesformer der er den mest hensigtsmæssige (Socialstyrelsen 2020b). Det kan eksempelvis i nogle tilfælde blive vurderet, at det er bedst at blive anbragt hos barnets mormor, eller anden familiær relation, også kaldt en netværksanbringelse. Det kan også være, at det ville være mere gavnligt, at anbringelsen sker hos en plejefamilie eller på en specialiseret institution som har særlige kompetencer. I sjældnere tilfælde kan en anbringelse være på eget værelse eller blive bosat på en kost- eller efterskole. Eksempelvis er over halvdelen af anbragte børn og unge anbragt hos en plejefamilie, herunder også netværksplejefamilie, mens hver 5. er bosat på en døgninstitution og hver 8. befinder sig på et socialpædagogisk opholdssted (Socialstyrelsen 2020b).

2.3.2 Hvad er efterværn?

I forbindelse med anbringelsens ophør, når den anbragte fylder 18 år, er der etableret en støttende foranstaltning, som kaldes for efterværn. Efterværn er et tilbud om støtte til unge, der er i alderen 18 til og med 22 år, og som har været anbragt uden for hjemmet eller haft en fast kontaktperson op til deres 18. år. Hovedformålet med efterværnstilbuddet er, at det skal bidrage til, at de unge kan opnå en selvstændig tilværelse på lige fod med andre unge. Tilbuddet om efterværn er indskrevet i lov om sociale service. Det betyder, at det er en forpligtelse hos den pågældende kommune at vurdere, om den unge i alderen 18 til 22 år, som umiddelbart indtil deres 18. år har været anbragt eller haft en fast kontaktperson, har et støttebehov som ligger indenfor efterværnets ramme (Socialstyrelsen 2021). Visionen er, at man gennem eksempelvis kontinuitet i opvæksten, skolegang, sundhed, personlig udvikling og forberedelse til et selvstændigt liv, kan give de anbragte muligheden for at opnå det samme voksne livsforløb sammenlignet med deres jævnaldrende. Hertil er det ligeledes fremlagt, at den støtte der gives til den unge, skal ske med afsæt i de ressourcer, som den unge har, og lige så vel have et fokus på de synspunkter og ønsker, som den unge kommer med. Inden et efterværn tildeles, så skal kommunen i samspil med den unge foretage en individuel vurdering af det behov for støtte, som den unge har. I forlængelse heraf er det også essentielt at pointere, at efterværn kun tilbydes, når det vurderes at have væsentlig betydning for det støttebehov, som den unge har. Efterværnet ophører derefter, når den unge enten fylder 23 år, eller hvis støtten ikke længere vurderes relevant for den unges støttebehov. Det er dog ikke et krav for tildeling af efterværnstilbuddet, at der forventes, at den unge kan klare sig uden nogen form for støtte, når den unge fylder 23 år (Socialstyrelsen 2021).

3. Eksisterende forskning

Forud for empiriindsamlingen er der foretaget en litteraturgennemgang, som skriver sig ind i både det generelle anbringelsesområde, samt de anbragtes overgang ind i voksenlivet. Det følgende afsnit har til hensigt at fremlægge relevante uddrag af den eksisterende forskning, som i analytisk sammenhæng har betydning for de empiriske fortolkninger. Hensigten bag litteraturgennemgangen er ikke at præsentere en udførlig vidensopsamling, men er en udlægning af den forudgående forforståelse, som nærværende projekt udfolder sig fra.

I år 2020 udgav Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE, en forløbsundersøgelse vedrørende alle anbragte børn og unge, som er født i år 1995. Undersøgelsen fremfører viden om tidligere anbragte, fortolket gennem temaer såsom uddannelse og beskæftigelse, brug af rusmidler, afvigende adfærd og psykisk sundhed. Afsættet for undersøgelsen var at forstå, hvordan forskellige opvækstvilkår fordelt på forskellige anbringelsesformer og anbringelseslængder, får betydning for anbragtes efterfølgende livssituation. Derudover fremlægger undersøgelsen forskellige forhold som er relevante set i perspektiv til de anbragtes overgang ind i voksenlivet. Undersøgelsen fremlægger statistisk indsigt i, hvordan anbragtes boligsituation ved indgangen til deres 19. år adskiller sig væsentligt fra deres jævnaldrende. Blot 18 procent af de tidligere anbragte bor sammen med enten én eller begge af deres forældre, mens dette forhold hos øvrige jævnaldrende i stedet udgør 92 procent. De anbragtes boligsituation er i stedet kendetegnet ved, at de enten bor alene (26 procent), med kæreste (11 procent), i bofællesskab (8 procent), på institution (16 procent) eller hos en plejefamilie (22 procent), hvor de to sidstnævnte i særdeleshed dækker over efterværnsindsatsen, som på nuværende tidspunkt automatisk ophører når de fylder 23 år (Lausten, Frederiksen, & Olsen 2020:6-43). Dette tydeliggør, hvordan anbragte gennemlever et anderledes livsforløb, hvorunder de oftere påbegynder en selvstændig tilværelse før deres jævnaldrende. Undersøgelsen viser ligeledes, at de tidligere anbragtes sociale netværk opleves udfordrende, hvor 14 procent angiver, at de enten har meget få eller ingen nære venner, mens at 54 procent af de anbragte har venner, som har begået kriminalitet. Udfoldende i forhold til deres trivsel fremhæver undersøgelsen, at flere anbragte ofte føler sig ensomme (15 procent), føler sig udenfor (12 procent) og har et lavt selvværd (19 procent), og udvikler i højere grad symptomer på blandt andet depression og ADHD (Lausten, Frederiksen, & Olsen 2020:6-43). Undersøgelsen bidrager med en viden om, at anbragte børn og unge i højere grad end deres jævnaldrende bliver løsrevet og står på egne ben når de fylder 18 år, hvortil deres sociale netværk både er begrænset, og ofte er kendetegnet ved et kriminelt miljø. Derudover fremhæves det, at anbragte oplever en form for psykisk mistrivsel, hvor de ofte føler sig ensomme eller udenfor, og at de blandt andet har større risiko for at udvikle

symptomer på diverse psykiske lidelser. I perspektiv til projektet bidrager undersøgelsen med både rammesættende viden omkring de komplekse forhold, som projektet skriver sig ind i, og gøder samtidig forskningsinteressen med hensyn til at opnå viden om det sociale arbejde med disse unges overgang ind i voksenlivet. Vi har i den forbindelse reflekteret over, om nogle af disse forskelle mellem anbragte og deres jævnaldrende kan spores tilbage til nogle af de udfordringer, som de anbragte oplever i deres overgang ind i voksenlivet, og om man med reference til den politiske nytænkning kunne imødekomme noget af den fremførte mistrivsel gennem en udvikling af det sociale arbejde på området. Det er i den forbindelse centralt at søge viden om socialarbejdernes oplevelse af eventuelle arbejdsrelaterede barrierer for opnåelsen af efterværnets målsætninger, som der i lyset af de unges støttebehov kunne udvikles på.

I en anden rapport, "Efterværn og overgange til voksenlivet", har VIVE ligeledes stillet skarpt på denne problematik, og præsenterer en litteraturgennemgang af viden på området fordelt på fire temaer: 'Tidlig Dialog og inddragelse af de unge', 'Varighed af efterværnsindsatsen', 'Støttende relationer og netværksdannelse' og 'Uddannelse, beskæftigelse, bolig og kriminalitet'. I perspektiv til det første tema så viser rapporten, at øget inddragelse i eget sagsforløb kan bidrage til, at overgangen ind i voksenlivet ikke opleves lige så brat. Der tegner sig et billede af, at dem som føler sig lyttet til, også er dem der opnår en mere positiv og succesfuld transition. Et studie i litteraturgennemgangen viser imidlertid, at der i mange tilfælde kan observeres manglende inddragelse af de unge i netop denne komplekse overgangsfase. I forhold til de anbragtes netværk og relationer, så viser rapporten hvordan en gennemgående voksen eller kontakt-/værtfamilie, kan have betydning for de anbragte børn og unge. Det fremhæves i særdeleshed, hvordan personlig støtte og forberedelse på det selvstændige liv, herunder økonomi og indkøb, kan have en positiv virkning for at de tidligere anbragte bliver bedre rustet til at klare selvstændigheden. Det sidste tema 'Uddannelse, beskæftigelse, bolig og kriminalitet' viser, at længelevende efterværn til efter det 20. år, har en positiv virkning på de unges mulighed for at fuldføre en ungdomsuddannelse, samt reducerer risikoen for at modtage økonomisk socialhjælp (Iversen et al. 2021). Litteraturgennemgangen tegner et billede af, at anbragte børn og unge som modtager efterværn, og som bliver inkluderet i deres eget sagsforløb, oplever en transition kendetegnet ved at være mindre bekymringsfulde, og har efterfølgende større sandsynlighed for at fuldføre blandt andet en ungdomsuddannelse og senere komme i beskæftigelse. Rapporten fremhæver samtidig, at inddragelse i eget sagsforløb ikke er observeret i alle sager, hvilket i perspektiv til nærværende projekt er et interessant paradoks, sammenholdt med lige netop disse forskningsresultater, hvilket vi under empiriindsamlingen søger at udfolde nærmere.

Kraka Advisory, som er en samfundsøkonomisk konsulentvirksomhed, har med afsæt i den politiske aftale 'Børnene Først' udviklet en analyse støttet af blandt andet PolicyLab, herunder Bikubefonden, som både søger at forstå samt forbedre de udfordrende forhold, som karakteriserer de unge anbragtes overgang ind i voksenlivet. Gennem et rettighedsbaseret perspektiv sidestilles de anbragte unge analytisk med andre unge, hvorfra der fortolkes på hvordan de anbragtes situation adskiller sig, samt hvordan man kan understøtte de anbragtes demokratiske ret og stemme i eget liv. Kraka Advisory anbefaler i den forbindelse, at man i nytænkningen af efterværnsindsatsen bør kigge nærmere på de unges 'ret til anbringelse', 'ret til støtte', 'ret til at vende tilbage til støtte', forbedre strukturelle forhold såsom de anbragtes egenbetaling af deres egen anbringelse, 'større kvalitet i den enkelte sagsbehandling' samt en større 'omstilling mod tværfaglig organisering' (Kraka Advisory). Hertil udfoldes det, at de anbragte skal have ret til at blive hos deres anbringelsessted indtil de fylder 22 år i stedet for 18 år, hvilket i større grad afspejler det mønster, som ses hos deres jævnaldrende. Slutteligt fremhæves det, hvordan myndighedsarbejdet i større grad skal omstilles til en tværfaglig organisering som vurderes at give de tidligere anbragte en mere flydende proces, samt i større grad at involvere de unges egne behov og perspektiv som en væsentlig del i sagsbehandlingen. Kraka Advisory fremhæver, at hvis disse anbefalinger kan minimere forskellen i livsforløb mellem de anbragte og deres jævnaldrende med 46 procent, så vil de økonomiske gevinster overstige den estimerede investeringen på 1,23 mia. pr. år. Udfoldende hertil fremhæver de, at hvis blot én ud af ti bevæger sig fra ledighed til at være i beskæftigelse, som produkt af denne omlægning, så vil det generere et samfundsøkonomisk overskud (Kraka Advisory).

Grundlæggende tegner den præsenterede viden et billede af, at overgangen fra en anbringelse og ind i voksenlivets selvstændige tilværelse, udgør en problematisk periode, som i forskningsmæssigt øjemed er relevant at se nærmere på. Det er blandt andet blevet fremhævet, at perioden efter de anbragtes 18-års fødselsdag er særdeles sårbar, hvor de endnu engang må flytte fra deres hjem, og nu skal påbegynde hvad man kan forstå som en mere selvstændig og uafhængig tilværelse. Sammenlignet med deres jævnaldrende så har anbragte generelt en større risiko for at udvikle symptomer på psykiske lidelser, opleve at føle sig ensom, have et lavt selvværd samt at stå udenfor både uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Det er i perspektiv til projektet nærliggende at reflektere over, om man i relation til det sociale arbejde kunne udvikle på området, så man i større grad giver de anbragte forudsætningerne for at opnå et godt og trygt voksenliv.

I år 2004 blev der udført en kvalitativ pilotundersøgelse, hvor man interviewede 16 sagsbehandlere i forbindelse med at forstå hvordan de hver især forstår og kendetegner vellykkede efterværnsforløb (Espersen 2004:60-65). Mange af de interviewede sagsbehandlere lagde i særdeleshed vægt på, at det

i arbejdet med anbragte unge er vigtigt at opbygge en empatisk, støttende og bæredygtig relation. Det er på baggrund af denne relation, at sagsbehandleren for alvor lærer den anbragte at kende, herunder hvilke behov, ønsker, styrker eller svagheder denne måtte have, hvilket de vurderer imperativt i forbindelse med at udføre god sagsbehandling (Espersen 2004:60-65). Kendskab til den enkeltes behov blev ligeledes ofte fremhævet, når sagsbehandlerne udtrykker sig om deres forståelse af vellykkede efterværnsforløb. Derudover vurderede sagsbehandlerne, at tværgående samarbejde samt sagsbehandlerens rolle som tovholder i sagsforløbene er væsentlige kendetegn ved succesfulde efterværnsforløb (Espersen 2004:60-68). Undersøgelsen præsenterer en viden om, hvordan sagsbehandlerne kendetegnede vellykkede efterværnsforløb. I relation til nærværende projekt har dette udgjort en af vores interesser for at undersøge socialarbejderes oplevelser af eventuelle *udfordringer*, og hvad de erfarer kan forhindre opnåelsen af disse succesfulde forløb, hvilket der i et fremtidigt perspektiv kunne udvikles på. I relation til den øvrige eksisterende forskning så skriver nærværende projekt sig ind i en kontekst, hvor der i øjeblikket er stort fokus på de udfordringer, som kendetegner anbragte unges overgang ind i voksenlivet. Dog oplever vi et videnshul i forbindelse med at forstå, hvordan det sociale arbejdes praktikere oplever arbejdet med denne målgruppe, og hvad disse vurderer udfordrende. Vi søger med projektet at udforske netop denne undren, hvor vi gennem en eksplorativ tilgang forsøger at opnå indsigt i socialarbejderes erfaringer omhandlende disse unges overgang ind i voksenlivet, og de udfordringer som ovenstående derudover har præsenteret.

4. Videnskabsteoretiske overvejelser

Forud for vores metodiske overvejelser har vi reflekteret over både hvilken form for viden, som vi søger at opnå med projektet, samt hvad vores rolle bør være i perspektiv til opnåelsen heraf. Det har med andre ord været væsentligt for os at overveje, hvad vi forstår som sand viden, og hvordan vi som forskere skal bestræbe os på at søge denne viden. Som undersøgelsens problemformulering hentyder: *“Hvordan kan man med efterværn som case fortolke på socialarbejderes erfaringer med anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet, og hvordan kan man gøre brug af denne viden i relation til nytænkningen af efterværnet?”*, så læner vi os op af en fortolkende struktur, hvor den indsamlede empiri fortolkes på baggrund af både teorier, eksisterende forskning samt egne forforståelser. Vi læner os gennem projektet op ad den videnskabsteoretiske position ‘filosofisk hermeneutik’, hvilket vi i følgende afsnit vil uddybe nærmere.

4.1 Filosofisk hermeneutik

Med afsæt i denne specifikke variant indenfor den hermeneutiske tradition, lader vi os inspirere af Hans-Georg Gadamer's udlægning af hermeneutikken (Juul 2018:325). Gadamer er grundlæggende af den opfattelse, at man i søgen efter viden fortolker, på det man møder med afsæt i forudgående fordomme og forventninger. Vores menneskelige forskelligheder, herunder vores forskellige historiciteter, gør, at vi ikke alle har den samme forståelse og fortolkning af det samme. Gadamer præsenterer en pointe om, man ikke kan stille sig uden for verden og iagttage den fordomsfrit, men at vi som mennesker er en indlejret del af den selvsamme virkelighed, som vi forsøger at fortolke (Juul 2018:325). Gadamer mener med andre ord, at det som karakteriserer menneskeheden er, at mennesket er et fortolkende, historisk og sprogligt væsen, hvilket samtidig indebærer, at vi hver især har forskellige afsæt for fortolkning (Højberg 2013:300). Gadamer udfolder hertil, at man i søgen efter nye erkendelser må lade sine fordomme og forventninger teste gennem dialog med det ukendte, hvor forskellige perspektiver og forståelser mødes, om hvilket han kalder for horisontsammensmeltning (Juul 2018:325). Horisontsammensmeltning medvirker til, at vores egen forståelse udfordres hvorigennem vores horisonter udvides, fordommene kan revurderes, og der dannes nye erfaringer (Højberg 2013:300). Disse nye erkendelser er visuelt hentydet til den hermeneutiske cirkel, hvilket skitserer hvordan erkendelse forekommer i cirkulære bevægelser mellem fordomme og det ukendte, uden hverken at have en fast begyndelse eller slutpunkt, og hvor forskeren er en indlejret del i opnåelsen heraf (Juul 2018:325). Ofte bliver den hermeneutiske cirkel beskrevet som en spiral, da denne metafor sætter særlig opmærksomhed på, at fortolkning dybest set er uendelig og uafsluttet (Højberg 2013:300). Den

hermeneutiske cirkel er ifølge Gadamer et fundamentalt ontologisk princip, som gennemtrænger al form for menneskelig erkendelse. Med dette mener han, at vi som fortolkere altid vil have en aktiv rolle, når det handler om selve meningsdannelsen, og dermed også at vores fortolkninger altid er begrænset til vores egen individuelle eksistens (Højberg 2013:300).

Denne udlægning af hermeneutikken er i nærværende projekt springbrættet, hvorfra vi lader vores undersøgelsesdesign tage form og afgrænse sig. Det er med andre ord blevet fremført, at vi i dette projekt søger at opnå en ny forståelse af den præsenterede problemformulering, hvor vi som forskere ikke kan stille os udenfor og iagttage problemstillingen fordomsfrit. Vi er bevidste om, at vores individuelle forforståelser og historiciteter, herunder vores position som specialestuderende på kandidatuddannelsen 'Socialt Arbejde', den udvalgte eksisterende forskning og det udvalgte teoretiske perspektiv, giver os en bestemt viden, hvorfra vi anskuer problemstillingen. Vores forudgående afsæt for forskningsinteressen samt den viden, som vi gennem litteratur og teori har opnået, har med andre ord været katalyserende for, at vi har udviklet præcis den undren, som problemformuleringen antyder, og udfører lige præcis de fortolkninger, som senere analyse præsenterer. Vi søger at lade vores forforståelser teste, og vi vil løbende i projektet fremhæve vores bagvedliggende refleksioner, samt hvordan vi oplever at disse forforståelser gennemgår spirallignende udviklinger gennem de nye erkendelser. Vores forforståelser og forudgående viden på området har derfor central betydning i opnåelsen af nye erkendelser. Begreberne forforståelse og fordomme udgør tilsammen det, som Gadamer betegner som en *forståelseshorisont*. Kort sagt er det den ramme, hvorfra forestillinger og opfattelser om verden giver mening (Højberg 2013:302-303). I perspektiv til specielt den forskningsmæssige relevans er det derfor afgørende, at vi konsekvent i projektet forsøger at tydeliggøre, fra hvilken forståelseshorisont vi tilgår analysen og undersøgelsesresultaterne fra; eksempelvis gennem tidligere begrebsafklaring samt senere fremlæggelse af metode- og teori afsnit.

4.1.1 Sand viden

Som afslutning til det videnskabsteoretiske afsnit, er det væsentligt at fremhæve hvordan denne videnskabsteoretiske position får betydning for både den form for viden, som vi gennem projektet opnår, herunder hvad og hvordan vi kan konkludere, samt hvad vi i en forskningsmæssig kontekst anskuer som værende sand viden. Vi er med andre ord bevidste om, at forskellige videnskabsteoretiske arbejdsgrundlag har forskellige forståelser af, hvad man karakteriserer som værende sand viden. Afsnittet præsenterer derfor hvordan den udvalgte position får betydning for netop dette projekts konklusion. Sandhed er i hermeneutisk forstand ikke noget man hverken kan afdække eller indfange, som værende

altid gyldig og for alle (Højberg 2013:309-310). I stedet for er sandhed noget der sker, en slags hændelse, hvilket Gadamer kalder for en *sandhedsproces*. Det betyder, at en sandhed ikke kan forstås som hverken en objektiv størrelse, eller som noget der kan afgrænses til kun at være sandt på ét bestemt tidspunkt eller i én bestemt kontekst. Med andre ord, så udtrykkes sandhed i stedet gennem uendelige forskellige fortolkninger, som sammensmelter fortid, samtid og fremtid (Højberg 2013:309-310).

Sandhedsforståelsen kan metaforisk forstås gennem, hvordan forskellige personer udvikler forskellige fortolkninger ved at kigge på det samme stykke kunst. Hver enkelt iagttager, som besidder hver sin forståelseshorisont, har forskellige fortolkninger af hvad det samme stykke kunst udtrykker. I en hermeneutisk forstand kan man ikke udspørge hver enkelt iagttager, og til sidst udpege hvem der har den sande fortolkning af eksempelvis et maleri. I stedet er hver enkelt fortolkning sand i hver deres specifikke kontekst ud fra hver sin forståelseshorisont. Dertil bliver disse midlertidige sandheder endvidere udviklet, hvis de hver især begynder at have en dialog omkring deres forskellige fortolkninger, hvilket samtidig understreger den hermeneutiske cirkels uendelighed samt sandhedsbegrebets processuelle karakter.

For at forstå hvordan vi i nærværende projekt forsøger at drage inspiration af denne sandhedsforståelse, kan dette lettere udtrykkes, hvis man jævnfør ovenstående beskrivelse udskifter 'kunst' med 'efterværn'. Gennem undersøgelsen forsøger vi med andre ord ikke at udpege hvis socialarbejders perspektiv, på eksempelvis efterværn, der er den generelle sandhed. Vi forsøger derimod at udvide vores forståelseshorisont angående den fremlagte problemformulering, og søger gennem interviews at opnå en dybere forståelse for de nuancer, som kendetegner emnets kompleksitet. Dermed er det ud fra denne hermeneutiske tilgang ikke en præmis for sand viden, at denne skal være funderet i hverken objektive lovmæssigheder eller være løssluppen fra egne forforståelser. I stedet kommer denne viden til udtryk i projektet som et bidrag til den større helhed, hvor projektets endelige konklusion udtrykker blot få omdrejninger i en langt større hermeneutisk spiral, set i perspektiv til den samlede forskningsmæssige forståelse af emnet. Den frembragte viden er dermed ikke en endelig besvarelse af den opstillede problemformulering, men skal både ses som et bidrag til den større forskningsmæssige kontekst, og skal ligeledes ses som springbræt til nye fortolkninger, som fortsætter den hermeneutiske spiral.

5. Metode

I tråd med projektets hermeneutiske ståsted og for at skabe forskningsmæssig transparens, vil følgende afsnit præsentere vores metodiske overvejelser. Vi vil løbende fremhæve, hvilke overvejelser vi gør os i udvælgelsen af vores metodiske tilgang til undersøgelsen, samt forsøge eksplicit at fremhæve hvordan vi forventer, at disse får betydning for projektets konklusion. Vi er i den forlængelse opmærksomme på, at vi med metodiske tilvalg samtidig udfører metodiske fravalg, hvorfor vi med metodeafsnittet ligeledes søger at argumentere for, at de metodiske tilvalg hænger sammen med den specifikke forskningsinteresse.

5.1 Casestudie

Projektet udspringer sig af en interesse i at opnå indsigt i socialarbejderes erfaringer med anbragte unges overgang ind i voksenlivet, hvorfra vi designmæssigt har valgt at udføre undersøgelsen som et casestudium. Dette skaber samtidigt rammerne for den horisontsammensmeltning, som vi i hermeneutisk øjemed forsøger at tilstræbe.

Et casestudie kendetegnes ved at være en dybdegående empirisk analyse, hvis formål er at undersøge et fænomen i en social kontekst. Ifølge Rasmus Antoft og Heidi Salomonsen, ligger der en implicit forståelse i selve casebegrebet om, at uanset hvad casen er en case af, så må den være repræsentativ for enten en mere generel sammenhæng, en større population eller et særligt fænomen. Forskellige cases skal med andre ord både anses som analytiske og sociale konstruktioner, idet casestudier er indlejret i den sociale verden. Uanset om formålet er at skulle teste en eksisterende teori, genere enten en ny teori eller ny viden, så er det væsentligt, at en sådanne forskningsstrategi må hænge nøje sammen med den problemstilling, som analysen tager sit afsæt i (Antoft & Salomonsen 2007:31-33). Når vi skriver os ind i at undersøge socialarbejderes erfaringer med efterværnsindsatsen, så antager vi jævnfør ovenstående, at socialarbejdernes erfaringer repræsenterer en større sammenhæng, end blot at udtrykke enkeltstående fortællinger og erfaringer. Vi antager med andre ord, at nærværende casestudium er en case af en større sammenhæng, som løsriver sig fra blot at være et casestudium af fem socialarbejderes personlige erfaringer med det sociale arbejde omhandlende anbragtes unges overgang ind i voksenlivet, til i stedet at repræsentere en mere generel form for viden. Det er med andre ord vores opfattelse, at dette casestudie skriver sig ind i en større sammenhæng, og belyser nogle generelle nuancer ved de komplekse forhold og udfordringer, som kendetegner det sociale arbejde med anbragte unges overgang ind i voksenlivet.

Indenfor kvalitative casestudier skelner man, ifølge Antoft og Salomonsen, mellem fire forskellige typer: *teorigenerende*, *teoritestende*, *ateoretiske* og *teorifortolkende* casestudier. Forskellen mellem de fire typer er, om man overordnet har et ønske om at genere ny teoretisk eller empirisk viden, eller om den tolkning af det valgte casestudie tager et afsæt i viden der enten er teoretisk eller empirisk. Det er dog sjældent, at casestudierne fremstår som rene former. Med andre ord er det altså ikke atypisk, at en undersøgelse består af flere nuancer, hvor forskellige elementer af øvrige casestudietyper bringes i spil, selvom der tages afsæt i én bestemt type (Antoft & Salomonsen 2007:33-34).

I relation til disse forskellige casetyper, så læner vi os hovedsageligt op ad det teorifortolkende casestudie, hvilket grundlæggende kendetegnes ved, at fortolkningen af det empiriske materiale tager afsæt i etablerede teorier, hvorfra formålet er at generere ny viden. Valg af teori bliver dermed rammesættende hvorfra casen afgrænses, og hvorfra den viden man producerer udspringer. Derfor har vi som forskere en aktiv rolle i forbindelse med det teorifortolkende casestudie, da vi er med til aktivt at afgrænse og fortolke den empiriske virkelighed (Antoft & Salomonsen 2007:38-39).

Ifølge Antoft og Salomonsen eksisterer der dog to udfordringer, når der arbejdes med teorifortolkende casestudier. Den første problematik kommer til udtryk gennem det empiriske materiale der anvendes i projektet, da den samme empiri som regel kan fortolkes ud fra flere forskellige teorier. Det får dermed den betydning, at hvis der stilles spørgsmålstejn ved hvad casen egentlig er en case af, så er der uendelige svar herpå, som egentlig blot afhænger af, hvilke teoretiske perspektiver vi som forskere udvælger (Antoft & Salomonsen 2007:40-41). Med reference til det videnskabsteoretiske afsnit bør denne problematik lyde velkendt, da det netop også her blev fremhævet hvordan forskellige forforståelser medfører forskellige fortolkninger. Som vi også senere vil komme ind på i forbindelse med projektets analysestrategi, så anser vi det for en styrke, at forskellige fortolkninger har frugtbare bidrag til den samlede forståelse af emnet. Vi lader os derfor ikke begrænse af idéen om én rigtig eller én sand forståelse, men læner os i stedet op ad et hermeneutisk princip "Jedes Verstehen ist ein Besserverstehen", som på dansk betyder, at enhver forståelse er en bedre forståelse (Kvale & Brinkmann 2015:275).

Den anden udfordring som man ifølge Antoft og Salomonsen bør have in mente, er at det ikke på forhånd er givet, hvilke teorier der skal fortolkes ud fra. Det får den betydning, at der sker en udvælgelse på baggrund af både det empiriske materiale og forskerens forskningsinteresser (Antoft & Salomonsen 2007:40-41). I nærværende projekt har vi gjort os flere overvejelser i forbindelse med valg af teori. Indledende har vi forholdt os til den eksisterende forskning, som både har givet os en bestemt viden om området, og som samtidig har bidraget til bestemte forskningsinteresser og forforståelser - hvorfra ønsket om at interviewe socialarbejdere frem for tidligere anbragte blandt andet udspringer.

Vi har på baggrund af denne interesse reflekteret over hvilke teoretiske perspektiver, der kunne give os forudsætningerne for at udfolde og opnå viden om vores forskningsinteresse samt projektets problemformulering. Derfor har vi forud for empiriindsamlingen udvalgt det teoretiske perspektiv 'Street-level bureaucracy', hvilket vi i senere teoriansnit vil redegøre nærmere for. I perspektiv til det teorifortolkende casestudie, så bliver dette udvalgte perspektiv således rammesættende for de interviewguides, som empiriindsamlingen tager sit afsæt i, samt de analytiske fortolkninger, som analysen senere fremlægger - og dermed ligeledes for den viden, som vi med projektet søger at opnå. Dog er det væsentligt at påpege, at vi ligeledes tilgår empirien med en eksplorativ intention, hvor vi ligeledes søger at lade vores forforståelser teste i perspektiv til eventuelle nuancer ved socialarbejdernes erfaringer, som måtte ligge uden for domænet af det afgrænsede teoretiske udgangspunkt. Dette skriver sig ind i hvordan det tidligere blev fremhævet, at de forskellige casetype-former var idealtypiske, hvor vi i dette projekt ligeledes har ateoretiske nuancer, hvor vi prioriterer en søgen efter mening frem for at forfølge stringens.

5.2 Adgang til feltet

For at øge gennemsigtigheden findes det relevant fremlægge, hvordan vi fik adgang til feltet, og dermed fik etableret kontakt til de syv informanter som indgår i projektet. Det første vi gjorde, for at finde projektets fem primære informanter, var, at vi igennem Facebookgruppen 'Praksiscenter.dk', lavede et opslag omhandlende projektets formål og hvem vi søgte til interviews, selekteret på baggrund af deres erfaring med efterværn. Herigennem fik vi et par informanter, som gerne ville deltage i projektet. Da vi stadigvæk søgte flere, valgte vi at tage fat i eget netværk, hvor tre socialrådgivere formidlede vores opslag videre til deres netværk. På den måde fik vi etableret kontakt til ledere fra forskellige Familiegrupper i forskellige kommuner, som vi valgte at tage kontakt til. Disse ledere videredelte yderligere projektet til deres ansatte rådgivere, hvorfra vi fik kontakt til projektets sidste informanter.

5.3 Informant beskrivelse

I forlængelse af ovenstående skitserer følgende afsnit de væsentligste kendetegn ved projektets informanter, og fremhæver hvorfor vi har kontaktet netop disse i forbindelse med vores empiriindsamling. Projektet bygger på i alt fem primære informanter samt to perspektiverende informanter, som alle har erfaring med det sociale arbejde omhandlende anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet. Fem af informanterne har til dagligt rådgivende funktioner. Disse informanter forekommer i projektet primært for fortolkningen, hvorfra det i særdeleshed er disses erfaringer, som vi er interesserede i at udforske. Supplerende hertil har vi valgt at interviewe yderligere to informanter, som til dagligt sidder i

konsulent lignende stillinger for blandt andet sagsbehandlerne, og som har et mere generelt perspektiv på de udfordringer, som kommer til udtryk i det sociale arbejde med transitionen fra anbringelse til voksenlivet. Disse to informanter anser vi som havende en vis form for ekspertviden om indsatsområdet, hvortil de i projektet bidrager med en perspektiverende viden omkring emnet, som bidrager til en nuancering af projektets fortolkninger.

5.4 Interview

Hvis man er interesseret i individers livssituation, deres holdninger, erfaringer og oplevelser, er interview blevet én af de mere almindelige måder at opnå denne viden på. Det er dog vigtigt, at man som forsker har gjort sig tanker og overvejelser om, hvordan interviewet skal gribes an, og samtidig hvordan den udvalgte interviewform adskiller sig fra de andre interviewformer der eksisterer (Tanggard & Brinkmann 2015:29). I dette projekt har vi valgt at anvende den semistrukturerede interviewform. Vi vurderer, at denne interviewform er den mest fordelagtige tilgang, da den sikrer en rød tråd mellem de forskellige metodiske og videnskabsteoretiske beslutninger, og grundlæggende giver gode forudsætninger for at udforske projektets problemformulering. Vi får med andre ord mulighed for at dyrke, nuancere og udfolde informanternes udsagn, og kan med reference til det videnskabsteoretiske afsnit skabe bedre forudsætninger for en gensidig horisontsammensmeltning, sammenlignet med hvis vi havde indsamlet empirien gennem eksempelvis spørgeskema eller en fast interviewform.

Det overordnede formål ved det semistrukturerede interview er at forstå de temaer og nuancer, som informanterne præsenterer. Steinar Kvale & Svend Brinkmann fremhæver i den forlængelse, at strukturen i denne interviewform kan minde meget om en hverdagssamtale, hvor det dog er vigtigt at have in mente, at der på trods af denne struktur stadigvæk er en særlig spørgeteknik (Kvale & Brinkmann 2015:45). Projektets formål og undren bør hele tiden være i fokus, så man som forskere ikke bevæger sig ud på et sidespor. Her er det en kunst som interviewer at finde ligevægten i, at samtalen både holdes inden for projektets rammer, men samtidig heller ikke føres så stramt, at vigtige analytiske aspekter og nuancer, som umiddelbart kunne virke ligegyldige i selve interviewsamtalen udelukkes fra at blive udforsket (Riis 2005:105). Det semistrukturerede interview står i god tråd med projektets hermeneutiske standpunkt. Vi lader vores og informanternes horisonter sammensmelte gennem en semistruktureret dialog, hvor vi får mulighed for at udforske deres forståelseshorisonter indenfor den fremlagte problemformulering, og aktivt kan stille opfølgende spørgsmål til særlige nuancer, hvis vores egne fordomme og forforståelser udfordres og bør testes.

Vi har i den forbindelse udført tre individuelle interviews af socialarbejderne, og et enkelt gruppeinterview bestående af de sidste to. Begge disse informanter arbejder på den samme arbejdsplads, hvor

vi af praktiske årsager blev nødt til at interviewe disse to sammen. Det viste sig dog at bidrage med en særlig mening i forhold til projektet, da denne organisation består sig af flere forskellige afdelinger under det samme tag, hvilket gør, at disse to informanter kunne supplere hinanden under interviewet i forhold til deres tværfaglige samarbejde. Afslutningsvist skal det nævnes, at vi til dette gruppeinterview anvendte den samme interviewguide, som vi gjorde til de øvrige socialarbejdere (Bilag 1).

5.4.1 Online-interview & ekspertinterview

I forlængelse af ovenstående afsnit har dette afsnit til formål at redegøre for de to ekspertinterviews, som vi i projektet gør brug af, og hvordan de er blevet afholdt gennem online format.

Det ses i stigende grad, at der anvendes andre interviewformer end ansigt til ansigt interviews, som kræver kropslig tilstedeværelse. Modsat ansigt til ansigt interviews, så sker disse andre interviewformer gennem teknologier som eksempelvis computeren, telefonen eller internettet (Kvale & Brinkmann 2015:204). Vi har i forbindelse med projektets to ekspertinterviews gjort brug af online-interviews. En af fordelene ved denne interviewform er, at vi har kunne interviewe nogle, som vi ellers ikke ville have kunnet grundet geografiske udfordringer (Kvale & Brinkmann 2015:204). Vi er som konsekvens samtidig bevidste om, at det kan være sværere at opnå den samme tillid, som hvis man sad direkte ansigt til ansigt med informanterne. På trods af dette så vurderede vi, at fordelene opvejede ulemperne, da vi i et fortolkende øjemed får mulighed for at perspektivere og nuancere vores forståelse for emnet.

Ved ekspertinterviews er det samtidigt vigtigt, at man som interviewer stiller velbegrundede spørgsmål, da disse personer som regel er vant til at blive spurgt ind til deres meninger og tanker (Kvale & Brinkmann 2015:201). Af samme årsag har vi forud for disse interviews skulle sikre os, at vi har en forudgående forståelse for emnet, hvortil vi samtidig har udviklet en særskilt interviewguide til netop disse interviews (Bilag 2).

5.4.2 Interviewguide

Til at vejlede interviewsamtalerne, samt sikre at vi opnår en nuanceret forståelse af informanternes horisonter, er det imperativt, at de spørgsmål som vi under interviewene stiller, også skaber mulighed herfor. For at sørge for at interviewene følger de temaer, som danner ramme for projektets formål, samt at spørgsmålene både er velformulerede og åbne, har vi valgt at anvende en interviewguide, hvis formål er, at den skal fungere som tematisk rettesnor (Riis 2005:104). Heri sørger vi ligeledes for at indskrive en indledende briefing, hvor der bliver forklaret hvad projektet overordnet handler om, hvem der får adgang til projektet, fortrolighed samt mulighed for anonymisering (Kvale & Brinkmann 2015:116). Det samme gør sig gældende med en debriefing, når interviewene er slut, for på den måde

at sikre på, at vores informanter er indforstået med projektets tilgang samt deres rettigheder (Kvale & Brinkmann 2015:116). Selve interviewguiden er struktureret ud fra en tragtformet model, hvor der indledes med brede og åbne spørgsmål, hvorefter de indsnævres til at blive mere præcise omkring det givne emne. Ofte vil en interviewguide, ud fra den semistrukturerede interviewform, indeholde en oversigt over de forskellige temaer, som undervejs i interviewene ønskes afdækket. Kunsten i at stille det gode spørgsmål består i, at det både tematisk skal bidrage til produktion af viden samt være dynamisk, hvilket tilsammen bidrager til et godt samspil under interviewene. Når interviewguiden udarbejdes, bør man være opmærksom på forskellen mellem de tematiske forskningsspørgsmål og de faktiske interviewspørgsmål. Årsagen til dette er, at forskningsspørgsmålene ofte udspringer sig af teori, hvilket bør operationaliseres til faktiske interviewspørgsmål, så informanterne kan forstå og forholde sig de stillede spørgsmål. På den måde sikrer man sig, at informanterne ikke er i tvivl om hvad der spørges om, selvom de ikke har den teoretiske forståelse, som vi går ind til feltet med (Kvale & Brinkmann 2015:185-187). Vi har som følge af både at skulle interviewe fem socialarbejdere samt to eksperter udviklet to forskellige interviewguides (Bilag 1 & 2). Begge indeholder den samme tematiske opbygning, men der stilles forskellige spørgsmål, relateret til eksperternes position. Vi vil med transparens in mente give et eksempel på, hvordan vi har udviklet den interviewguide, som vi anvender i interviewet med socialarbejderne.

Som indledning til interviewene med socialarbejderne, har vi udviklet en række åbningsspørgsmål, som relaterer sig til en indledende beskrivelse af deres arbejdspraksis, hvor vedkommende får mulighed for at præsentere sig selv, samt sætte nogle ord på i hvilken sammenhæng de har gjort sig erfaring med efterværnsindsatsen. Herefter har vi operationaliseret tre forskellige temaer, som samlet skriver sig ind i forskellige nuancer ved vores forskningsinteresse. Temaerne udspringer sig både af den eksisterende forskning, men i særdeleshed ud fra den udvalgte teori, som senere vil præsenteres. De tre temaer er henholdsvis 'Lovgivningsmæssige rammer', 'Organisatoriske rammer' og 'Efterværnsindsatsen i perspektiv til de unges behov'.

For kort at demonstrere hvordan vi har operationaliseret de faktiske interviewspørgsmål, så vil vi med et enkelt repræsentativt spørgsmål skitsere, hvordan vi har operationaliseret viden og teori til et faktiske interviewspørgsmål - med forbehold for at spørgsmålet stilles med en anden ordlyd, i henhold til at dyrke dialogen som en form for hverdagssamtale. Interessen for det fremhævede spørgsmål udspringer sig af den eksisterende forskning, og forudsætter derfor ikke kendskab til den anvendte teori, som først senere i projektet redegøres for.

Vi har på baggrund af den eksisterende forskning opnået en viden om, at mange unge på trods af tilbuddet om efterværn stadigvæk oplever udfordringer med at opnå rodfæste ind i voksenlivet. Et uddrag af forskningen skitserer blandt andet, hvordan nogle unge slet ikke ønsker at modtage efterværn, som blandt andet kan skyldes en foranstaltningstræthed eller en oplevelse af stigmatisering (Deloitte Consulting 2017). Dette har bidraget til, at vi undrer os over, hvordan socialarbejderne oplever efterværnets egnethed på tværs af *alle* dem, som bliver tilbudt efterværn, og ikke blot overfor dem som man normalt forventer succesfulde forløb hos. Derfor har vi eksempelvis formuleret et interviewspørgsmål således: *“Oplever du, at der er overensstemmelse mellem efterværnsindsatsen og de behov og ønsker, som de unge har?”* (Bilag 1). Vi vil ud fra den semistrukturerede model lægge særlig vægt på, at dialogen, som udspringer af spørgsmålet, ikke blot relaterer sig til de tidligere anbragte, som italesættes som relativt velfungerende, men at vi samtidig får snakket om dem som vælger ikke at tage imod efterværn, og eventuelt hvorvidt der er nogen, hvor efterværn ikke kan dække deres behov. Det er i den forlængelse ligeledes vigtigt for os at gøre opmærksom på, at spørgsmålene i vores to interviewguides forekommer i en flydende dialog. Spørgsmålene bliver med andre ord ikke italesat 1:1, som vist i ovenstående eksempel, der isoleret set lægger op til et enten ja eller nej svar. I stedet bliver spørgsmålene fremlagt på en måde, som i den pågældende interviewsituation giver bedst mening, hvorfra vi løbende prioriterer at stille opfølgende og dialogorienterede spørgsmål.

5.5 Forskningskriterier

Enhver form for videnskabelig undersøgelse har en række kvalitetsstandarder der skal efterleves. Det er også det der kaldes for forskningskriterier (Andersen 2010:97). Det findes derfor relevant i det følgende afsnit at komme nærmere ind på hvilke forskningskriterier, der i dette projekt bringes i spil, samt hvordan vi forholder os hertil. Når vi i projektet tager et kvalitativt afsæt, forsøger vi således at fremlægge nedenstående kvalitetskriterier set i relation til kvalitative projekter, hvor vi samtidig har in mente, at kvantitative projekter kan forfølge andre kvalitetsstandarder, herunder blandt andet set i forhold til replikerbarhed og statistisk generaliserbarhed.

5.5.1 Gentagelighed

Når man taler om, hvorvidt videnskabelig viden er værdifuld, så kræver det at man kan sikre sig, at denne viden er frembragt både systematisk og udviklet ud fra videnskabeligt anerkendte procedurer. Dette er netop medvirkende til, at gentagelighed er vigtigt kriterium for videnskabelige undersøgelser, hvilket sikres gennem at ens undersøgelse udformes så eksplicit som overhovedet muligt, således at den vil kunne gentages (Andersen 2010:98). Med hensyn til gentageligheden søger vi derfor løbende

at fremhæve vores grundlæggende refleksioner, både metodisk og teoretisk, og overordnet set at fremlægge vores forforståelser, således at man som læser ikke sidder tilbage med ubesvarede spørgsmål. Derudover vedlægges eksempelvis de to interviewguides således at man kan få indblik i hvorfor den indsamlede empiri stammer fra, og derigennem får bedre forudsætningerne for at kunne gentage undersøgelsen rent designmæssigt. Den semistrukturerede model udgør dog en udfordring for gentageligheden, da interviewene ikke følger nogen fast struktur. Måden hvorpå vi i projektet forsøger at imødekomme denne problematik er, at vi i analysen er opmærksomme på at fremhæve de forskellige samtaletemaer, hvorfra de forskellige fortolkninger udspringer. På den måde bliver det nemmere at forstå konteksten, hvorfra vi har frembragt vores viden.

5.5.2 Validitet

Inden for empiriske undersøgelser spiller teori ofte en central rolle, da den er med til at sikre, at vi som forskere stiller relevante spørgsmål. Heraf kan man udvikle entydige og klare teoretiske definitioner på de begreber, der anvendes i projektet. I forlængelse heraf skelnes der mellem to begrebsdefinitioner, nemlig *teoretiske og operationelle*. Forskellen på de to er, at teoretiske definitioner er med til at belyse hvad der konkret menes med et begreb, hvorimod de operationelle definitioner er med til at klarlægge, hvilke ændringer der skal foretages for at kunne måle et givent begreb (Andersen 2010:98). Begrebet validitet betyder i al almindelighed 'gyldighed', hvorunder der eksisterer flere forskellige former for validitet. I dette projekt læner vi os særligt, qua vores kvalitative tilgang, op ad det som man kalder for målingsvaliditet. Denne variant er én af de mest grundlæggende typer indenfor validitetsbegrebet, og kan forklares ud fra hvorvidt man rent faktisk måler på det, som man i ens undersøgelse ønsker at måle (Andersen 2010:100). I forbindelse med udførelsen af nærværende projekt, er det således en forudsætning for projektets validitet, at vi efterfølgende har kunnet frembringe en viden om den problemformulering, som vi har udformet. Derfor har det gennem hele processen samt under selve interviewene været vigtigt, at vi hele tiden har haft problemformuleringen in mente som rettesnor, således at vi ikke afviger for langt fra undersøgelsens formål og interesse.

5.5.3 Generaliserbarhed

Når der foretages en hvilken som helst undersøgelse, så er et af formålene at kunne generalisere undersøgelsens resultater til en bredere kontekst. Begrebet generaliserbarhed handler grundlæggende om, hvad der kan generaliseres til, samt hvor gyldig denne generalisering er. Der skelnes hovedsageligt mellem to typer af generaliserbarhed; *analytisk generaliserbarhed og statistisk inferens*. I en kvalitativ undersøgelse forfølger man hovedsageligt den analytiske generaliserbarhed (Andersen 2010:105). Her

er det selve argumentationen, som er af væsentlig betydning, hvor man analytisk drager paralleller til andre sammenhænge, eksempelvis til den eksisterende forskning. Dette sker ud fra en vurdering af de forskelle og ligheder der eksisterer mellem det undersøgte og det, som man har et ønske om at generalisere til. Med andre ord så handler den analytiske generaliserbarhed om, at gyldigheden bag den teoretiske argumentation for det man undersøger, sammenholdt med det som man ønsker at generalisere til, er sammenlignelige (Andersen 2010:105). I perspektiv til generaliserbarheden, har vi med reference til afsnittet om casesdesignet en antagelse om, at nærværende projekt repræsenterer en større sammenhæng end blot at være enkelte fortællinger af socialarbejdernes erfaringer. Vi forventer således, at de undersøgelsesresultater som projektet frembringer, kan generaliseres til at forstå øvrige socialarbejders erfaringer med det sociale arbejde omhandlende anbragtes overgang ind i voksenlivet. Til at understøtte denne analytiske generaliserbarhed vil vi løbende perspektivere til den eksisterende forskning, samt argumentere for hvorfor vores fortolkninger af socialarbejdernes erfaringer er generaliserbar. Derigennem fremhæver vi, at der er analytiske ligheder sammenlignet med allerede eksisterende viden om området, og at de fremlagte fortolkninger giver mening.

5.6 Etik

Når projektet omhandler de komplekse forhold, som kendetegner anbragte unges overgang ind i voksenlivet, har vi løbende gjort os nogle etiske overvejelser i forhold til projektet.

I forhold til interviewsituationen med de forskellige socialarbejdere har vi blandt andet været påpasselige med at presse på, i forbindelse med praktiske eksempler som kunne virke ubehagelig for vedkommende at snakke om, eller som kunne virke anmassende i forhold til at skulle videregå personfølsomme informationer. I sådanne tilfælde har vi i stedet forsøgt at holde samtalen på et generelt niveau, som ikke relaterer sig til konkrete sager, men som i stedet repræsenterer generelle udfordringer med den samme problemstilling.

Derudover har vi gjort os overvejelser omkring, hvordan vi i projektet kommunikerer om de anbragte unge. Når det jævnfør problemfeltet kan opleves stigmatiserende at deltage i sociale projekter, kan man stille spørgsmål til, om termen 'anbragt' indebærer en negativ sprogforestilling, som de anbragte, gerne vil forsøge at undslippe. Dette skaber et ret komplekst etisk dilemma i forbindelse med udarbejdelsen af nærværende projekt, da termen både anvendes generaliserende til den øvrige forskning, samt til selve indsatsområdet, men samtidig risikerer at insinuere bestemte forestillinger. Af hensyn til dette dilemma vil vi kort fremhæve og anerkende, at vores anvendelse af termen 'tidligere anbragt' ikke bør fortolkes synonymt med udsathed og sårbarhed. Det bør derfor udtrykkeligt fremhæves, at vi i projektet er opmærksomme på, at vores forskningsinteresse udspringer sig specifikt af dem, som

oplever udfordringer i forbindelse med overgangen fra en anbringelse til voksenlivet, og at vi derfor ikke har taget højde for de øvrige. Derfor bør det fremhæves, at projektet ikke har til hensigt at frembringe eller forstærke nogen diskursiv forståelse af det at have været anbragt, og at de omtalte udfordringer, både det sociale arbejde med efterværn samt eksemplerne om hjemløshed eller social mistriksel, ikke har til hensigt at sætte lighedstegn mellem disse forskellige idékategorier.

5.7 Databehandling

Vi vil i følgende afsnit kort fremlægge hvordan vi i relation til databehandlingslovgivningen samt etiske overvejelser, har behandlet den indsamlede data.

5.7.1 Samtykke & fortrolighed

Når man vælger at foretage en kvalitativ undersøgelse, er det en god ide, at man anvender det, der kaldes for et *informeret samtykke* hvis formål er at informere informanterne om blandt andet undersøgelsens overordnede formål, samt hvad deres udsagn vil blive brugt til. På den måde er det tydeligt for informanterne hvilke mulige risici samt fordele der kan være ved deltagelse i undersøgelsen. Det informerede samtykke muliggør, at vi kan sikre os, at informanterne deltager ud fra et frivilligt grundlag. Ligeledes vil det informerede samtykke gøre det klart overfor informanterne, at de har ret til at trække sig ud af den igangværende undersøgelse (Kvale & Brinkmann 2015:116). Derudover er det væsentligt at uddybe over for informanterne, hvordan den data der kommer ud af interviewene, bliver behandlet af os. Som regel handler det om fortrolighed, således at informanternes personfølsomme data vil blive anonymiseret. Er det ikke tilfældet, at de personfølsomme data bliver det, så skal informanterne erklære sig indforstået med at undersøgelsen indeholder identificerbar information. Der er både fordele og ulemper ved anonymisering, for på den ene side er det med til at beskytte informanterne, men på den anden side kan det også være med til at fratage informanterne den stemme i undersøgelsen, som muligvis har været det overordnede formål for dem i forbindelse med selve deltagelsen (Kvale & Brinkmann 2015:117-118). I henhold til GDPR (Bengtsson & Mølholt 2020:194-197), har vi forud for alle interviews udsendt et dokument, hvori vi forklarer, hvordan vi opbevarer og behandler deres informationer. Vi har ligeledes indhentet skriftligt samtykke til behandling af deres data, og har i den forlængelse oplyst hver informant om deres rettighed til at tilbagetrække samtykket. Vi har i projektet besluttet at anonymisere alle vores informanter. Beslutningen om at anonymisere alle informanterne er taget på baggrund af en vurdering om, at deres individuelle navne samt deres konkrete arbejdsplads ikke i sig selv har nogen projektmæssig relevans for den viden, som vi gennem projektet forsøger at opnå, og at informanterne mundtligt forklarer, at de er ligeglade. Derudover er projektets to perspektiverende ekspertinterviews ligeledes anonymiseret, da de, mod vores forventninger, ikke ønskede at

blive nævnt ved hverken navn og arbejdsplads i vores projekt. Vi har i den forlængelse reflekteret over, at det kan være med til at mindske gennemsigtigheden samt pålideligheden i vores projekt, da vi ikke har mulighed for at nævne hvem disse to eksperter er. På trods af dette har vi alligevel besluttet, at fordelene opvejer ulemperne, og medtager dem alligevel som perspektivisk udfoldende i forhold til vores forforståelse om emnet.

5.7.2 Forskerens overvejelser

Når man foretager en kvalitativ undersøgelse, er det vigtigt, at man har gjort sig nøje tanker og overvejelser om de mulige konsekvenser, som kan opstå som følge af projektet. Det betyder, at der skal tages hensyn til de ulemper og fordele, som kan påføres informanterne ved at deltage i undersøgelsen. I forlængelse heraf benytter Kvale & Brinkmann sig af det de kalder for '*det etiske princip om tilgodesende*', som betyder, at den risiko der kan være for at "skade" informanterne ved at deltage i undersøgelsen, skal være så minimal som overhovedet er muligt (Kvale & Brinkmann 2015:118-119). Da unge anbragtes overgang ind i voksenlivet, er et relativt følsomt emne, har vi haft et etisk udgangspunkt om at udforme en undersøgelse, som hverken lader undersøgelsens informanter, deres arbejdsgruppe eller de anbragte børn og unge fremstå på en måde, hvor projektet kunne resultere i, at disse blev påført uhensigtsmæssige konsekvenser for deres deltagelse eller omtale. Vi er således særligt opmærksomme på, at de analytiske fortolkninger ikke bør ansues som en kritik af undersøgelsens informanter. I stedet søger vi at tilgodese deres perspektiver, fremlægge og udforske deres erfaringer, og forsøger i analytisk kontekst at fremlægge vores fortolkninger på en måde, som vi vurderer, at de ville kunne identificere sig selv med.

5.8 Abduktiv tilgang

Begreber som deduktion, induktion, abduktion eller retroduktion er kendte vendinger, når det omhandler videnskabelig argumentation. Sondringen mellem de nævnte begreber, sker ud fra hvorvidt og hvordan ens projekt tager udgangspunkt i teori eller empiri, og hvordan man analytisk argumenterer i henhold til undersøgelsens problemformulering (Olesen & Monrad 2018:18). Vi læner os i dette projekt op ad den abduktive tilgang. Denne tilgang handler om, at man gennem forskningsprocessen vekselvirker mellem empiriske iagttagelser og teoretiske fortolkninger. Man kan betragte den abduktive tilgang som en kreativ proces, hvor udgangspunktet for undersøgelsen udspringer af empiriske iagttagelser, hvorfra man søger at opnå den bedst mulige forklaring på det observerede fænomen. Måden dette gøres på er, at der hele tiden stilles spørgsmål til selve iagttagelsen, samt hvordan denne kan forklares, eksempelvis udtrykt teoretisk (Olesen & Monrad 2018:19-20). Når man forsøger at opnå

bedst mulige forklaringer, så er det samtidig underforstået, at konklusioner ikke er endelige, men at de gennem teoretiske betragtninger, begrebsovervejelser samt empiriske iagttagelser kan udvikles, og på den måde gøres mere robuste. Man må dog have in mente, at der ikke er nogen gylden opskrift på, hvordan vekselvirkningen mellem det empiriske og teoretiske funderede betragtninger egentlig bør ske (Olesen & Monrad 2018:19-20). Set i perspektiv til resterende metodeafsnit så søger præsentationen af den abduktive tilgang at understrege, at vi gennemgående har bestræbt os på at skabe en sammenhæng mellem de forskellige metodiske beslutninger i projektet. Vi har med andre ord både præsenteret deduktive tendenser, hvor vi med afsæt i eksisterende forskning og teori har bestemte forforståelser og fordomme om projektets problemformulering, mens vi samtidig har præsenteret induktive tilsnit, hvor projektets senere fortolkende analyse også lader sig udforme og inspirere af den indsamlede empiri, hvor vi forholder os åbne i vores udforsken. Forskningsprocessen er således hverken kendetegnet som en lineær hypotesetest eller som opstået ud fra empiriske iagttagelser. I stedet har vi, med problemformuleringen in mente, udvalgt et teoretisk perspektiv som lægger op til fortolkning på flere forskellige sociologiske niveauer, hvorunder vi lader empirien være vejledende i forhold til hvilke teoretiske nuancer, som byder sig til for fortolkning, for derigennem opnå det “bedst mulige” svar på problemformuleringen. Når det fremhæves i redegørelsen for den abduktive tilgang, at konklusioner ikke kan iagttages som endelige, så bør dette ligeledes ses i perspektiv til det hermeneutiske afsæt, hvor vi tidligere fremhævede sandhedsbegrebets uendelige karakter, hvor nye fortolkninger og perspektiver vil iværksætte nye spirallignende fortolkninger af sandheder.

6. Teori

Følgende afsnit søger at fremlægge nogle centrale elementer af projektets forudgående forståelseshorisont, som har dannet inspiration til både udformningen af den specifikke forskningsinteresse om socialarbejdernes erfaringer, samt i måden hvorpå vi har udformet den interviewguide, som empiriindsamlingen tager sit afsæt i. Med forudgående menes der, at de teoretiske perspektiveringer som anvendes *efter* empiriindsamlingen ikke vil redegøres for i dette afsnit, men i stedet bliver præsenteret løbende i disses analytiske kontekster. Projektets teoretiske afsæt tager udgangspunkt i perspektivet Street-level bureaucracy, som i følgende afsnit vil blive både redegøres for, samt blive nuanceret gennem en perspektivering til relevant forskningsmateriale, som giver indblik i perspektivets anvendelse i en dansk og projekt relevant kontekst.

6.1 Street-level bureaucracy

Teori og forskning omhandlende frontlinjepsaksis (Street-level), har i mere end tre årtier været et interessant forskningsfelt, hvor der gennem tiden er blevet genereret viden om de sammenhænge, som eksisterer mellem den praktiske plan og den politiske plan. Teoretikeren Michael Lipsky grundlagde i 1980 den første teoretiske skabelon til at kunne forstå sig på frontlinjemedarbejdere (Street-level bureaucrats). Siden hen er dette perspektiv både vokset og er blevet videreudviklet, hvilket gør, at teorien i dag også anvendes til fortolkning på flere forskellige niveauer, eksempelvis det organisatoriske. Lipskys syn på 'frontlinjemedarbejdere' startede hovedsageligt med at tage udgangspunkt i dem, som var i direkte kontakt med borgere. I dag anvendes perspektivet nu også til at omfatte dem, der agerer bindeled mellem det praktiske og politiske (Brodkin 2015:25). I den forbindelse har perspektivet sidenhen lagt op til fortolkning af forskellige nuancer ved frontlinjearbejdet, hvor både individuelle, organisatoriske og systemmæssige handlingsrum har været genstand for fortolkning i studier med dette perspektiv som afsæt. Peter Hupe, Michael Hill og Aurélien Buffat har i den forlængelse præsenteret en model som skitserer, hvordan man med perspektivet kan fortolke på tværs af forskellige niveauer og dimensioner, hvor man i hver af disse niveauer pålægger forskellige aspekter ved frontlinjearbejdet en særlig opmærksomhed (Hupe, Hill & Buffat 2015:13):

Table 1.1: Factor clusters explaining government-in-action

	Action dimension		
Action scale	<i>Structure</i>	<i>Content</i>	<i>Process</i>
<i>System</i>	Context	Orientation	Control
<i>Organisation</i>	Setting	Tasks	Management
<i>Individual</i>	Antecedents	Habitus	Behaviour

(Hupe, Hill & Buffat 2015:13)

Modellen skitserer, hvordan dette teoretiske perspektiv åbner op for fortolkning på forskellige planer, hvorunder både individuelle forhold, den pågældende organisation samt selve systemet hver især har indflydelse på, hvordan frontlinjearbejdet udføres. Når vi videnskabssteoretisk set er interesserede i at udforske socialarbejdernes forståelseshorisonter, og de udfordringer som *de* oplever i forbindelse med de unge anbragtes overgang ind i voksenlivet, så ønsker vi ikke at lade os styre for stramt af forudgående teoretiske fordomme, hvor vi på forhånd lægger os fast på eksempelvis den lovgivningsmæssige ramme. Her kommer den abduktive tilgang i stedet til udtryk, hvor vi løbende vekselvirker mellem de teoretiske forforståelser og de eksplorative tilstræbelser, hvor de endelige fortolkningsperspektiver, herunder hvilke aspekter af ovenstående model vi ender med at udfolde, lader sig udspringe af den indsamlede empiri.

Udfoldende i forhold til dette perspektiv, så tager Lipskys teoretiske tilgang til frontlinjearbejdet grundlæggende udgangspunkt i hvad og hvorfor frontmedarbejderne gør, som de gør. Dermed indebærer perspektivet, at man ikke på samme måde fokuserer på hvad de bør eller skal gøre. Lipsky tager derfor et såkaldt ‘bottom-up’ og ‘top-down’ syn på den politiske implementering, som udfoldes gennem følgende fire grundantagelser (Brodkin 2015:28-29):

1. Den første antagelse hentyder til, at politik ikke kan forstås som en fast konstruktion, men derimod bør ses som upræcis. Antagelsen gør sig gældende, når den formelle politik enten er tvetydig eller indeholder flere mål, som også kan være modstridende. Det får den betydning, at frontlinjemedarbejdere gør brug af vurderinger, hvilket omtales som et ‘skøn’.
2. Lipskys anden antagelse handler om, at når frontlinjemedarbejderne har dette handlingsmæssige råderum til fortolkning af politik, så bliver deres handlinger i forbindelse med udførelsen heraf ligeledes til politik.

3. Den tredje antagelse handler om, at det er interessant når skønsvurderingen fra frontlinjemedarbejderne sker ud fra en vis systematik. Årsagen til at det er interessant, er at lovgivning og politik dermed bliver praktiseret gennem andre og mere uformelle forhold, hvilket påvirker den konkrete praktiske betydning af den politik der implementeres.
4. Det sidste og fjerde punkt handler om, at frontlinjemedarbejderne automatisk vil indtage en betydningsfuld position i forhold til politik, fordi de både er fortolkere og udfører af lovgivning, men ligeledes også fordi at de netop fungerer som bindeled mellem stat og individ.

(Brodtkin 2015:29).

Overordnet set præsenterer disse antagelser et perspektiv på, hvordan frontmedarbejdere har en central rolle i relation det politiske arbejde, hvor de på den ene side fortolker og skønner på lovgivningen, mens de på den anden side er bindeleddet mellem stat og borger. I relation til projektet udgør disse fire grundantagelser afsættet for, hvordan dette teoretiske perspektiv former den interesse, som projektet skriver sig ind i.

Den første antagelse har forud for empiriindsamlingen bidraget til en interesse i at udspørge forskellige socialarbejdere, hvorledes de oplever, at lovtekstens formulering først og fremmest giver dem mulighed for at vurdere og skønne, og dernæst hvorvidt denne mulighed også medfølger en udfordring i forbindelse med det sociale arbejde omhandlende de unges overgang ind i voksenlivet. Da netop 'skøn' har en central betydning for, hvordan vi med perspektivet søger at fortolke på den indsamlede empiri, vil dette kort herefter udfoldes nærmere.

Den anden antagelse har givet os et forudgående blik for, at socialarbejdernes handlinger har en central betydning for den politiske forvaltning, da måden hvorpå disse fortolker og skønner loven gennem deres arbejde, også bliver til den del af loven, som bliver gjort til virkelighed. Vi har i den forbindelse reflekteret over, hvordan blandt andet lovændringer i forbindelse med 'Børnene Først' i sig selv kan virke ubetydelige, hvis ikke socialarbejderne implementerer disse i praksis.

Den tredje antagelse giver os inspiration til at stille spørgsmålstejn ved rammerne for socialarbejdernes lovfortolkning, hvorunder vi med inspiration fra den eksisterende forskning har udledt den fordom, at forskellige kommuner og organisationer har forskellige vejledninger og procedurer, hvilket bidrager til forskellige systematikker i måden hvorpå lovgivningen fortolkes og appliceres.

Den fjerde og sidste antagelse er i særdeleshed relevant, når man indtænker socialarbejderens rolle i forhold til den politiske reform 'Børnene Først'. Her arbejder vi ud fra en antagelse om, at frontlinjen

har afgørende betydning for forvaltningen af politik, både i forhold til de politiske visioner, om eksempelvis at hjælpe flere med at opnå et rodfæste ind i voksenlivet, men ligeledes i forhold til borgernes oplevelse af den modtagende lov, eksempelvis set i lyset af foranstaltningstræthed eller oplevet inddragelse.

6.1.1 Skøn

Når vi i projektet lægger særlig vægt på, hvordan socialarbejderne oplever rammerne for deres arbejde, herunder jævnfør tidligere model både på et organisatorisk og lovgivningsmæssigt plan, er det nærliggende kort at udfolde skønsbegrebet yderligere.

I bogen 'Understanding street-level bureaucracy' fremlægger Hupe, Hill og Buffat Davis' definition af skønsbegrebet: "*A public officer has discretion wherever the effective limits on his power leave him free to make a choice among possible courses of action and inaction*" (Hupe, Hill & Buffat 2015:17). Beskrivelsen tydeliggør at skønnet fremtræder, når man har forskellige valgmuligheder for enten at handle eller ikke at handle, og deraf har magten til at beslutte handlingsvejen. Skønsbegrebet bliver ofte forklaret gennem Dworkins metafor som hullet i en doughnut, hvor hullet illustrerer hvordan der i midten eksisterer et frirum til forskellige handlingsmuligheder, og hvor den omkringliggende dej udtrykker de regler og rammer, som omkranser frirummet. Et skøn udtrykker derfor på den ene side det frirum som rammerne tillader, samt på den anden side hvorvidt og hvordan dette frirum udnyttes (Hupe, Hill & Buffat 2015:17). Set i perspektiv til nærværende projekt, så bidrager skønsbegrebet med en forståelse for, at der på den ene side eksisterer nogle handlingsrammer, som blandt andet udstikkes af den pågældende organisation, som socialarbejderne arbejder i, samt selve lovgivningen som de arbejder ud fra. På den anden side bidrager det til, at vi er opmærksomme på, hvordan disse socialarbejdere udnytter disse rammer, når de i forbindelse med det sociale arbejde udfører skønsvurderinger angående anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet.

6.1.2 Coping

Lipsky fremhæver i forbindelse af ovenstående, at når frontmedarbejdere oplever udfordringer i forbindelse med udførelsen af disse skøn, så udvikler de forskellige responshandlinger til at "cope" med det oplevede pres. Heraf fremhæver Lipsky, at frontmedarbejderer blandt andet udvikler forskelligartede rutiner, som på forskellige måder imødekommer disse arbejdsrelaterede stressorer (Lipsky 1980:81-86). Disse rutiner har typisk til hensigt at opnå en eller flere af følgende fire punkter, når det gælder arbejdet med deres klienter:

- 1) En rationering af ydelser
- 2) Kontrol over klienter og en reducere af konsekvensen ved usikkerheder
- 3) De sparer på ressourcerne
- 4) De overkommer konsekvenserne ved rutinearbejde

(Egne oversættelser)

(Lipsky 1980:81-86)

I relation til projektet lægger ovenstående op til at reflektere over, hvorvidt rutinehandlinger kan være medvirkende til, at man på trods af flere politiske reformer på området stadigvæk arbejder ud fra gamle arbejdsgange. Hvis socialarbejderne med andre ord har udviklet nogle robuste rutiner for deres arbejdspraksis, så kan man reflektere over, hvad der faktisk forandres, når man udfører ændringer i selve lovgivningen, hvis altså ikke lovgivningen ændrer på den udfordring, som deres rutiner er iværksat for at imødekomme. Set i relation til projektet er det således relevant, at vi løbende fortolker på, hvorvidt socialarbejderne italesætter nogle udfordringer med deres organiserede arbejdspraksis, som får konsekvenser for de anbragtes overgang ind i voksenlivet, eller som eksempelvis kan være medskabere af den foranstaltningstræthed, som løbende i projektet er blevet fremhævet som barriere.

6.2 Empirisk nuancering

Fortsat ovenstående søger vi at udfolde vores teoretiske forståelse gennem praktiske empiriske eksempler på, hvordan perspektivet er blevet anvendt i en projektrelevant og dansk kontekst. Argumentet for at indplacere disse i forlængelse af teoriafsnittet og ikke i den eksisterende forskning, er at disse perspektiveringer bidrager til en teoretisk nuancering af vores forståelse for Street-level bureaucracy.

I bogen “Frontline Delivery of Welfare-to-Work Policies in Europe” bliver der i et særskilt kapitel præsenteret en fortolkning af udvalgte politiske indsatser i Danmark, set i lyset af perspektivet om street-level bureaucracy (Caswell & Larsen 2017). Dorte Caswell og Flemming Larsen fremhæver i kapitlet flere væsentlige pointer, i forhold til hvordan frontlinjearbejde bliver påvirket. De skitserer indledende, at den organisatoriske kontekst har væsentlig betydning, for hvordan socialarbejdere agerer i forhold til implementeringen af politiske indsatser. Det gælder blandt andet i forhold til, at der i forskellige organisationer er forskellige forståelser for, hvilke problemer der skal løses, forskellige perspektiver på hvad der opleves som korrekt opgaveløsning, og at forskellige uddannelsesmæssige baggrunde leder til, at der anvendes forskellige værktøjer til løsningen af de samme problemer (Caswell & Larsen 2017:163-171). Dertil kommer der også et ledelsesperspektiv, hvor måden hvorpå socialarbejderne bliver styret, herunder hvordan det skønmæssige råderum bliver enten udfoldet eller

begrænset, har afgørende betydning for, hvordan de politiske intentioner bliver realiseret i praksis (Caswell & Larsen 2017:163-171). I relation til projektet bidrager denne perspektivering til, at vi opnår indsigt i hvordan skønnet, som hullet i en doughnut bliver påvirket af de omkringliggende rammer, hvorunder ovenstående lægger særlig vægt på, hvordan de organisatoriske rammer får betydning for skønnets udfoldelse. I den forbindelse er det i relation til empiriindsamlingen væsentligt at have blik for, hvorvidt nogle af de italesatte udfordringer relaterer sig til disse skønsmæssige rammer, og hvilken betydning de oplever dette har, i forbindelse med de unges overgang ind i voksenlivet.

Det fremhæves samtidig at socialarbejderne i Danmark ofte i stor grad anvender deres ekspertise og deres skønsmæssige råderum til at definere hver enkelte borgers behov, og dermed på trods af en eventuel standardisering kan få betydelig indflydelse på de sociale indsatser, som der iværksættes (Caswell & Larsen 2017:163-171). I den forbindelse har vi reflekteret over, hvordan socialarbejderne i nærværende projekt også kan have en selekterende rolle, hvor de ud fra efterværnets målgruppebeskrivelse er med til at vurdere, hvem der får tilbudt efterværn, og hvor de ud fra deres skøn også er med til at vurdere hvilket specifikt støttebehov, som hver enkelte har, og dermed også hvad der tilbydes de unge hver især.

I den forlængelse har Iben Nørup og Betina Jacobsen udgivet en rapport: "*Searching for 'the usual suspects': The role of discretion and target group constructions in the frontline of policy implementation*", som skriver sig ind i hvordan blandt andet en organisatorisk operationalisering af politiske reformer får betydning for socialarbejdernes implementering af forebyggende indsatser på børn- og ungeområdet (Nørup & Jacobsen 2021). De præsenterer i relation til både projektet samt teorien Street-level Bureaucracy en interessant pointe om, at mange frontlinjemedarbejdere fortolker på den tidligt forebyggende indsats på en måde, som gør, at de i særdeleshed lægger særligt mærke til de børn og unge, som i forvejen oplever alvorlige udfordringer i hjemmet. Iben Nørup og Betina Jacobsen fremhæver, at når det hverken i lovgivningen eller organisationen er klart defineret, hvem lovgivningen er målrettet, er det således op til frontlinjemedarbejderne at skønne, hvem der skal tilbydes at omfattes heraf. Frontlinjemedarbejderne er derfor ikke udelukkende med til at påvirke, *hvordan* de politiske visioner implementeres, men også *hvem* der er omfattet af forskellige kategorier, som både kan udløse forskellige former for tilbud, men også undladelser heraf (Nørup & Jacobsen 2021).

Set i forlængelse af Street-level Bureaucracy præsenterer ovenstående empiriske perspektiveringer nogle interessante nuancer, som bidrager til, at vi hermeneutisk set får udvidet vores forståelseshorisont. Da vi gennem nærværende undersøgelse søger at udfordre disse forforståelser, bliver disse erfaringer både implicit og eksplicit til en aktiv del af både de udarbejdede interviewguides samt vores

forståelseshorisont, som giver mulighed for en udfoldende dialog udtryk gennem den semistrukturerede interviewform. Det gælder i særdeleshed, hvordan organisatoriske rammer medvirker til, at socialarbejdere hver især har forskellige forudsætninger for deres skøn, samt hvordan socialarbejderne ikke blot skønner, hvordan forskellige tilbud tilrettelægges, men også hvem der omfattes og ekskluderes heraf.

7. Analysestrategi

Forud for selve analysen af den indsamlede empiri, vil vi kort fremlægge med hvilken tilgang vi fortolker empirien ud fra. Indenfor forskellige forskningstraditioner findes der med andre ord forskellige metoder og tilgange til at analysere sin indsamlede empiri. Eksempler herpå er hvordan blandt andet Grounded theory tager et kodningsorienteret afsæt (Kvale & Brinkmann 2015:261-265), eller hvordan diskursanalysen tager et meget sprogfokuseret udgangspunkt (Kvale & Brinkmann 2015:294-295).

Når vi i dette projekt læner os op ad den hermeneutiske tradition, så søger vi, som tidligere nævnt, at opnå en forståelse for projektets problemformulering gennem dialog med projektets informanter og gennem fortolkning af deres udsagn. Kvale og Brinkmann omtaler i den forbindelse, hvordan der indenfor den hermeneutiske tradition arbejdes med meningsfortolkninger, hvor forskeren bevæger sig udover det, som der helt konkret bliver sagt, og udvikler nogle meningsrelationer som ikke nødvendigvis bliver fremført i det konkrete interview. I modsætning til reduktionsteknikkerne så vil denne tilgang ofte bidrage til en tekstudvidelse, hvor forskningsresultatet bliver formuleret med flere ord, end de udsagn hvorfra det er udtaget (Kvale & Brinkmann 2015:267-272). En sådanne hermeneutisk analyse tager samtidig afstand fra en metodisk fastlagt tilgang til at udvinde information og tager i stedet form, som en række generelle fortolkningsprincipper som skriver sig ind i, hvordan fortolkning er en forudsætning for menneskers værensform (Kvale & Brinkmann 2015:276). Med reference til projektets videnskabsteoretiske afsnit kan man således forstå hvordan den hermeneutiske analyse forekommer som en spirallignende vekselvirkning, hvor vores forståelseshorisonter, herunder både den fremlagte teori, den eksisterende forskning samt vores historicitet, bliver holdt op imod den indsamlede data, hvorfra vi gennem fortolkning tilnærmer os en forståelse. Som det i tidligere redegørelse blev præsenteret, så betyder dette imidlertid også at forskellige forskere, som hver især har forskellige forståelseshorisonter, og som potentielt gør brug af forskellige teoretiske perspektiveringer, vil opnå forskellige forskningsresultater.

Kvale og Brinkmann forklarer i relation hertil, at man indenfor den hermeneutiske tradition ikke forsøger at frembringe én objektiv og korrekt mening, men i stedet anser man en vis legitimitet i en flerhed af fortolkninger. I den forbindelse fremhæver de, at det er meningsløst at forsøge at stille krav til en konsensus mellem forskellige fortolkere, men at hver fortolker i stedet må være eksplicit i sin kommunikation og argumentation, således at andre læsere kan forstå det fortolkende afsæt (Kvale & Brinkmann 2015:276-277).

Derfor er det vigtigt, at man indenfor den hermeneutiske analysetilgang forsøger at undgå det, som Kvale og Brinkmann kalder for ensidig subjektivitet. Dette dækker over en tilgang, hvor forskerens interesse og ramme for fortolkninger udelukkende centrerer, omkring de resultater og de fortolkninger som understøtter egne forudgående forventninger og underbygger egne konklusioner. I stedet bør man tilstræbe en nysgerrighed, som også indebærer at udfordre egne forforståelser og forventninger, hvilket i stedet betegnes som perspektivisk subjektivitet. Dette opnås ved at man forsøger at tilgå det samme emne gennem inddragelse af forskellige perspektiver og dermed også kommer frem til forskellige fortolkninger af det samme. Dette er i hermeneutisk forstand en frugtbar styrke, så længe kommunikationen er gennemsigtig og eksplicit, således at læsere kan 'forstå' de forskellige fortolkninger (Kvale & Brinkmann 2015:276-277). Set i relation til projektet så er denne analysestrategi således ikke blot en metode som først iværksættes ved analysens påbegyndelse. Den er tværtimod allerede påbegyndt som led i projektets indledning, problemfelt, teori- og metodeafsnit, hvor vi eksplicit har forsøgt at præsentere vores forforståelse, således at undersøgelsens fortolkninger af den indsamlede empiri giver mening for læseren. Derudover er vi opmærksomme på ikke at lade vores forforståelse og fordomme forudbestemme vores fortolkninger og bestræber os i stedet på at tilgå vores problemformulering gennem en åbenhed og nysgerrighed, udtrykt gennem både de nuancer vi har opnået gennem de semistrukturerede interviews samt gennem inddragelse af forskellige perspektiveringer i løbet af analysen.

Opsummeret analyserer vi den indsamlede empiri visualiseret gennem den hermeneutiske cirkel, hvor vi gennem en vekselvirkende fortolkende proces forsøger at opnå viden om projektets problemformulering. Denne viden bidrager til, at vi kan fremlægge et kvalificeret bud på en fortolkning, som på baggrund af undersøgelsen tilnærmer sig det, som der i forlængelse af den abduktive tilgang blev omtalt som det "bedste bud" på projektets problemformulering. Samtidig indebærer denne tilgang, at vi anser en hermeneutisk styrke i en flerhed af fortolkninger. Dermed bør dette projekt anskues som et forskningsmæssigt bidrag til en større helhed frem for et endeligt svar eller konklusion på hele problemstillingen om anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet.

8. Analyse

Følgende kapitel har til hensigt at fremlægge den proces, hvor vi som forskere præsenterer og fortolker på den indsamlede empiri, hvorfra vi endeligt kan konkludere, hvad undersøgelsen har frembragt af viden. Analysens struktur tager udgangspunkt i tre forskellige temaer, som er udformet med inspiration fra projektets teoriafsnit samt med inspiration fra den eksisterende forskning: ‘*Lovgivningsmæssige rammer*’, ‘*Organisatoriske rammer*’ og ‘*Efterværnsindsatsen i perspektiv til de unges behov*’. Hver analysedel afrundes med en opsummerende delkonklusion som fremhæver de væsentligste nedslag i det pågældende afsnit set i forhold til projektets problemformulering:

“Hvordan kan man med efterværn som case fortolke på socialarbejderes erfaringer med anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet, og hvordan kan man gøre brug af denne viden i relation til nytænkningen af efterværnet?”

8.1 Analysedel 1: Lovgivningsmæssige rammer

Følgende analysedel søger at udfolde de erfaringer, som socialarbejderne har gjort sig i forbindelse med de lovgivningsmæssige rammer for efterværnsindsatsen og disses betydning i relation til de anbragte unges transition ind i voksenlivet. I perspektiv til problemformuleringen vil der fremlægges og fortolkes på, hvordan socialarbejderne oplever selve lovgivningen, og hvorvidt de oplever, at der er et fremtidigt udviklingspotentiale i forbindelse hermed. Tematisk er analysedelen inddelt i tre segmenter som udspringer sig af de perspektiver, som informanterne har lagt særlig vægt på i forlængelse af deres interviews; Den første del relaterer sig til socialarbejdernes faglige skøn, hvorunder det skønsmæssige råderum italesættes. Det andet afsnit omhandler socialarbejdernes erfaringer med den efterværnsrelaterede lovgivning, og den tredje del relaterer sig til deres oplevelser af andre lovgivningsmæssige områder som får betydning for det sociale arbejde med de anbragte unges overgang ind i voksenlivet. Analysedelen afgrænser sig således til at omhandle selve lovgivningsperspektivet, hvor de organisatoriske rammer og deres oplevelse af de anbragtes udfordringer fremhæves i senere analyseafsnit.

8.1.1 Det faglige skøn

Forud for empiriindsamlingen har vi gennem litteraturgennemgangen samt teorien ‘Street-level bureaucracy’ opnået kendskab til den lovgivningsmæssige kontekst, som efterværn skriver sig ind i, samt hvordan lovgivninger ikke er faste og altid gældende, men at de kan være tvetydige og er genstand for socialarbejdernes skøn. Derudover har både eksisterende forskning samt teorien om coping givet os

kendskab til, at både brede eller snævre skønsmæssige råderum kan bidrage til, at frontlinjemedarbejdere gør brug af forskellige rutiner til at overkomme deres oplevede udfordringer. I den forlængelse har det været centralt for os at undersøge, hvorvidt socialarbejderne oplever udfordringer i forbindelse med selve lovtekstens formulering og indhold som eventuelt får dem til at iværksætte bestemte copingstrategier. Derudover er det i perspektiv til problemformuleringen centralt at udfolde, hvilke overvejelser de gør sig i forhold til udviklingen af selve lovgivningen set i relation til det sociale arbejde med de anbragte unges overgang ind i voksenlivet.

Som indledning til emnet havde vi med alle informanter en dialog omkring deres kendskab til og oplevelse af efterværnslovgivningen. Samtlige informanter fremhævede hurtigt, at de qua deres daglige arbejde har et indgående kendskab til og erfaring med lovgivningen på efterværnsområdet, og at de i perspektiv til det sociale arbejde oplever lovgivningen som værende "bred". De forklarer i den forlængelse, at lovgivningen giver dem rig mulighed til at træffe fagligt meningsfulde vurderinger. To informanter forklarer eksempelvis:

"(...) man skal jo se lovgivningen som en ramme. Det er jo ikke den endegyldige sandhed. Og så bliver min opgave at fortolke den unges behov ind i rammen til den unges bedste." (Malou)

&

"Lovgivningen er som den er og jeg tænker at den er meget elastisk." (Pernille)

Med reference til perspektivet 'Street-level bureaucracy' oplever vi, at undersøgelsens informanter udtrykker selvindsigt i forbindelse med deres fortolkning af lovgivningen, hvortil de forklarer, at dette "brede" råderum muliggør en vis fleksibilitet til fortolkning i forbindelse med udviklingen af den sociale indsats, som de vurderer bedst for den enkelte unge. Malous citat kan i et fortolkende perspektiv lyde som en gengivelse af den doughnut-metafor, som blev fremlagt i forbindelse med projektets teori-afsnit. Når hun beskriver lovgivningen som en ramme, hvori hun har et råderum til at indplacere den unges behov, udtrykker hun det frirum til fortolkning, som doughnut-metaforen udtrykker i forbindelse med skønsbegrebet. Hun udtrykker i relation til Davis' definition af 'skøn'(Hupe, Hill & Buffat 2015:17), hvordan hun indenfor de lovgivningsmæssige rammer har magten til at træffe en vurdering angående de unges behov, set i forhold *"til den unges bedste"*. I perspektiv til de øvrige informanter så oplever vi denne fortolkning som repræsentativ, for den måde hvorpå socialarbejderne både oplever lovgivningens rammer som værende bred, men også hvordan de gør brug af deres skøn, når de i relation til det sociale arbejde træffer vurderinger i forhold til de unges overgang ind i voksenlivet.

Malous citat skitserer derudover repræsentativt, hvordan de individuelle unges behov bliver omtalt som vejledende i forhold til hvordan der skønnes. Det er med andre ord vores opfattelse, at socialarbejderne i høj grad tager udgangspunkt i den enkelte unges behov, når de skal skønne inden for lovgivningens rammer. I relation til Lipskys tredje grundantagelse (Brodkin 2015:29), udtrykker de med andre ord en vis systematik, i måden hvorpå de skønner, hvorunder de individuelle unges behov bliver styrende for de vurderinger der træffes. Gennem fortolkning har vi i den forbindelse reflekteret over, hvorvidt disse systemer i det hele taget er noget, som man altid er bevidst omkring. Ovenstående i forhold til de unges behov udtrykker hvordan socialarbejderne er bevidste om, at de lader de individuelle unges behov styre deres vurderinger. Vi har i perspektiv til det individuelle niveau, i Street-level perspektivet, overvejet, om eksempelvis deres individuelle faglige baggrunde kan udgøre nogle ubevidste skønssystematikker. Når Malou eksempelvis forklarer, at hun fortolker den unges behov ind i den lovgivningsmæssige ramme, så er det nærliggende at overveje, om hendes faglige baggrund eller personlige erfaringer gør, at hun fortolker den unges behov med afsæt i en bestemt form for systematik. Ekspertinformanten Linea udtrykker i den forbindelse:

“Men derudover så kan man sige, så kan det hurtigt være op til fri fortolkning og det er der jo en fare ved fordi, at det bliver meget personafhængig (...) det bliver det i forhold til hvordan man vælger at skære kagen og hvor man kan lægge sit fagligt skøn henne og sin vurdering.” (Linea)

Det er derfor væsentligt at have in mente, at der kan være andre underliggende systemer i hvordan socialarbejderne skønner, set i perspektiv til det individuelle niveau, end dem som vi gennem projektet har lagt mærke til.

Vi har derudover opnået kendskab til, at den pågældende kommune ligeledes er medvirkende til, at socialarbejderne arbejder med og fortolker på lovgivningen på bestemte måder. Dette vil dog blive nærmere udfoldet nærmere i følgende ‘Analysedel 2’.

Det er i forlængelse af ovenstående ligeledes relevant at udfolde denne skønsmæssige fleksibilitet, hvorunder socialarbejderne udtrykker hvordan den samme lovgivningsmæssige ramme kan udmønte forskellige former for sociale tilbud. I den forbindelse udtrykker socialarbejderne, hvordan de hele tiden forholder sig til forskellige paragraffer indenfor samme ramme og herunder forsøger at strukturere et forløb, som de skønner og vurderer, er det mest hensigtsmæssige. Informanten Katrine giver blandt andet et eksempel på, hvordan hun aktivt forsøger at indtænke en sammenhængende indsats i hendes arbejde. Hun forstørker sit skønsmæssige råderum gennem kombinationen af flere lovområder,

og opvejer forskellige tilbud mod hinanden, når hun skal udvikle en indsats, som er målrettet en 17,5-åriges indgang til voksenlivet:

“Men man skal altid tænke det kombineret med voksenområdet, så på den måde bliver den lidt bredere, for man åbner op til lidt andre ting for eksempelvis overgang til bostøtte, overgang til botilbud, eller overgangen til psykiatrien.” (Katrine)

&

“(…) vi [er] gået fra at tænke “jamen 107-tilbud bliver det nok ikke”. Der skal virkelig meget til før man kan sige, at det er et botilbud. Og vedkommende her kunne godt klare sig med en paragraf 85, altså bostøtte, og så kombineret med et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb.” (Katrine)

Citaterne demonstrerer, hvordan forskellige tilbud på tværs af forskellige lovområder bliver grundlag for fortolkning, hvorfra Katrine i ovenstående eksempel skønner, at bostøtte i kombination med et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb var det mest hensigtsmæssige for den vedrørende person som var ved at fylde de 18 år. I et fortolkende øjemed har vi gennemgående erfaret, at lovgivningen på efterværnsområdet opleves som værende meget “bred”, hvorunder det skønsmæssige råderum ikke blot relaterer sig til fortolkning af selve efterværnsparagrafferne, men ligeledes relaterer sig til det netværk af øvrige lovgivninger, som vedrører de unges samlede sagsforløb. I den forbindelse er det væsentligt at påpege, at vi under empiriindsamlingen blev overrasket over hvor komplekst et juridisk område dette egentligt er. Til trods for at vi i undersøgelsen har haft en designmæssig intention om at afgrænse vores undersøgelsesfokus til selve efterværnsindsatsen, så har vi måtte erfare, at efterværn blot er en enkelt brik i et meget større puslespil, når man snakker om de anbragtes transition ind i voksenlivet. Metaforisk oplever vi med andre ord, at denne enkelte brik ikke giver et fuldgyldigt billede af hvad det samlede puslespil, i forhold til unge anbragtes overgang ind i voksenlivet, endeligt søger at illustrere – hvilket Katrines citat om at tænke efterværnet kombineret med voksenområdet ligeledes demonstrerer. Vi oplevede i stor grad, at projektets informanter pålagde stor opmærksomhed på den sammenhængende og helhedsorienterede indsats, hvorfor det ikke giver mening at undersøge efterværnet isoleret fra resterende børn- og ungeområde, voksenområdet, handicapområdet samt øvrige lovgivninger, som vedrører disse unges *samlede* sagsforløb. Som led i vores hermeneutiske tilgang til projektet har vi derfor ladet vores nysgerrighed spire og har derfor ikke været rammesættende i forhold til kun at opnå forståelse om selve efterværnsindsatsen, når vi snakker om de unges overgang ind i voksenlivet. Ved at prioritere mening fremfor metode søgte vi i stedet at udfolde socialarbejdernes forståelseshorisonter, således at vi som forskere kunne tilnærme os en forståelse af de udfordringer,

som de gennemgår i forbindelse med det sociale arbejde omhandlende de unge menneskers overgang ind i voksenlivet. I den forbindelse var det nærliggende for os at få dem til at uddybe disse øvrige lovgivningers indflydelse, samt at undersøge hvorvidt de oplever denne lovgivningsmæssige kompleksitet som en udfordring, som eventuelt kunne iværksætte en form for coping.

8.1.2 Udfordringer med efterværnslovgivningen

I forlængelse af ovenstående fortolkning af hvordan socialarbejderne skønner og træffer faglige vurderinger, inden for hvad de betegner som en bred lovgivning, er det i perspektiv til undersøgelsens problemformulering væsentligt at udfolde, hvorvidt de oplever nogle udfordringer i forbindelse med deres arbejde hermed, samt hvorvidt og hvordan de kunne ønske sig, at lovgivningen inden for efterværnsområdet blev udviklet i bestemte retninger.

Forud for de forskellige interviews havde vi en fordom om, at dette brede skønsmæssige råderum, i kombination med nogle yderst komplekse sagsforhold, ville udgøre en særlig udfordring for socialarbejderne som kunne iværksætte nogle copingstrategier. På baggrund af den dialog, som udspringer sig af interviewspørgsmålet: *“Har du nogle eventuelle forslag til hvad der kunne gøres anderledes [i forhold til de lovgivningsmæssige rammer], og hvad ville dette medføre for dit daglige arbejde?”* (Bilag 1), var det ret overraskende, at samtlige informanter *ikke* oplevede store udfordringer med selve lovgivningen omhandlende efterværn.

Informanten Malou fremhæver som den eneste en udfordring ved den specifikke efterværnslovgivning, som relaterer sig til selve sprogbrugen i lovtekstens formulering. Hertil nævner hun:

“Ja altså noget af det jeg nogle gange synes der er svært, det er lovtækt der er meget kryptisk formuleret ... Så jeg tænker, at det kan være svært for borgeren at se, om deres rettigheder overholdes eller om [Signe] inde fra kommunen bare sidder og bestemmer et eller andet ... Det er i hvert fald med til at undergrave den der magtdifferentiering der er, at det er mig der bestemmer agtigt.” (Malou)

Citatet fremhæver i relation til Street-level bureaucracy en interessant pointe, i relation til Lipskys første grundantagelse som vedrører lovgivningers tvetydighed, modstridende paragraffer eller forskellige målsætninger (Brodkin 2015:29). Malou fremfører gennem ovenstående citat, hvordan hun oplever, at lovgivningens formulering, herunder det brede skønsmæssige råderum, gør det udfordrende for de unge og deres familier at forstå, hvornår deres rettigheder bliver overholdt. Til trods for ikke at have udspurgt de unge så har vi reflekteret over hvordan lovgivningens tvetydighed opleves af de unge, set i relation til at Malou påpeger, at det er socialarbejderen der besidder definitionsretten til fortolkning.

Når Malou nævner, at nogle borgere oplever hvordan “[Signe] inde fra kommunen bare sidder og bestemmer et eller andet.” (Malou), kan man reflektere over, om der er en sammenhæng mellem lovtekstens formulering og eksempelvis den systemtræthed, som blev fremhævet i den eksisterende forskning. Sagt med andre ord kan man fortolke Malous citat således, at hun oplever hvordan lovtekstens formulering kan udgøre en iværksættende mekanisme for, at flere unge eller deres familie får oplevelsen af hvordan “[Signe] inde fra kommunen bare sidder og bestemmer et eller andet.” (Malou).

Malou udtrykker i forbindelse med ovenstående, som hendes eneste kritik af selve efterværnsindsatsen, at “(...) den måde, som man formulerer lovtekster på, at det skulle være mere alment tale.” (Malou). Det bør kort fremhæves, at Malou og de andre informanter også oplever hvordan lovteksten kan være kompleks i forhold til det sociale arbejde. Årsagen til hvorfor dette ikke fremhæves i denne forlængelse er, at projektets informanter hovedsageligt formår at imødekomme størstedelen af denne kompleksitet gennem organisatoriske midler - hvilket vi vil komme nærmere ind på i ‘Analysedel 2’. Det understreger dog den interessante pointe om, at socialarbejderne i høj grad besidder ressourcerne til at arbejde med disse oplevede udfordringer ved lovtekstens kryptiske formulering, mens borgerne i forhold til tidligere citat står en smule tomhændet og afmagtede tilbage.

At den eneste reelle udfordring med selve lovgivningen omhandlende efterværnsindsatsen var denne sproglige formulering af lovteksten, var indledende overraskende for os. På baggrund af blandt andet reformen ‘Børnene Først’, som lægger op til en radikal nytænkning af selve efterværnsområdet, havde vi en formodning om, at socialarbejderne ville italesætte flere udfordringer ved selve efterværnet. Gennem dialog og ved at lade vores forforståelser teste, blev vi i stedet gjort opmærksomme på, at der var andre udfordringer, som fyldte mere i socialarbejdernes arbejde med de unges overgang ind i voksenlivet, end dem som relaterede sig til selve efterværnsparagrafferne. Alle projektets informanter fremhævede i den forbindelse, at de oplever udfordringer når, ligesom Katrine tidligere i afsnittet, man forsøger at kombinere og indtænke andre lovgivningsmæssige områder i arbejdet med den unges overgang ind i voksenlivet.

8.1.3 Øvrige lovgivningsmæssige udfordringer

I perspektiv til de lovgivningsmæssige rammer så fremhævede samtlige af projektets informanter, at de oplever væsentlige udfordringer i forbindelse med lovgivningsområder, som ligger udenfor selve efterværnsparagrafferne. Der er i den sammenhæng blevet fremlagt to forskellige temaer, hvad angår øvrige lovgivningsmæssige udfordringer, hvilket relaterer sig til henholdsvis tidspres og voksenområdet.

8.1.3.1 Tidspres

En enkelt af projektets fem informanter lagde særlig vægt på, at de mange krav til dokumentation udgjorde et særligt problem, som hun ønskede, at der i et fremtidigt perspektiv kunne udvikles på. I den forlængelse forklarede hun:

“Men jeg tænker i hvert fald at der er sindssygt meget dokumentationskrav til det her i hvert fald. Altså et eller andet system der bare kunne lempe en lille smule på det her ikke? Man er jo ved at knække nakken på det nogle gange. Altså det er vanvittigt, og for hvis skyld er det egentligt? (...) Altså ja, hvis man kunne nytænke det på en eller anden måde, så det i højere grad er borgeren vi var der for.”

(Katrine)

Efterfølgende forklarede hun, at dokumentationskravet for hende udgør et stort arbejdspress, som hun oplever der *“dræner”* hende. Hun skelner i den forbindelse mellem arbejdsopgaver, som er målrettet de unge, og arbejdsopgaver som er målrettet bureaukratiet. Hun forklarer med et eksempel, hvordan de har mange akutte anbringelser, forskellige afhøringer, kriminalitetssager, som ligeledes kan virke drænende, men som i stedet tjener det formål, som hun oplever hun er til for:

“Men det vil vi hellere have dræner os, for det tjener et andet formål, end det her med at tjene bureaukratiet.” (Katrine)

Katrine lagde i dialogen meget vægt på, hvordan tidspres er almindeligt forekommende indenfor deres område. Øvrige informanter udover Katrine lægger ligeledes vægt på denne travlhed, hvor Pernille forklarer:

“At ansætte nogle flere vil altid give god mening, så man havde færre sager. Det vil give rigtig god mening.” (Pernille)

Sofie fortæller ligeledes: *“(...) der er aldrig ro på her og det skal man kunne lide og lære at være i.”* (Sofie)

Selvom tidspres og ansættelsesforhold kan fortolkes som et organisatorisk anliggende, så udspringer fortolkningen sig af Katrines oplevelse af, hvordan en ændring i lovgivningen kunne imødekomme nogle af de udfordringer, som relaterer sig til dette tidspres. Katrine forklarer afsluttende, hvordan tidspreset har konsekvenser for de unge:

“(…) en af vores forudsætninger for det her arbejde, er jo at vi ikke har super meget tid til hver sag. Så nogle gange kommer vi til at tage nogle forkerte eller forhastede valg, som godt kan virke lidt hen over hovedet på den unge.” (Katrine)

Citatet udspringer sig af en dialog, hvor hun forklarede, at autonomi og medbestemmelse både før og efter de unge fylder 18 år, er særdeles efterstræbelsesværdige værdier i sagsbehandlingen. Det er derfor interessant, set i lyset af de lovgivningsmæssige rammer, at dokumentationskravene kan iværksætte et krydspres hos socialarbejderne, hvor der på den ene side er et ønske om grundig inddragelse, og at der på den anden side er et trykkende tidspres, blandt andet forårsaget af kravene til dokumentation. I perspektiv til Street-level bureaucracy kan man således stille et fortolkende spørgsmål ved, om disse konsekvenser, som Katrine fremhæver, er et udtryk for en copingstrategi, hvor man i et forsøg på at håndtere dette krydspres bliver nødsaget til at slække på nogle af de kvaliteter, som man ellers vurderer imperative. Dette krydspres bliver samtidigt kun yderligere udfordret, for selvom socialarbejderne har et ønske om at sikre god sagsbehandling overfor alle de unge, så resulterer tidspreset i at der skal træffes vurderinger af, hvordan man skal rationere sine ressourcer. Dermed risikerer man, at der opstår det, som Lipsky kalder for ‘creaming’, hvilket relaterer sig til hvordan frontlinjearbejdere skummer fløden, og udvælger de sager som har størst sandsynlighed for at resultere i succes (Lipsky 1980:107-108). Konsekvensen er således i værste fald, at de unge som har flest udfordringer, også bliver dem som får mindst støtte og hjælp. I relation til projektets problemformulering kan tidspreset med andre ord udgøre en udfordring for det sociale arbejde med anbragte unges overgang ind i voksenlivet. En rationering af tid som ressource får med andre ord betydning for, hvordan socialarbejderne går ind i hver enkelt sag, hvorunder man kan reflektere over, hvorvidt det blandt andet går ud over samskabelsen, når der træffes beslutninger, som *“kan virke lidt hen over hovedet på den unge.”* (Katrine). Det er væsentligt at påpege, at vi ikke direkte identificerer dette fænomen gennem vores interviews, men at det i et fortolkende perspektiv er en interessant problemstilling, som mekanistisk kan udvikle sig fra det tidspres, som dokumentationskravene blandt andet bidrager til. Til trods for at Katrine er den eneste, som direkte italesætter hvordan tidspreset medfører konsekvenser, hvilket fordrer et vist forbehold i et generaliserende perspektiv, så er det ikke mindst en interessant og relevant viden, set i perspektiv til at forstå de udfordringer, som gør sig gældende i forhold til de anbragte unges overgang ind i voksenlivet.

8.1.3.2 Voksenområdet

I relation til øvrige lovgivningsmæssige udfordringer så har projektets informanter lagt særlig vægt på selve voksenområdet, når de italesætter hvordan lovgivningsmæssige rammer kan skabe nogle udfordringer i forbindelse med de unges overgang ind i voksenlivet. Informanten Pernille udtrykker med nedenstående citat ret præcist, hvordan andre lovgivningsområder end selve efterværnet kan udgøre en udfordring for det sociale arbejde med efterværnet:

“Jeg kan også se nogle spændende ting i ‘Børnene Først’, men lige i forhold til efterværnsindsatsen, så tænker jeg egentlig ikke at det er selve paragrafferne der er noget galt med - det er hele voksenområdet. Det er jo ikke efterværn der tilbyder misbrugsbehandling, det er ikke efterværn der tilbyder en eller anden form for kontanthjælp, det er ikke efterværn der tilbyder uddannelse og støtten på uddannelsesinstitutionerne - så det er rigtig fint, men det er ikke selve efterværn der er problemet - det er de ydre rammer der ligger ovre i voksenområdet, som giver de udfordringer.” (Pernille)

Citatet skitserer ret præcist, hvordan socialarbejderne oplever, at der er stor forskel i både retorikken i de forskellige lovgivningsmæssige områder, samt at der er store forskelle i det serviceniveau og de tilbud, som de hver især kan tilbyde. Pernilles citat forekommer i en kontekst, hvor vi havde en dialog omkring hvordan de unge gennemgår en række forskellige faser, set i perspektiv til de forskellige lovgivningsmæssige områder. Her italesætter Pernille ligeledes:

“Der er ingen tvivl om, at det stadigvæk er et enormt skel mellem at man den ene dag man er mindre-årig og den der hvor du er myndig. Så der er måske noget der, som man måske glemmer lidt at få øje på.” (Pernille)

Fortsat nævner både Katrine og Malou:

“Så skal der etableres et samarbejde med voksenområdet og psykiatrien der, og der har vi bare et kendskab til, at det kan være lidt hårdt at sidde i alene.” (Katrine)

&

“Vi har ikke et dårligt samarbejde med voksenafdelingen men der er et helt andet serviceniveau lige så snart man er blevet 18 år. Og det tænker jeg er helt generelt et problem.” og *”Og hvis de så ikke er i målgruppen til efterværn, så går de ned til voksenafdelingen og får at vide, at du kan få den der times bostøtte og så kommer den der igen med fuck kommunen, det er ikke det jeg har brug for. Så går de ud og sejler deres egen sø. Man kan sige, at de investeringer man gør i dem på børneparagrafferne,*

den bliver tabt fuldstændig på jorden, hvis ikke de er i målgruppen til efterværn og egentlig har støt-tebehov.” (Malou)

Fremlæggningen af ovenstående citater har til hensigt at understrege, hvordan socialarbejderne oplever, at disse snitflader mellem de forskellige lovgivningsmæssige afdelinger udgør en udfordring for arbejdet med de unges overgang ind i voksenlivet. I deres italesættelse af disse udfordringer lægger de særdeles særlig vægt på den betydning, som disse forskellige spring fra lovgivningsområde til lovgivningsområde har for de unge – både set i forhold til når de går fra at være under 18 år til over 18 år, men også i forhold til når efterværnet ophører. I perspektiv til Street-level bureaucracy, så kan man forstå informanternes citat som et udtryk for den tvetydighed og de forskelligartede målsætninger, som Lipskys første grundantagelse lægger vægt på (Brodkin 2015:29). Udfordringen består sig dog i, at det ikke er op til projektets informanter at træffe vurderinger indenfor andre specialiserede områder, herunder voksenområdet, hvor de ikke kan sikre den elasticitet, som tidligere i analysen blev fremhævet i forbindelse med udviklingen af den sociale indsats. Man kan i den forbindelse reflektere over hvorvidt målsætningen med efterværnet bliver betinget af de andre afdelingers evne til at videreføre og understøtte den udvikling, som både børn- og ungeafdelingen samt selve efterværnsindsatsen har iværksat. Ovenstående citater indikerer med andre ord, at det er denne evne til at imødekomme de unges behov i de andre lovgivningsmæssige afdelinger, som socialarbejderne oplever udfordrende i forbindelse med deres arbejde.

Citaterne fremhæver derudover en udfordring, i forbindelse med hvordan nogle unge ikke får den hjælp og støtte, som de har brug for. Når Malou forklarer, hvordan nogle unges respons på denne omvæltning er at sige: *“fuck kommunen, det er ikke det jeg har brug for. Så går de ud og sejler deres egen sø.”* (Malou), så er det samtidig nærliggende at reflektere over betydningen af den kløft, som socialarbejderne italesætter der er mellem de forskellige lovgivningsmæssige områder, og hvad denne har af betydning i relation til de unges overgang ind i voksenlivet. Metaforisk visualiseret minder disse lovgivningsmæssige områder om en bro mellem to høje siloer, hvor broen illustrerer selve bindeleddet og samarbejdet mellem de to lovgivningsmæssige områder. Vi oplever i den forbindelse, at projektets informanter italesætter en udfordring med denne overgang, hvor de oplever, at der er huller i broen, og at den ikke er bygget færdigt på midten. Dermed bliver det op til den unge selv at tage et skæbnespring, hvor udfordringen ofte består sig i, at de hverken har fodfæste på den ene eller den anden side, og derfor ikke kan støtte sig op af nogen, såfremt de mister balancen. Man kan derfor overveje hvilken betydning det kunne have for den unge, at der på den ene side blev etableret et tættere samarbejde mellem de forskellige lovgivninger, således at overgangen ikke bliver oplevet så omvæltende, og at

man på den anden side ikke lader eventuelle støttebehov stå tilbage, hvilket blandt andet relaterer sig til målgruppebeskrivelsen for efterværn, samt hvordan man arbejder med disse unge på selve voksenområdet.

Som afrunding på analysedelen og som indledning på næste bør det fremhæves, at to af projektets informanter fremlagde et perspektiv på netop denne udfordring, hvor de oplever at kunne imødekomme størstedelen af de udfordringer, som ovenstående citater ellers indikerer. De kan med andre ord spejle sig i udfordringen, som de øvrige informanter påtaler, men har fra et organisatorisk perspektiv skabt nogle rammer, som de oplever imødekommer en stor del af de snitflader, som der er mellem de forskellige lovgivninger, hvilket 'Analysedel 2' nærmere vil udfolde.

8.1.4 Delkonklusion

Set i perspektiv til projektets problemformulering, så har 'Analysedel 1' bidraget med en viden om hvordan socialarbejderne oplever de lovgivningsmæssige rammer i relation til det sociale arbejde med anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet. Vi har opnået indsigt i hvordan socialarbejderne skønner inden for lovgivningens rammer, hvor de fremhæver hvordan de systematisk forsøger at skræddersy indsatserne på en måde, som de vurderer mest hensigtsmæssig for den individuelle unge. Socialarbejderne italesætter derudover en udfordring, i forbindelse med hvordan de oplever, at de har en travl hverdag, hvor de blandt andet ikke har meget tid til hver enkelt sag. Gennem teoretisk fortolkning er det relevant i forhold til projektet, da en rationering af tid kan få betydning for hvordan socialarbejderne prioriterer deres arbejdstid, hvor blandt andet samskabelse og borgerinddragelse risikerer at blive nedprioriteret.

Vi har gennem horisontsammensmeltning ligeledes fået indblik i den lovgivningsmæssige kompleksitet, som projektet skriver sig ind i, at efterværnsindsatsen blot udgør en enkelt brik i det samlede puslespil set i forhold til den sammenhængende indsats mellem forskellige lovgivninger. Vi har udfoldende hertil fået viden omkring, at socialarbejderne hovedsageligt påtaler lovgivningsmæssige udfordringer, som ikke direkte relaterer sig til selve efterværnsindsatsen, men i stedet omhandler det skel som eksisterer mellem de forskellige lovgivningsmæssige områder. I den forbindelse erfarer socialarbejderne, at der er udfordringer i forhold til, hvordan voksenområdet ikke på samme måde understøtter den udvikling, som børn-og ungeområdet og efterværnet muliggør og har iværksat, hvilket bliver omtalt som tabte investeringer. Set i relation til problemformuleringen og nytænkningen af efterværnsindsatsen, er der blevet omtalt et udviklingspotentiale i selve sammenhængen mellem de forskellige lovgivningsmæssige områder, hvor en form for brobygning kunne muliggøre en mere sammenhængende indsats for de unge, og samtidig imødekomme den udfordring der består sig i, at nogle unge

med et støttebehov ikke får den hjælp, som de har brug for. Afsluttende påtales der et udviklingspotentiale i relation til tidspresset, hvor blandt andet en nytænkning af dokumentationskrav eller ansættelse af flere medarbejdere, som både kunne give hver enkelt mere tid til hver sag eller kunne stå for bureaukratiske opgaver, blev fremlagt som løsningsforslag hertil.

8.2 Analyседel 2: Organisatoriske rammer

Følgende analysedel søger at skrive sig ind i den del af det sociale arbejde, som relaterer sig til det organisatoriske niveau. I perspektiv til Street-level bureaucracy samt perspektiverende litteratur, har vi som led i empiriindsamlingen haft et forudgående kendskab til, at den organisatoriske struktur, indhold og proces har væsentlig betydning for hvordan frontlinjearbejdet forvaltes. I den forbindelse har vi gennem interviews udforsket, både hvilke erfaringer socialarbejderne har gjort sig, set i relation til deres organisering, samt hvorvidt og hvordan socialarbejderne oplever, at der på et organisatorisk plan eksisterer nogle udfordringer og udviklingspotentialer som får konsekvenser for de anbragte unges overgang ind i voksenlivet. I perspektiv til 'Analyседel 1' fremlægger følgende analysedel således et perspektiv som ikke udelukkende relaterer sig til det lovgivningsmæssige indhold, men som relaterer sig til måden hvorpå frontlinjearbejdet organiseres og ledes.

Anlysedelen er tematisk inddelt i to overordnede temaer, som er udviklet på baggrund af empiriske organisationskarakteristika, som blev italesat i forbindelse med de forskellige interviews; Det første tema præsenterer en organiseringsstruktur, som er karakteriseret ved anvendelsen af instrukser og procedurer, mens det andet tema præsenterer en organisering, som i stedet er karakteriseret ved frihed og kreativitet. Vi vil indlede analysedelen med en præsentation og fortolkning socialarbejdernes erfaringer med disse organiseringer hver for sig, og vil afsluttende fortolke på hvordan de hver især oplever, at de forskellige organiseringer får forskellige konsekvenser for det sociale arbejde med de unges overgang ind i voksenlivet. Det skal forud for analysedelen fremhæves, at vi ikke søger at præsentere en kritisk komparativ analyse, som har sigte mod at forklare hvilken organiseringsform der virker bedst, men i stedet har til hensigt at præsentere den viden, som vi har opnået omhandlende de forskellige socialarbejders erfaringer.

8.2.1 Instrukser & procedurer

Forud for empiriindsamlingen havde vi gennem teoretisk perspektivering opnået indsigt i, hvordan forskellige organisationer kan have forskellige forståelser for hvad der kategoriseres som et problem, samt i måden hvorpå disse imødekommes (Caswell & Larsen 2017:163-171). Følgende præsentation

fremlægger en organisering som i højere grad gør anvendelse af instrukser og procedurer i deres problemløsning, sammenlignet med den organisering som i senere afsnit præsenteres.

Tre af projektets informanter Malou, Pernille og Katrine omtaler ved en præsentation af deres organisationsstruktur, hvordan de anvender både instrukser og procedurer, og hvordan de i relation til arbejdet med de anbragte børn og unge forholder sig til disse:

“[X] Kommune har i hvert instrukser for (...) tolkningen af det der står i loven, og det er jo for at det ikke skal være ’synes-ninger’ ved den enkelte, at man ligesom har det her lovapparat, hvis man kan sige det, fortolkningsapparat.” (Malou)

&

“(...) vi har også nogle instrukser i forvaltningen hvor man kan sige, at hvis man er lige ved at blive i tvivl om, altså bliver det for bredt det her, eller lidt for fri fantasi i forhold til indsatsen, så kan man altid gå ind og kigge der, og så er det den man skal gå ind og skønne fra, for det står altid meget mere sådan detaljeret ”hvad siger vi overhovedet ikke ja til”, altså hvad siger vi.” (Katrine)

Citaterne demonstrerer i et fortolkende perspektiv, hvordan den pågældende kommune får betydning for den måde, hvorpå socialarbejderne skønner, og derigennem i måden hvorpå det sociale arbejde forvaltes. I relation til Street-level bureaucracy er det interessant at påpege, at de omtaler de brede skønsmæssige rammer som fordrende for “synes-ninger” og “fri fantasi”, hvilket for det første trækker tråde til den lovgivningsmæssige bredde, som blev påpeget i ‘Analysedel 1’. For det andet er det relevant at overveje hvilke underliggende faglige forståelser, som socialarbejderne udtrykker i forhold til disse brede skønsmæssige rammer, hvor de på den ene side muliggør kreative løsninger, som kan tilpasses til de individuelle unge, men samtidig italesættes udfordrende i forbindelse med denne rådgi-verafhængighed samt den frie fantasi.

Overordnet set er det dog vores fortolkning, at instrukserne udgør en organisatorisk form for rammesætning af socialarbejdernes skøn, hvor Malou blandt andet beskriver det som et “fortolkningsapparat”. Metaforisk oplever vi med andre ord, at organisationen i dette tilfælde får den samme funktion, som en sammensætning af forskellige linser får i en kikkert, hvor den lovgivningsmæssige ramme bliver påvirket af følgende organisatoriske linse, hvorunder instrukserne gør, at socialarbejdernes blik rettes og fokuseres mod bestemte punkter i den lovgivningsmæssige horisont. Det er vores opfattelse, at disse organisatoriske instrukser bliver anvendt perspektivisk rammesættende for måden hvorpå socialarbejderne fortolker og skønner lovgivningen, således at de blandt andet undgår hvad de omtaler

som *“fri fantasi”*. Instrukserne udtrykker, i forhold til Street-level bureaucracy, en organisatorisk systematik som er med til at afgrænse hvilke aspekter og nuancer af lovgivningen, som bliver til virkelighed i den individuelle organisation. Vi har på baggrund heraf opnået en viden omkring, hvordan forskellige organiseringer gør, at socialarbejdere får forskellige forudsætninger for deres skøn. I perspektiv til den analytiske generaliserbarhed understøtter det den pointe, som Dorte Caswell og Flemming Larsen blandt andet har skrevet om, hvilket blev præsenteret i projektets teoriansnit (Caswell & Larsen 2017:163-171).

Det er i den forbindelse nærliggende at reflektere over, hvilken betydning det har for de anbragte, at forskellige kommuner har forskellige organiseringer i forhold til den samme lovgivning, hvor de anbragte børn og unge risikerer at modtage forskellige indsatser og tilbud, afhængigt af hvilken kommune de er bosat i. Ekspertinformanten Linea forklarer i den forbindelse:

“Altså fordi der vil være kommuner der giver mælk og honning og så er der kommunen der giver lige præcis det de skal og intet andet. Og det går jo udover målgruppen alt andet lige og det bør jo ikke være sådan. Det skal jo ikke være skønt eller dårligt, fordi du er født i en kommune men ikke i en anden.” (Linea)

Det bør fremhæves, at samtlige af projektets informanter omtaler, at deres egen kommune ikke er sparsom med hensyn til efterværnsindsatsen. I relation til Street-level bureaucracy er det dog interessant, hvordan socialarbejdernes forskellige organiseringer rammesætter socialarbejdernes skønsmæssige råderum på forskellig vis. I relation til anvendelsen af instrukser har det været væsentligt for os at undersøge, hvorvidt socialarbejderne oplever udfordringer med denne organisationsform set i perspektiv til det sociale arbejde med de unges overgang ind i voksenlivet.

I forhold til Malou, Katrine og Pernille var det overraskende for os, at de ikke oplevede nogen direkte udfordring eller konsekvens ved anvendelsen af instrukserne. Katrine nævner blandt andet, hvordan hun anvender instrukserne som et fortolkningsapparat, og forklarer senere: *“(...) jeg synes vores instrukser hjælper os til at rette ind.”* (Katrine). Malou forklarer supplerende, når vi spørger hende ind i forhold til hendes oplevelse af disse som en udfordring: *“Nej de læner sig fuldstændig op ad lovteksten og så er det jo en vejledende instruks (...).”* (Malou). Informanten Pernille forklarer ligeledes, i forhold til om hun oplever udfordringer med instrukser: *“Egentlig ikke, fordi så fast er den heller ikke, og man kan sige de fleste er vant til den.”* (Pernille)

Når instrukserne på den ene side bidrager til systematisk fortolkning, som hjælper socialarbejderne til at rette ind og forhindre den såkaldte *“fri fantasi”*, men på den samme tid opleves som en hjælp eller

støttende vejledning, er dette ret spændende set ud fra et fortolkende perspektiv. Vi har kritisk reflekteret over, hvorvidt disse organisatoriske instrukser eksempelvis udtrykker en form for coping-relateret rutine, som Michael Lipsky blandt andet påpeger i forbindelse med copingstrategier, hvor instrukserne anvendes som redskab til at cope med den lovgivningsmæssige bredde og kompleksitet, som der blandt andet blev omtalt i 'Analysedel 1'. På den måde bliver der fra et organisatorisk perspektiv skabt nogle håndgribelige rammer til at imødekomme den lovgivningsmæssige kompleksitet, hvorunder socialarbejderne ved tvivl kan læne sig op ad de instrukser og procedurer, som organisationen har skabt. Informanten Malou forklarer os i den forbindelse, hvordan det kan være en udfordring, hvis ikke der er faste rammer:

“Jeg har været ved en lidt mindre kommune, hvor det var mere op til din egen fortolkning på daværende tidspunkt, men der var ingen instrukser men det ved jeg at der er kommet efterfølgende, for det bliver lidt for meget - du mener det, men din kollega mener det. Så selvom to sammenlignelige sager kunne have kørt i samme spor, så kommer de ud i to meget forskellige spor. Det er ulempen hvis ikke der er nogen ramme.” (Malou)

Malou forklarer os, at hun gennem tidligere erfaringer har oplevet udfordringer i forbindelse med, at forskellige socialarbejder skønner forskelligt om den samme sag, som i perspektiv til de anbragte børn og unge udgør en udfordring. Dette relaterer sig blandt andet til det individuelle niveau ved frontlinjeperspektivet, hvor forskellige frontlinjemedarbejderes habitus kan bidrage til forskelligartede afsæt for fortolkning (Hupe, Hill & Buffat 2015:13). Fortolket kan instrukserne med andre ord standardisere efterværn internt i kommunen, hvor socialarbejderne skønner inden for faste rammer, således at de anbragte fra et rettighedsperspektiv ikke bliver forskelsbehandlet, afhængigt af hvilken socialarbejder der sidder med deres sag. Vi har i perspektiv til problemformuleringen reflekteret over, hvordan dette trækker tråde til forskellige måder at udøve offentlig styring på. Katrine forklarer i den forbindelse og i hensyn til instruksernes konsekvenser for det sociale arbejde:

“Altså jeg tænker det netop er meget stringent i [X] kommune. (...) Den der med egne kompetencer ligger ret lavt her.” (Katrine)

&

“Ja altså, jo, vi er selvfølgelig begrænsede. Det lærer vi at navigere i på den måde sagt, at det er sådan det er. Så vi er jo sådan opflaskede med, at “hvad har vi kontrol over og hvad har vi ikke kontrol over”. “Hvad kan vi præge og hvad kan vi ikke præge”. Så hvis man skal præge noget (...) så skal man gå ledelsens vej, men ofte så bliver man jo bare hørt i nogle ting. ”Hørt” i nogle ændringer.” (Katrine)

Vi lægger i et fortolkende øjemed mærke til, at Katrines argumentation for ikke at opleve udfordringer med den lave prioritering af egen-kompetencer skyldes, at *“det er sådan det er”*, og at det er sådan de er blevet opflasket, og samtidig hvordan hun understreger, at det er en smule nytteløst at forsøge at skabe forandringer, fordi man blot bliver *“hørt”*. Perspektiveret til organisationsteoretiske begreber er det nærliggende at reflektere over, at hendes argumentation kan fortolkes som udtryk for en form for organisatorisk isomorfisme, hvor hun oplever hvordan ledelsen udøver en vis modstand over for organisatorisk forandring (DiMaggio & Powell 1983:150-154). For det andet er det relevant at reflektere over, hvordan Katrines citat trækker tråde til institutionelt arbejde, som blandt andet relaterer sig til konstruerede arbejdsidentiteter eller regelstrukturer(vesting), som påvirker hvordan socialarbejderne hver især forholder sig til deres institutionelle medlemskab og arbejdspraksis (Lawrence & Suddaby 2006). Overordnet set er det dog vores opfattelse, at både Katrine, Pernille og Malou udtrykker en vis organisatorisk rigiditet, som i større grad er kendetegnet ved anvendelsen af instrukser og procedurer, end hvad der er tilfældet med projektets øvrige informanter. Vi har gennem dialog opnået indsigt i, hvordan socialarbejderne anvender de organisatoriske instrukser, når de i det sociale arbejde skal skønne indenfor, hvad de omtaler som brede lovgivningsmæssige rammer. Disse instrukser udgør i et fortolkende perspektiv en systematik i relation til, hvilke nuancer af lovgivningen som bliver implementeret, og ikke mindst hvilke organisatoriske begrænsninger som de hver især skal tage højde for. Begge informanter omtaler samtidig, hvordan disse instrukser medvirker til, at det sociale arbejde bliver mere ensrettet, og at den *“frie fantasi”* bliver begrænset. I perspektiv til det sociale arbejde med de anbragte unge udgør disse instrukser og rutiner en støttende vejledning, og omtaler ikke nogen direkte kritik i anvendelsen heraf. Vi oplever med andre ord, at socialarbejdernes erfaringer med anvendelsen af instrukser ikke opleves negativt, men i stedet bliver fremlagt som en måde at imødekomme nogle rettighedsbaserede udfordringer, som konsekvens af hvordan forskellige socialarbejdere kan skønne forskelligt. Videre er det dog interessant, at blot tre ud af projektets i alt fem informanter omtaler anvendelsen af instrukser og procedurer. I den forbindelse oplever vi, at der mellem projektets informanter er stor forskel på, hvordan de hver især er organiseret, hvilket følgende afsnit vil tydeliggøre.

8.2.2 Kreativitet

Set i videre forlængelse af ovenstående vil følgende afsnit præsentere, hvordan to af projektets øvrige informanter er organiseret, og fremlægger hvordan de oplever, at denne organisationsform får betydning for det sociale arbejde med de anbragte unges overgang ind i voksenlivet. Følgende præsentation har i perspektiv til den hermeneutiske horisontsammensmeltning udgjort et af de områder, hvor vi har opnået nye og overraskende forståelser i forhold til emnets kompleksitet.

Informanterne Sofie og Hanne italesætter en anderledes organisationsstruktur, som ikke på samme måde er karakteriseret ved anvendelsen af instrukser og procedurer, som det forrige afsnit præsenterede. I stedet fortæller de, at de er organiseret på en måde, som kendetegnes ved kreativitet og kombinationsløsninger. Deres organisation er tilrettelagt på en måde, hvor forskellige specialiserede enheder, eksempelvis voksenområdet, beskæftigelsesområdet og børn- og ungeområdet arbejder sammen på den samme adresse, hvorunder de udvikler indsatserne gennem et tæt samarbejde med de øvrige enheder. Interessant i forhold til det udførte gruppeinterview er det, at Sofie og Hanne ikke sidder i den samme afdeling, hvor Hanne sidder i voksenafdelingen mens Sofie sidder i ungeafdelingen. Herfra har vi fået interessante indsigter i, hvordan de hver især forholder sig til hinandens fagområder, set i perspektiv til de lovgivningsmæssige udfordringer som blev fremlagt 'Analysedel 1', men også hvordan de i perspektiv til det sociale arbejde samarbejder omkring de unges overgang ind i voksenlivet.

Som indledning var vi interesserede i at forstå, hvordan de hver især arbejder med efterværn, og hvordan de i perspektiv til de lovgivningsmæssige udfordringer oplever deres organisering i forhold til de unges overgang ind i voksenlivet. Hanne og Sofie fortæller i perspektiv til deres forskellige lovgivningsmæssige afsæt:

“Ja og jeg tror egentlig at kodeordet er relationer (...) Altså det er virkelig det der er det bærende og det er også sådan man kan se, at når I laver jeres mål, så er det meget med hygge, relationer og godt samarbejde og så noget. Hvor på voksenhandicap, der går vi ikke så meget op i relationerne, det er nogle andre ting som kommer til at fylde der. Så der clasher det lidt nogle gange. Men vi løser det.”
(Hanne)

&

“Man kan eksempelvis sige, at det vi var inde på før, at efterværnsparagraffen er jo meget bred, hvor det virkelig er op til rådgiveren at der virkelig skal være konkrete mål – ”hvad er det vi vil arbejde med hvis de skal have efterværn?”, ”hvad er det vi vil udvikle på?”. Hvor jeg tænker jeres paragraffer er meget mere, det er de her der skal være opfyldt før I kan få det inde ved os, og vores kræver virkelig at rådgiveren er skarp på hvad vi vil med det efterværn, for det skal jo også give mening.” (Sofie)

Samtalen med Sofie og Hanne understøtter på mange måder de pointer, som blev fremlagt tidligere i forhold til, hvordan forskellige lovgivninger har forskellige skønsmæssige rammer set metaforisk som størrelsen og formen på hullet i en doughnut. Sofie omtaler om sit eget lovområde, hvordan efterværnsparagraffen er bred, mens Hanne senere forklarer hvordan hendes lovområde: “(...) er meget mere

firkantet.” (Hanne). Som tidligere nævnt er de organiseret på en måde, hvor de forskellige lovgivningsmæssige enheder er samlet i den samme bygning. I den forbindelse arbejder de med de anbragte unges overgang ind i voksenlivet på en måde, hvor de i stedet for at være afgrænset fra hinanden, eller tage afsæt i faste procedurer og instrukser, så er der i stedet etableret organisatoriske rammer for vidensdeling og fælles indsatsudvikling. Sofie fortæller i den forlængelse:

“Så vi formår jo at bakke op om hinandens ting, eksempelvis på vores område, hvis vi giver efterværn, jamen så hjælper vi jo også med at støtte op om uddannelse og beskæftigelse, og omvendt kan man sige, at hvis I kan se at det kan give noget i forhold til trivsel, at vi går den her vej. Så jeg synes at vi er gode til at supplere hinanden, så den unge får en samlet pakke, er noget der fungerer for den unge og vi kan altid snakke sammen, for vi er jo ikke langt fra hinanden.” (Sofie)

Udover denne samarbejdsstruktur så italesætter de, hvordan de rent organisatorisk har planlagte møder, hvor de forskellige afdelinger samles. Dagsordenen til disse møder er blandt andet vidensdeling om hinandens fagområder og sparring om konkrete sager, hvor de forskellige enheder bidrager med deres perspektiv på den samme sag, og hvor de i fællesskab udvikler kreative løsninger:

“Man kan godt sidde med sin egen viden om det og det er der jo ikke andre end os selv der kan hjælpe os med, men når vi så har dem på konference, så kan Hannes område sige - jamen vi kan da gøre sådan og sådan. Åh gud det vil være smart, ikke. Og når man ikke kender andres områder, så stiller man ikke dumme spørgsmål og her kan vi også stille et spørgsmål, hvor jeg kan spørge om I ikke bare kan lave en aflastning - nej det kan vi så ikke.” (Sofie)

Ovenstående citater søger at skitsere en organisering, som for os var overraskende, både set i lyset af at de var de sidste informanter som vi interviewede, hvor vi havde nogle andre fordomme på baggrund af tidligere interviews, men ligeledes i perspektiv til, hvordan de italesætter det sociale arbejde med afsæt i en så stor grad af kreativitet i forhold til de skønsmæssige rammer. Fortolket i perspektiv til Street-level bureaucracy var det med andre ord overraskende, hvordan denne lovgivningsmæssige kompleksitet, som vi havde formodet ville skabe copingrelaterede rutiner, i stedet bliver imødekommet gennem en organisatorisk struktur kendetegnet ved samarbejde. Da vi adspurgte dem i forhold til rutiner, procedurer og arbejdet med instrukser, så forklarede de:

“(…) vi har ikke særlig mange procedurer for hvordan vi gør tingene her og det er jo heller ikke sådan, at vi har en procedurer for hvordan vi samarbejder med voksenhandicap og ungefamilieteam - det er fra sag til sag.” (Sofie)

&

“Vi har egentlig frie rammer til at gøre det vi vil (...).” (Hanne)

Set i perspektiv til de øvrige informanter, som i højere grad anvendte instrukser, så kan man fortolke denne organisering som værende næsten en kontrast hertil, hvor Hanne ovenstående forklarer, hvordan de har frie rammer, mens Katrine tidligere fremhævede, hvordan hendes organisation var stringent, og at de var ret begrænsede. Derudover nævnte Sofie i ovenstående citat, hvordan den enkelte rådgiver har et stort ansvar for at være skarp på selve efterværnet, mens Katrine tidligere nævnte hvordan: *“Den der med egne kompetencer ligger ret lavt her”*. Dette understreger blot den viden omkring, hvordan forskellige kommuner organiserer sig vidt forskelligt i relation til at arbejde med den samme lovgivningsmæssige ramme, og i den forlængelse hvordan der i forskellige organiseringer skabes forskellige rammer for det sociale arbejde, set i perspektiv til de unges overgang ind i voksenlivet. Ligesom hos de øvrige informanter var vi i interviewet med Sofie og Hanne, særligt opmærksomme på at få dem til at reflektere kritisk over deres organisering, og søgte gennem dialog at få dem til at udfolde hvorvidt denne frihed og samarbejdsstruktur også medfører nogle organisatoriske udfordringer, som kunne få konsekvenser for det sociale arbejde med de anbragte unge. Sofie forklarer i den forbindelse:

“Det er det her med, at vi har heller ikke ret mange procedurer her på familieområdet, fordi vi går meget op i, at det er individuelle løsninger, men det gør jo selvfølgelig også, at rådgiverne nogle gange synes, at det er lidt hårdt at være her, for man skal jo hele tiden fagligt kunne argumentere for, hvis lederen siger det er fint det man har gjort, men hvorfor har gjort det, så skal man fagligt kunne stå inde for det. Hvor nogle kommuner er det jo bare, at hvis det er den her problemstilling, så er det den her procedure, så skal man ikke altid lige tænke så meget selv.” (Sofie)

Citatet præsenterer hvordan Sofie har erfaret, at andre rådgivere kan have en oplevelse af, hvordan det skønsnæssige frirum kan udgøre en personalemæssig udfordring, og at hver enkelt rådgiver har et stort fagligt ansvar for at kunne argumentere for sine skønsnæssige beslutninger. Det er i den forbindelse relevant at påpege, at selvom Sofie og Hanne som følge af dialogen ikke italesætter nogen direkte udfordring med deres struktur, så gør de os opmærksomme på, at andre rådgivere i deres organisation har oplevet udfordringer i forbindelse hermed. Man kan i den forbindelse reflektere over, hvordan disse øvrige rådgivere, set i lyset af Street-level bureaucracy, coper med dette pres, og hvorvidt denne bredde, som af Hanne og Sofie omtales positivt, for andre kan opleves uoverskuelig. Derudover er det i et komparativt perspektiv interessant, at Sofie omtaler hvordan der i andre kommuner er mere faste procedurer, som imødekommer netop denne medarbejder-relaterede problemstilling, hvilket trækker

tråde til den organisationsform som Katrine, Pernille og Malou italesatte. Sofie forklarer med andre ord, at det ikke er uden udfordringer, at der er brede rammer til fortolkning. I dialogen med Sofie, hvor vi adspurgte hende i forhold til hvordan disse øvrige medarbejdere reagerer i forhold til disse udfordringer, så forklarede hun, at sagsbehandling er et fælles ansvar gennem sagsmøder:

“Ja men det er derfor at vi altid har sagsbehandlingsmøder, det har vi hver uge og den tager man de ting på, for det er jo netop det der kan være ulempen ved at gøre det på den her måde, det er at så er der måske lige pludselig forskel på, om du har den rådgiver eller den rådgiver og det duer ikke. Så alle vores sager, de kommer på sagsbehandlingsmøderne.” (Sofie)

Med afsæt i Street-level bureaucracy kan man fortolke citatet således, at Sofie genkender hvordan det brede skønsmæssige råderum kan opleves udfordrende for de enkelte rådgivere, hvor de organisatorisk har udviklet en struktur til at cope med disse udfordringer, hvor deres sager bliver gjort til et fælles ansvar gennem de ugentlige sagsbehandlingsmøder. Komparativt er det interessant, hvordan samtlige af projektets informanter udtrykker udfordringer i forhold til den lovgivningsmæssige bredde, men at de forskellige organiseringer har udviklet forskellige strategier til at cope med denne kompleksitet, hvor Sofie og Hanne omtaler anvendelsen af sagsbehandlings møder og konferencer, mens Katrine, Malou og Pernille omtaler anvendelse af instrukser og procedurer. Det er i den forbindelse væsentligt at påpege, at de øvrige informanter ligeledes italesætter brugen af samarbejde, hvor Katrine blandt andet nævner: *“Og så sparer vi jo med hinanden, altså rigtig meget.”* (Katrine). Det er ligeledes væsentligt igen at påpege, at socialarbejderne udtrykkeligt har rammerne til at cope med denne lovgivningsmæssige kompleksitet, men at de anbragte unge og deres familier til stadighed kan have udfordringer hermed, hvilket understøtter pointen om de lovgivningsmæssige udfordringer, som blev præsenteret i ‘Analysedel 1’. Dermed bidrager dette med en interesse i at undersøge, hvordan den lovgivningsmæssige formulering og bredde opleves af de anbragte og deres familier, og hvorvidt dette kan agere mekanisme for eventuelle udfordringer i forbindelse med overgangen ind i voksenlivet.

Metarefleksivt bør det i den forbindelse fremhæves, at vores forforståelse for de organisatoriske ramers betydning er blevet udviklet betydeligt løbende gennem empiriindsamlingen, og at vi ikke indledende havde en stærk formodning om, at disse samarbejdsstrukturer og organiseringer ville være så betydningsfulde, som de senere har vist sig at være. Af samme årsag har vi som forskere været begrænset af vores egen forforståelse i de forskellige interviewsituationer, og havde ikke et forudgående afsæt til at dykke ned i eksempelvis Katrines citat om hvordan de ligeledes organiserer samarbejde.

Det er med andre ord væsentligt at påpege, at vi analytisk forsøger at fremlægge og fortolke de forskellige socialarbejders erfaringer på en måde, som ikke tilgodeser den ene organisationsstruktur frem for den anden, da de øvrige informanter ikke havde samme forudsætninger for at kunne udfolde sit perspektiv i forhold hertil. I et fremtidigt perspektiv er det med andre ord nærliggende at anvende nærværende projekt som springbræt for en videre forskningsinteresse, som søger at udfolde og fokusere på nogle af de uafsluttede nuancer, som vi i nærværende projekt frembringer gennem dette eksplorative design.

8.2.3 Udfordringer

Som afrunding på 'Analysedel 2' vil vi kort præsentere og opsummere på, hvordan de ovenstående forskellige organiseringer har betydning for de anbragte unges overgang ind i voksenlivet, samt hvad man i et udviklende perspektiv kunne kigge nærmere på.

Det er forud for afsnittet væsentligt at påpege, at vi med projektet ikke tager et normativt standpunkt i forhold til hvad der er rigtig og forkert eller god og dårlig organisering. I stedet forsøger vi at fremlægge en fair fortolkning af socialarbejdernes oplevelser og erfaringer, og fremlægger de udfordringer og udviklingspotentialer, som de hver især oplever og italesætter i forbindelse med deres forskellige organisatoriske rammer.

Vi har hidtil præsenteret forskellige former organisationsstrukturer for det sociale arbejde, hvor vi har opnået en viden om, at nogle kommuner anvender mere faste organisatoriske rammer, herunder instrukser og procedurer, mens andre i større grad kendetegnes ved organisatorisk frihed og kreativitet. I perspektiv til følgende afsnit er det ligeledes væsentligt at påpege, at den ene organisation arbejder tværfagligt indenfor egne organisatoriske rammer, mens de øvrige arbejder tværfagligt med andre organisatoriske enheder. Tematisk giver det mening at udfolde følgende i forhold til 1) stram eller løs organisatorisk rammesætning og 2) det tværfaglige samarbejde.

8.2.3.1 Udfordringer med de intra-organisatoriske rammer

Samtlige af projektets informanter omtaler det som en udfordring, at forskellige socialarbejdere skønner forskelligt, og at den sociale indsats kan risikere at blive rådgiverafhængig. I den forbindelse præsenterer de hver især forskellige organisatoriske modeller til at imødekomme denne problemstilling, hvor den ene model tager afsæt i at skabe nogle organisatorisk definerede rammer for fortolkning, mens den anden tager afsæt i fortolkningsmæssig frihed set i kombination med fælles samarbejde. I et landsdækkende perspektiv er det relevant at påpege, at selvom der i dette projekt udarbejdes forskellige

løsninger på denne problematik, så kan der være andre organisationer, som ikke på samme måde forholder sig til udfordringen i forhold til rådgiverbaseret forskelsbehandling.

Set i perspektiv til anvendelsen af instrukser og procedurer, så udtrykker Katrine, Malou og Pernille ikke nogen direkte kritik heraf, og oplever dem ikke som værende for afgrænsende i forhold til deres faglige skøn, selvom det bliver omtalt hvordan instruksernes intention er at sikre, at forskellige rådgivere skønner ud fra de samme rammer. Instrukserne imødekommer således på den ene side den ovenstående problematik om, at forskellige rådgivere skønner forskelligt, og bliver samtidig fortolket som en individuelt støttende vejledning til at navigere i den vidde og kompleksitet, som det brede lovgivningsområde indebærer.

På den anden side omtaler Sofie i perspektiv til deres mere kreative organisering:

“(...) vi laver kreative faglige gode løsninger, for det er faktisk noget af det som vi er mest stolte af. Det er det her med, at vi har heller ikke ret mange procedurer her på familieområdet (...).” (Sofie)

Hun påpeger i den forbindelse, at procedurer kan være en barriere for kreativitet, men anerkender som tidligere nævnt, at den lovgivningsmæssige kompleksitet er svær for mange rådgivere at navigere i, om hvilket de har organiseret sagsbehandlingsmøder samt tværfaglige konferencer til at kunne imødekomme. Det er vores opfattelse, at de faste rammer gør det mere overskueligt for socialarbejderne som medarbejdere at cope med den lovgivningsmæssige kompleksitet, mens de kreative løsninger, som fordrer større faglig egen-kompetence, kan opleves udfordrende som medarbejder. Omvendt oplever vi, hvordan den skøns mæssige frihed italesættes som fordrende for kreativitet, som i højere grad opleves at imødekomme de unges behov, end hvis de havde været rammesat af procedurer. Det er derfor relevant at reflektere over hvorvidt disse forskellige modeller hver især har forskellige konsekvenser eller bidrag for de anbragte unges overgang ind i voksenlivet.

Opsummeret er det med andre ord vores opfattelse, at der indenfor det sociale arbejde er udfordringer uafhængigt af organisationsstruktur, hvor faste rammer italesættes tilgodesende for både medarbejdernes overskuelighed samt de unges rettigheder, men samtidig begrænser det skøns mæssige råderum, hvorimod de brede rammer i stedet fordrer kreative løsningspakker, men samtidig indebærer et fagligt stort ansvar, hvilket vi ikke udfoldende har opnået indsigt i hvilken betydning dette har.

Hanne påtaler i forbindelse med disse udfordringer, at hvis de gennem deres kreative og tværfaglige organisering kan nedbryde nogle af de snitflader, som de oplever der eksisterer i andre kommuner, så vil det være positivt for de unge. I den forbindelse forklarer hun i forhold til de unges oplevelse heraf:

“Så hvis du spurgte dem, så vil de svare, at de ikke ved det - fordi de ikke oplever problematikkerne omkring det.” (Hanne)

Netop denne tværfaglige organisering, som Hanne og Sofie omtaler, fortolker vi som udtryk for en organisatorisk udfordring i forhold til det tværfaglige samarbejde, hvilket de i deres organisation har forsøgt at imødekomme gennem intern tværfaglighed. Denne udfordring kommer i stedet særligt til udtryk hos projektets øvrige informanter, hvilket netop udfoldes nærmere.

8.2.3.2 Tværfaglig samarbejde

I ‘Analysedel 1’ blev det fremlagt, hvordan der i de forskellige lovområder eksisterer forskellige skønmæssige rammer for arbejdet med de unges overgang ind i voksenlivet, hvor blandt andet voksenområdet og beskæftigelsesområdet blev italesat udfordrende af socialarbejderne. Vi har gennem interviews erfaret, at når disse forskellige lovgivningsmæssige områder overlapper, set i perspektiv til de forskellige specialiserede enheders organiseringer, kan der i disse konstellationer opstå en række udfordringer, som socialarbejderne oplever, får konsekvenser for det sociale arbejde. Der vil derfor kort blive præsenteret, hvilke udfordringer de fremhæver i forbindelse hermed, samt fortolket på hvilke konsekvenser dette kan have for de anbragte unges overgang ind i voksenlivet.

I perspektiv til det sociale arbejde, så er det vores generelle oplevelse, at socialarbejderne oplever udfordringer i forbindelse med snitfladerne mellem de forskellige specialiserede enheder - herunder også Hanne og Sofie, som ellers har et internt organiseret samarbejde. Pernille udtrykker gennem følgende citat, hvordan vi repræsentativt oplever, at socialarbejderne omtaler netop disse snitflader:

“Men der er et stort samarbejde, der bliver talt meget sammen, men det ændrer bare ikke på at beskæftigelseslovgivningen skal varetages i uddannelseshuset og serviceloven varetages her og den er som den er. Der er rigtig meget skøn og vurdering her i familiegrupperne og det er der ikke ovre ved beskæftigelsesgruppen - det er lidt mere firkantet. Lidt mere kassetænkning. Og ligegyldigt hvor dygtige rådgiverne er derovre, så kan de bare ikke komme udenom, at det er sådan reglerne er, for der er ikke meget skøn og bevægelighed derovre, det er sådan det er (...) Men ingen tvivl om, at jo bedre vi kender hinanden, jo bedre arbejder vi sammen og jo bedre indsats kan man lave.” (Pernille)

Vi fortolker det således, at Pernille gennem ovenstående citat udtrykker, hvordan der er etableret tværfaglige samarbejde med blandt andet “beskæftigelsesgruppen”, mens hver samarbejdende enhed ar-

bejder i hver sin organisation, som tager afsæt i hver sin arbejdspraksis. Hun udtrykker i den forbindelse, hvordan viden om hinandens fagområder kan bidrage til, at der udvikles “bedre indsatser”. Socialarbejderen Malou oplever tilsvarende og omtaler i den forbindelse et løsningsforslag til at imødekomme nogle af de oplevede udfordringer hermed:

“Og det er jo nok meget fordi, at vi arbejder med børnesyn og de arbejder med voksensyn. Kunne man arbejde med vurdering af støttebehov uanset om det var barn eller voksen, så kunne man måske få nogle andre perspektiver ind i det.” (Malou)

Malous citat relaterer sig til den samme udfordring, i forhold til at de forskellige specialiserede afdelinger arbejder forskelligt med de anbragte børn og unge, hvor hun italesætter et ønske om, at det er de unges støttebehov, der bliver vejledende for den indsats, som de modtager, og dermed ikke om de biologisk set er fyldt 18 år eller ej. Katrine siger i forbindelse med denne overgang ligeledes: *“(…) de kan godt være bratte de overgange der til voksenområdet.”* (Katrine)

Citaterne søger at demonstrere, hvordan vi oplever, at samtlige socialarbejdere italesætter udfordringer med netop denne overgang fra det ene lovområde til det andet eller fra den ene organiserede afdeling til den anden. Det har i den forbindelse været interessant at interviewe Sofie og Hanne, som til dels italesætter hvordan de formår at imødekomme flere af de udfordringer, som relaterer sig til disse tangerende silo-opdelte organiseringer. De nævner i forbindelse med disse udfordringer:

“(…) det betyder jo ikke, at vi ikke har samarbejdsudfordringer med andre snitflader. Det bliver bare udenfor [organisationen]. De flytter sig bare de her snitflader og vi får det jo til at fungere.” (Sofie)

Hvortil Hanne supplerer:

“Men vi får nedbrudt nogle af de der. Altså mellem både jer og så beskæftigelse og UU - fordi vi har vores egne i huset. Det betyder bare rigtig meget og der er nogle snitflader der bliver nedbrudt, når man laver det på den her måde.” (Hanne)

Vi fortolker disse udtalelser således, at Hanne og Sofie ligeledes oplever hvordan der eksisterer organisatoriske snitflader udenfor egne organisatoriske rammer, men at deres interne tværfaglige organisering bidrager til at nedbryde og flytte nogle af disse snitflader, som de øvrige informanter omtaler som udfordrende. Supplerende hertil forklarer Sofie:

“Men det er også når man sidder i hver sin afdeling så bliver det lidt ala “så har jeg sagen her eller så har du sagen der” - det kan ikke være anderledes, vel. Men her laver vi jo en kombiløsning og det synes jeg i hvert fald, at det er noget man kunne kigge på, at det kunne man også godt gøre andre steder.” (Sofie)

Det er vores opfattelse, at Sofie og Hanne ikke på samme måde oplever tværfaglige udfordringer i sagsarbejdet, som de øvrige informanter italesætter. På den ene side har de tværfaglige konferencer, som danner grundlag for den vidensdeling, som Pernille tidligere fremhævede kunne bidrage til at skabe “bedre indsats”. På den anden side har de organiseret et tværfagligt samarbejde inden for egne organisatoriske rammer, som de påtaler i større grad muliggør kreativitet og en nuancering af hinandens lovområder, set i perspektiv til de individuelle sager. Sofie forklarer endda, hvordan flere borgere ikke direkte associerer deres organisation, som en del af den offentlige forvaltning, hvor hun fortæller: *“Vi har faktisk også borgere der siger, at de ikke gider at samarbejde med kommunen men “vi vil gerne samarbejde med jer.” (Sofie).* Set i perspektiv til den systemtræthed, som blev fremlagt i forbindelse med problemfeltet, og som rent empirisk udgør en barriere for efterværnsindsatsen, er dette for os en særdeles interessant udtalelse. Hvis denne organisatoriske nedbrydning af snitflader, for at bruge informanternes ord, kan bidrage til, at enten flere anbragte unge tager imod efterværn, eller at flere anbragte unge modtager en indsats, som gennem kreativitet blandt andet får flere til at trives eller komme i arbejde, er det relevante udviklingspotentialer at kigge indenfor. Kritisk i forhold til denne viden bør det i den forbindelse fremhæves, at vi ikke har taget forbehold for de praktiske rammer, som blandt andet gælder organisationens størrelse, økonomi, politik eller selve ledelsen. Vi har med andre ord reflekteret over, at disse forskellige modeller sandsynligvis ikke uagtet kan kopieres som en cookie-cutter skabelon, og automatisk fungere uanset kommune. De fremlagte pointer relaterer sig i stedet til, at der overordnet set vurderes at være udviklingspotentialer indenfor både det tværfaglige samarbejde samt kreative løsningspakker, som i et generaliserende perspektiv kan komme til udtryk på forskellige måder i forskellige kommuner.

Ekspertinformanten Linea forklarer os i den forbindelse, at en villig ledelse kan nå langt i forhold til disse ovenstående udfordringer:

“For man kan sagtens samarbejde på tværs hvis det er, at der er en ledelse der vil det. Og en beskæftigelsesindsats behøver ikke at spænde ben for en efterværnsindsats og omvendt hvis det er, at man får talt sammen. Så barriererne er, at man ikke får talt sammen, i langt de fleste tilfælde (...) Og det falder

bare ikke naturligt og det er jo fordi, at der er så mange andre forskellige dagsordener på spil, økonomiske, det man måler på, hvad bliver hver enkelt afdeling målt på, tænker jeg også - der er rigtig mange barrierer som dybest set slet ikke handler om måden vi kan lave indsats på, men som handler om alt muligt udenom.” (Linea)

Vi har med ovenstående præsenteret de udfordringsrelaterede indsigter, som vi har gjort os i forbindelse med den eksplorative undersøgelse af socialarbejdernes erfaringer omhandlende de organisatoriske rammer. Set i perspektiv til det videnskabsteoretiske afsnit, så bør den præsenterede viden ikke anskues som forsøg på at drage slutninger eller komme med normative løsningsforslag, men bør fortolkes som bidrag og springbræt til den øvrige forskningsmæssige kontekst, hvor de præsenterede nuancer og tilbagestående ubesvarede spørgsmål kan udfoldes yderligere. Da vi med andre ord hverken har interviewet socialarbejdere på tværs af alle landets kommuner, herunder med mulighed for at andre kommuner forvalter efterværn på helt tredje eller fjerde måder, eller har interviewet eksempelvis ledelsen, for at opnå indsigt i den praktiske rammesætning for de forskellige organiseringer, er der flere nuancer, som i et fremtidigt perspektiv er nærliggende at få udfoldet yderligere. Vi har dog overordnet set præsenteret, hvad vi gennem dialog med socialarbejderne oplever, er nogle af de organisatoriske udfordringer, som dem der udfører det praktiske sociale arbejde, oplever i forbindelse med det sociale arbejde med anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet.

8.2.4 Delkonklusion

Projektets anden analysedel præsenterer et blik på socialarbejdernes erfaringer i forhold til de organisatoriske rammer for det sociale arbejde. Vi har opnået indsigt i hvordan forskellige kommuner organiserer det sociale arbejde forskelligt, hvor der mellem kommunerne både er forskel i hvor brede eller begrænsede de organisatoriske rammer er, samt hvordan der er forskelle i måden hvorpå den tværfaglige organisering forvaltes i praksis. Vi har gennemgående erfaret, at socialarbejderne italesætter udfordringer med den lovgivningsmæssige kompleksitet, men at de forskellige organiseringer på hver sin måde imødekommer flere af disse udfordringer. Nogle af socialarbejderne italesætter anvendelse af vejledende instrukser og procedurer, som både italesættes som en hjælpende hånd for de ansattes navigering i den lovgivningsmæssige kompleksitet, og som samtidig imødekommer udfordringen omhandlende rådgiverafhængig forskelsbehandling. Andre socialarbejdere italesætter i stedet en samarbejdsstruktur baseret på blandt andet sagsbehandlingsmøder og tværfaglige konferencer, som gennem fælles ansvar ligeledes imødekommer udfordringen med rådgiverafhængig forskelsbehandling, og samtidig skaber rammerne for kreative forløbspakker. Derudover har vi opnået indsigt i, at der i det

tværfaglige samarbejde eksisterer nogle udfordringer, som har konsekvenser for det sociale arbejde omhandlende de anbragte unges overgang ind i voksenlivet. Vi har på den ene siden opnået indsigt i, at socialarbejderne oplever, at forskellige organisatoriske enheder kan arbejde ud fra forskellige grundlæggende perspektiver, som ikke på samme måde tilgodeser de anbragte unges støttebehov. Vi har på den anden side opnået indsigt i, hvordan en vellykket tværfaglig organisering opleves at skabe rammerne for blandt andet kreative løsninger, samt fordrende for mere sammenhængende og helhedsorienterede forløb for de anbragte unge. Grundlæggende har vi med andre ord erfaret, at socialarbejderne hovedsageligt italesætter et udviklingspotentialer i forbindelse med det tværfaglige samarbejde, hvorfra blandt andet kreativitet kan få lov til at spire.

8.3 Analysedel 3: Efterværnsindsatsen i perspektiv til de unges behov

Specialets tredje analysedel fremlægger et perspektiv på socialarbejdernes erfaringer, som relaterer sig til oplevede udfordringer i relation til deres fortolkning af de anbragte unges støttebehov. Sammenlignet med tidligere analysedele, så dykker følgende afsnit ned i socialarbejdernes fortolkning af de unges behov som ramme for det sociale arbejde. Der præsenteres både hvordan socialarbejderne oplever og fortolker de unges behov, set i lyset efterværn som indsatsramme, samt hvordan det sociale arbejde i højere grad kan udvikles i perspektiv til at imødekomme de fremlagte udfordringer. Afsnittet er struktureret således, at der indledende fortolkes på socialarbejdernes oplevelse af efterværnsindsatsens behovsdækning, hvorefter forskellige udfordringer fremhæves i forhold til at belyse eventuelle udviklingspotentialer.

8.3.1 Behovsdækkende efterværn

Det har i projektet været af særlig interesse at opnå indsigt i, om socialarbejderne oplever, at efterværnets aktuelle indhold muliggør, at man ud fra deres fortolkning af de unges behov kan give de unge den støtte, som de har behov for.

Vi oplever i den forbindelse, at der en generel enighed blandt informanterne om, at efterværnsindsatsen dækker de behov, som de fleste unge har. Det ses eksempelvis i nedenstående citat fra informanten Pernille:

“Langt hen ad vejen, så ja, så dækker det de behov som de unge har, fordi vi selv kan skrue op og ned på timerne og mange har bare brug for at der er en stabil voksen ved sidelinjen, som ligesom kan hjælpe med det der kan være svært, både med det rent praktiske men også det rent følelsesmæssige, så

ja. Men i de mere komplekse sager, hvor der kan være psykisk sygdom og misbrug, der er efterværnsindsatsen ikke nok - der skal der noget mere til.” (Pernille)

Det samme giver informanten Hanne udtryk for, når hun udtaler følgende: *“(…) Så synes jeg også at vi kan tilbyde det, som giver mening for den unge - det er ikke sådan at jeg har hørt nogle unge sige, at jeg gider ikke have efterværn fordi det du vil tilbyde mig, det kan jeg ikke bruge til noget - altså man finder løsninger.” (Hanne)*

Som ovenstående to citater indikerer, så er der enighed om, at efterværnsindsatsen dækker de unges behov, når det drejer sig om de generelle sager. I relation til informanten Pernilles udtalelse så anerkender hun, at de mere komplekse sager kræver tilbud, som efterværnsparagrafferne ikke alene dækker over, hvilket blandt andet trækker tråde til både analysedel 1 og 2. Set i lyset af Street-level bureaucracy oplever vi, at informanterne italesætter en skønsommæssig fleksibilitet i forhold til forskelligartede tilbud, til at kunne imødekomme størstedelen af de anbragte unges behov, når det gælder deres overgang ind i voksenlivet. Dog forklarer de, at de “komplekse” sager kræver større anvendelse af et tværfagligt samarbejde, da der opstår behov, som ligger udenfor deres eget specialiserede lovområde. I perspektiv til begrebet ‘creaming’ (Lipsky 1980:107-108), er det samtidig relevant at påpege, at citaterne demonstrerer hvordan de ikke alene har blik for dem, som kendetegner succesfulde modtagere af efterværn, men ligeledes forholder sig til hvorvidt efterværnet dækker de behov, som dem der fravælger efterværnet har, samt dem der oplever særlige udfordringer. Vi vil senere komme nærmere ind på socialarbejdernes erfaringer i forhold til disse “komplekse” sager.

Når socialarbejderne repræsentativt italesætter, at efterværnet hovedsageligt er behovsdækkende for de fleste anbragte unge, så oplever vi dette som et vidensbidrag set i lyset af den eksisterende forskning, som påpeger hvordan en særlig udfordring ved efterværn er, at mange unge fravælger tilbuddet om støtte. Når socialarbejderne fremlægger, at det ikke er deres oplevelse, at det er selve indholdet af den tilbudte støtte, som får flere unge til at fravælge efterværn, er det således relevant at overveje hvor udfordringen i stedet ligger, set i perspektiv til den politiske nytænkning af efterværn, og hvad socialarbejderne oplever er årsagen til, at nogle unge fravælger efterværn.

8.3.2 Systemtræthed

Når vi i interviewene udfoldende spørger socialarbejderne ind til, hvorfor nogle unge vælger at takke nej til efterværn, så fremhæver flere af dem som det første, at én af årsagerne skyldes systemtræthed.

Ekspertinformanten Amalie præsenterer indledende nogle refleksioner angående netop denne udfordring:

“Jeg tænker at der ligger noget i efterværn. Efterværn er jo ret bredt, så jeg tænker egentlig at der ligger nogle af de ting, som de har brug for hjælp til, så jeg tror ikke altid det nødvendigvis handler om hvad vi kan tilbyde for efterværn og den lovgivning der er, men det handler om at finde ud af hvor er det, at vi taber de unge. Er det fordi at de er systemtrætte?” (Amalie)

Amalie ligger i citatet vægt på, at man ikke udelukkende skal fokusere på de unge, som modtager efterværn, men lige så vel på dem, som ikke gør. I et teoretisk fortolkende perspektiv, er det nærliggende at se i lyset af Lipskys begreb om ‘creaming’ (Lipsky 1980:107-108), hvor Amalie påpeger en væsentlighed i ikke alene at fokusere på dem, som klarer sig godt, men i særdeleshed også at rette blikket mod dem, som slet ikke modtager tilbuddet. Hun påpeger i den forbindelse, at denne systemtræthed er væsentligt at have in mente, således at man fra et fortolkende blik ikke skummer fløden, og kun fokuserer på de succesfulde modtagere af efterværn.

Informanten Malou understøtter denne pointe, og forklarer i perspektiv hertil, at dem som takker nej til efterværn typisk har haft et svært samarbejde med kommunen før de fylder 18 år. Hun fortæller gennem et praktisk eksempel, hvordan hun har oplevet, at anbringelsessager hvor forældrene har ydet modstand eller presset på for en hjemgivelse kan medføre, at socialarbejdere bliver fortolket som urimelige. Hun forklarer os samtidig, hvorfor hun oplever, at flere unge fravælger efterværn: *“(...) jeg vil sige at dem der fravælger det, det er jo ofte nogen som ikke har oplevet at blive lyttet til eller fået hjælp - eller ikke følt sig hjulpet i hvert fald.” (Malou)*

Supplerende hertil udtaler informanten Sofie:

“Altså vi har jo nogle der er systemtrætte og det er eksempelvis dem hvor man kan sige, at du er i målgruppe for efterværn og hvor de kan sige, at de ikke gider. Der er ingen pædagoger der skal komme her, jeg gider ikke at snakke (...).” (Sofie)

Det er vores oplevelse, at socialarbejderne repræsentativt erfarer denne systemtræthed som en udfordring, som blandt andet opleves som en barriere for opnåelsen af efterværnets målsætninger. Dette stemmer analytisk overens med den eksisterende forskning, hvor vi ligeledes havde et forudgående kendskab til, at der indenfor arbejdet med de anbragte unge eksisterer en vis grad af foranstaltnings-

træthed (Deloitte Consulting 2017). I perspektiv til eksisterende forskning, som i højere grad repræsenterer borgerperspektivet, har Anne-Kirstine Mølholt stillet skarpt på blandt andet denne systemtræthed. Hun forklarer, i overensstemmelse med socialarbejdernes erfaringer, at flere af de anbragte har mistet troen på det sociale system som værende støttende, hvilket samtidig indebærer en risiko for, at det kun er de ressourcerstærke unge, som har haft et mere stabilt anbringelsesforløb som modtager efterværn. Dette medvirker til, at de unge som har haft dårlige oplevelser i forbindelse med deres anbringelsesforløb, men egentlig har et efterfølgende behov for støtte, også bliver dem som oplever udfordringer i forbindelse med at modtage støtte i deres overgang ind i voksenlivet (Mølholt 2022:6).

Denne viden gør det indledende interessant at påpege, set i perspektiv til begrebet 'creaming', at det ikke alene er, socialarbejderne som selekterer, hvem der bør tilbydes efterværn, men at det i disse ligeledes er de unge, som fravælger modtagelsen af indsatsen, hvor deres fortidige forhold får betydning for deres fremtidige interaktion med netop socialarbejderne. Socialarbejdernes erfaringer samt perspektivering til Anne-Kirstine Mølholt præsenterer således en væsentlig pointe i, at de anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet er betinget af deres tidligere oplevelser, hvor tidligere negative erfaringer eksempelvis risikerer at medføre, at unge med et støttebehov ikke stoler på kommunen som værende støttende, hvilket udfordrer det sociale arbejde med målgruppen.

Vi har i den forbindelse reflekteret over denne udfordring perspektiveret til Anthony Giddens begreb om 'ontologisk sikkerhed'. Ontologisk sikkerhed er som begreb tæt forbundet med 'tillid', og dækker over den tiltro som man har til både sig selv, sin egen identitet samt den omkringliggende verden. Et stærkt ontologisk sikkerhedssystem, herunder tiltro til sin egen identitet og tillid til den omkringliggende verden, kan ansues som et beskyttelsesværn, der er med til at sikre, at man kan klare de nye udfordringer, som man gennem livet oplever (Kaspersen 2013:463-464).

Set i perspektiv systemtræthed kan man reflektere over, hvordan de tidligere negative erfaringer fordrer en ontologisk mistillid til den omkringliggende verden, herunder kommunen, hvilket gør, at flere unge eksempelvis fravælger støtte. Det er således et væsentligt vidensbidrag at opnå forståelse for, at socialarbejdernes relationelle samarbejde med de anbragte unge er betinget af de unges tidligere erfaringer, hvor blandt andet anbringelsesstedet, tidligere sagsbehandlere og samarbejdet med familien italesættes som værende betydningsfulde i relation hertil. I et nytænkende perspektiv bør det således fremhæves, at socialarbejderne ikke oplever de unges overgang ind i voksenlivet som noget, der kun relaterer sig til efterværnet og de 18-23-årige, men at deres overgang ind i voksenlivet, og i det hele taget socialarbejdernes forudsætninger for overhovedet at etablere et samarbejde, er betinget af de unges tidligere oplevelser. Det har med andre ord været interessant for os at opnå indsigt i, at der politisk er stor opmærksomhed rettet mod selve efterværnet, som værende den målrettede indsats der

skal udvikles på, hvis man skal støtte de anbragte bedre ind i voksenlivet, mens socialarbejderne i stedet fremlægger et perspektiv på, at deres overgang ind i voksenlivet bør ses sammenhængende med tidligere sociale indsatser, og den oplevelse de unge går derfra med.

8.3.3 At føle sig anderledes

Det blev i problemfeltet beskrevet, hvordan nogle unge oplever de sociale tilbud som stigmatiserende, da de gennem deltagelse fastholder sig selv i en udsat fortælling (Deloitte Consulting 2017). Ekspertinformanten Linea bekræfter os i, at det ikke altid nødvendigvis kun handler om systemtræthed, men at det langt hen ad vejen også kan handle om, at de har ønske om at blive ‘normale’:

“(...) Det vil altid være dilemmafyldt, er min pointe. Der vil altid være det modstridende i, at man prøver på faktisk at sikre normalitet i et unormalitetstilbud (...) Det betyder nødvendigvis ikke at du er unormal, men situationen er unormal, hvis man kan sige det på den måde, ikke. Så jeg tror ikke at vi kommer udenom, at der er en vis stigmatisering i det, for det er jo ikke alle mennesker, der har en social sag.” (Linea)

Citatet skriver sig ind i, hvordan de unge, sammenlignet med deres jævnaldrende, står i en situation, som de oplever som værende fjern fra deres egen forståelse af normalitet. Netop dette er interessant set i forhold til en teoretisk perspektivering, nemlig George Herbert Meads begreb om ‘Den generaliserede anden’. Begrebet handler om, at al menneskelig kommunikation indebærer, at man besidder en essentiel evne til, “at være en anden for sig selv”. Det betyder, at når man henvender sig til andre, så besidder man evnen til at sætte sig selv i den andens sted. Denne dynamik kalder Mead for ‘rolleovertagelse’ - som ikke relaterer sig til det at lære bestemte roller, eksempelvis at være mor eller i et skuespil, men indebærer derimod en mere fundamental evne til, at man som individ formår at projicere, hvordan andre individer vil reagere på den adfærd, som man imødekommer dem med. Denne rolleovertagelse er både relevant set i forhold til to-personers interaktioner, og ligeledes når det handler om grupper. At kunne forestille sig en gruppes reaktion, er det som Mead kalder for ‘den generaliserede andens rolle’ (Mortensen & Bertilsson 2013:146). Når Linea samt den eksisterende forskning påpeger, at sociale indsatser kan opleves stigmatiserende, så trækker det tråde til de forventninger, som de anbragte børn og unge har til andres reaktioner. At være enten anbragt eller have tilknyttet kontaktperson kan med andre ord medføre, at man gennem rolleovertagelse skaber nogle forventninger om, at man sanktioneres for sin adfærd eller gruppekategori i voksenlivets relationer. Dette skitserer samtidigt, hvor dilemmafyldt det sociale arbejde med udsatte børn og unge kan være, når man prøver på, som

Linea siger: *“at sikre normalitet i et unormalitetstilbud.”* (Linea). Informanten Sofie fortæller os ligeledes om udfordringer, som relaterer sig til denne problemstilling. Hun forklarer os, at det tidligere er forsøgt at lave gruppeforløb til de anbragte unge, blandt andet i forsøget på at nedbryde nævnte tabu, men at det sjældent har haft den virkning, som har været intentionen:

“(…) for så føler de sig ved siden - så sidder vi alle sammen her, som har haft det af helvedes til, i samme gruppe. Hvor vi som professionelle kan tænke - hold op alt det I kan give hinanden og udforske og erfaringsudveksle med hinanden og sådan nogle ting. Men der kan vi godt opleve at det ikke er altid at det bliver en succes. Det er mere det der med at snakke med en alene for så er der ikke nogen der opdager det, hvis jeg bare lige har snakket med min kontaktperson om det, for så bliver det ikke så åbenlyst at nu sidder jeg her i en gruppe med andre som har det ligesådan.” (Sofie)

Ovenstående citat tydeliggør denne stigmatiserende følelse, hvilket af socialarbejdere opleves som en udfordring eller barriere for opnåelsen af forskellige sociale indsatsers intention. I et udviklende perspektiv er det således nærliggende at have in mente, at der eksisterer samfundsmæssige diskurser omkring den term, som bliver anvendt til at beskrive ‘anbragte’, og at disse forventninger og forståelser ligeledes bliver internaliseret i perspektiv til de unges rolleovertagelse, som derigennem får betydning for deres adfærd samt samarbejde med kommunen. Afsnittet understreger samtidig, at der kan være flere forskellige faktorer til hvorfor socialarbejderne oplever, at nogle unge takker nej til et efterværnsforløb.

8.3.4 Huller i tilbudsviften

Følgende afsnit omhandler en udfordring som relaterer sig til de unge, som socialarbejderne oplever, udgør mere komplekse udfordringer. Tidligere blev det fremhævet, at socialarbejderne hovedsageligt oplevede, at efterværnet dækker de behov, som vedrører de “lette” sager, mens at socialarbejderne oplever udfordringer i forhold til de mere komplekse sager. I den forbindelse fortæller flere informanter uafhængigt af vores input, at det er deres opfattelse, at flere af de unge godt kunne have brug for en speciel form for støtte, nemlig i form af terapeutiske tilbud, hvilket socialarbejderne ikke kan bevilge dem som led i efterværnsindsatsen. Det kommer blandt andet til udtryk ved informanterne Pernille & Malou:

“Man kan jo sige, at der er jo altid mange ting, som man kunne ønske. Noget af det der kunne være fedt var at kunne bevillige andre forløb uden en kontaktperson. Det vil være fedt at kunne give nogle terapeutiske forløb. For nogle gange skal man også være klar til at tage imod det og det er måske ikke

lige hen imod, at man er ved at blive voksen, at man kan det. At kunne give noget mere terapeutisk støtte i et efterværn.” (Pernille)

&

“Så skulle det være en mere terapeutisk del fordi man glider. Der er stadig noget psykosocialt støtte i en kontaktperson men de må jo ikke lave behandling og det er der jo stadig nogle af dem, som har behov for. Det siger vi jo nej til ved en efterværnsindsats.” (Malou)

Informanten Sofie fortæller i den forbindelse, at hun oplever, at flere af de unge har behov for disse former for tilbud efter de fylder 18 år, men at hun er lovgivningsmæssigt begrænset, og ikke længere kan tilbyde denne støtte, da de nu er omfattet voksenparagrafferne. Sofie supplerer i den forbindelse med en væsentlig udfordring, nemlig at mange af de unge ikke føler sig klar til at tale om deres baggrund mens de er på børn- & ungeparagrafferne, hvor denne støtte er til rådighed, men at flere af de unge oplever hvordan deres fortid indhenter dem, efter det er fyldt 18 år, men at man i det sociale arbejde ikke længere kan tilbyde dem den samme hjælp:

“Og så er det jo mange gange, at når de bliver over 18 år, og de kommer til at tænke over deres liv, at nu vil de gerne sige ja til de der psykologsamtaler, hvor vi er nødt til at sige at det løb er kørt og vi har ikke lovgivningsmæssigt mulighed for at hjælpe jer med det.” (Sofie)

Citatet bidrager med en viden om, at flere af de tidligere anbragte kan have nogle psykologiske udfordringer, som socialarbejderne, inden for deres skønsmæssige råderum, hverken har mulighed for eller hjemmel til at kunne imødekomme. Pernille forklarer os i den forbindelse, at udfordringen i forhold til ovenstående er, at der er lang ventetid på voksenområdet, såfremt den anbragte skal gå gennem egen læge for at få bevilliget psykologhjælp: *“Der er sindssygt lang ventetid til at skulle finde en psykolog i voksenregi.” (Pernille)*. Det er samtidig relevant at påpege, set i perspektiv til de tidligere udfordringer med både den lovgivningsmæssige kompleksitet samt det tværfaglige samarbejde, at den anbragte unge selvstændigt skal etablere kontakt til endnu en organisation, lægen, for at italesætte hvad der for dem selv opleves som et tabu, hvilket i bedste tilfælde resulterer i en henvisning til blot en yderligere organisation, psykologen. Vi har i den forbindelse overvejet om netop denne måde at organisere psykologisk støtte på kan medføre, at flere unge ‘coper’ med disse udfordringer på en måde, hvor de vurderer at selvstændighed eller fravalg af støtte er mere overskueligt end selvstændigt at skulle blotte sig selv og opsøge hjælpen på selvstændig vis, hvis de ønsker en sammenhængende indsats.

8.3.5 Delkonklusion

Analysedel 3 har præsenteret empiriske nedslag i forhold til socialarbejdernes erfaringer og oplevelser med sociale tilbud, set i relation til deres opfattelse af de unges behov. Vi har gennem fortolkning opnået indsigt i, at socialarbejderne oplever, hvordan efterværn som udgangspunkt dækker de fleste af de unge anbragtes behov. Vi har i den forbindelse opnået indsigt i, at der på trods af disse umiddelbart behovsdækkende rammer fortsat er nogle, som vælger at takke nej til tilbuddet om efterværn. Socialarbejderne påtaler i den forbindelse, hvad de oplever er de typiske årsager hertil, hvor blandt andet systemtræthed og oplevet stigmatisering er udfordringer, som flere af socialarbejderne omtaler som relevante problemstillinger som man i fremtiden kan udvikle på. Selvom informanterne generelt set oplever, at efterværnsindsatsen dækker de unges behov, så fremhæver de ydermere nogle udviklingspotentialer, hvad angår psykologisk eller terapeutisk støtte, så det i højere grad bliver muligt at hjælpe de unge, med de udfordringer de har, når de har dem.

9. Konklusion

Specialet præsenterer en eksplorativ undersøgelse af socialarbejderes erfaringer med anbragte unges overgang ind i voksenlivet. Med efterværn som case for fortolkning har vi gennem et kvalitativt design med afsæt i semistrukturerede interviews opnået viden omhandlende forskellige tematiske nuancer af socialarbejdernes erfaringer og oplevede udfordringer, hvilket følgende vil sammenholdes i perspektiv til projektets problemformulering:

“Hvordan kan man med efterværn som case fortolke på socialarbejderes erfaringer med anbragte børn og unges overgang ind i voksenlivet, og hvordan kan man gøre brug af denne viden i relation til nytænkningen af efterværnet?”

Vi har i perspektiv til problemformuleringen udforsket og fortolket på socialarbejdernes erfaringer på tværs af forskellige tematiske områder, hvor vi analytisk både har opnået viden omhandlende ‘Lovgivningsmæssige rammer’, ‘Organisatoriske rammer’ og ‘Efterværnsindsatsen i perspektiv til de unges behov’.

I perspektiv til de lovgivningsmæssige rammer har vi erfaret, at det sociale arbejde vedrørende unge anbragtes overgang ind i voksenlivet, strækker sig på tværs af flere forskellige lovgivninger, og at de socialarbejdere, som vi har selekteret på baggrund af deres erfaring med efterværn, ligeledes fortolker og skønner på baggrund øvrige paragraffer, når de arbejder med nævnte problemstilling. I den forbindelse er det vores opfattelse, at socialarbejderne oplever lovgivningsområdet som værende bred, underforstået at de hovedsageligt ikke føler sig begrænset i forhold til at kunne skønne lovgivningen tilgodeset de unges behov. I perspektiv til hvordan en central del af projektet har været at skrive os ind i den nytænkning, som fremgår i reformen ‘Børnene Først’, og som ligeledes indgår som led i problemformuleringen, har det været overraskende for os, at samtlige socialarbejder ikke påtaler direkte udfordringer med selve efterværnslovgivningen, da de i et organisatorisk perspektiv formår at imødekomme den lovgivningsmæssige kompleksitet, som kendetegner området. I stedet fremlægger de nogle udfordringer, som indenfor det lovgivningsmæssige område relaterer sig til andre lovområder, som ligger uden for deres enhed, hvor de i særdeleshed lægger vægt på forskellen i serviceniveau sammenlignet med blandt andet voksenparagrafferne og beskæftigelsesområdet. Disse udfordringer, forklarer socialarbejderne, gør, at man risikerer, at de investeringer man har gjort i de unge: *“(…) bliver tabt fuldstændig på jorden (...).”* (Malou), såfremt de øvrige lovgivningsområder ikke kan videreføre og understøtte den udvikling, som de unge har gennemgået på børn/unge-paragrafferne. I et nytænkende

perspektiv fremlægger socialarbejderne repræsentativt et ønske om at indtænke en form for brobygning mellem de forskellige lovområder, således at overgangen herimellem ikke opleves så brat og fjern for de unge. Slutteligt i forhold til de lovgivningsmæssige rammer, så påtaler socialarbejderne ligeledes en vis mængde af travlhed, som følge af blandt andet de forskellige lovkrav om dokumentation. Enkelte af socialarbejderne italesætter i den forbindelse, hvordan denne travlhed kan bidrage til, at der træffes forhastede beslutninger, som på forskellige måder får konsekvenser for sagsarbejdet.

Set nærmere på de organisatoriske rammer så har vi gennem projektets eksplorative tilgang opnået et nærmere kendskab til, at forskellige organiseringer gør, at socialarbejderne skønner og arbejder med de lovgivningsmæssige rammer, herunder efterværn, på forskellige måder og med afsæt i forskellige redskaber. Vi har i perspektiv til de lovgivningsmæssige rammer opnået kendskab til, at socialarbejderne oplever lovgivningen som værende bred, men samtidig også hvordan denne viden kan medføre, at forskellige socialarbejdere kan træffe forskellige beslutninger, og at forskellige socialarbejdere kan opleve udfordringer med at skønne i relation til de komplekse sager, som de sidder med. Fra et organisatorisk perspektiv har vi opnået indsigt i, at socialarbejderne anvender de organisatorisk definerede rammer til at imødekomme denne kompleksitet, hvorunder vi har opnået kendskab til, at nogle organiseringer gør anvendelse af instrukser og procedurer, mens andre i højere grad dyrker det kreative samarbejde. Det er vores opfattelse, socialarbejderne oplever at begge modeller imødekommer de udfordringer, som relaterer sig til den lovgivningsmæssige kompleksitet. Der hvor socialarbejderne i højere grad fremhæver et udviklingspotentiale, er når det omhandler det tværfaglige samarbejde mellem forskellige organisatoriske enheder. Vi har i den forbindelse opnået kendskab til, at samarbejdet med andre specialiserede organisationer, eksempelvis med beskæftigelsesområdet, ikke er uden udfordringer, da de forskellige faglige problemstillinger ofte overlapper, men at forskellige organisationer, med afsæt i hvert sit lovområde, kan have forskellige visioner, økonomier eller måleredskaber angående den samme problemstilling. I den forbindelse er to af projektets informanter ansat i en organisation, hvor der internt er ansat forskellige fagområder, hvilket de oplever kan nedbryde nogle af de organisatoriske snitflader, og skaber rammerne for kreative løsninger angående de unges overgang ind i voksenlivet. I perspektiv til nytænkningen af efterværnsområdet er det således relevant at have in mente, at forskellige organisationsstrukturer bidrager til at rammesætte, hvilke nuancer ved de forskellige lovgivningsmæssige områder der kommer til udtryk i forskellige kommuner. Vi oplever med andre ord, at det brede lovgivningsmæssige område kan organiseres vidt forskelligt, hvor de udfordringer som socialarbejderne på tværs af organisering påtaler, i særdeleshed relaterer sig til det tværfaglige samarbejde.

Projektets sidste tema, omhandlende socialarbejdernes erfaringer med efterværnsindsatsen i perspektiv til de unges behov, skriver sig i højere grad ind i, hvordan socialarbejderne oplever samarbejdet med de anbragte børn og unge, og disses udfordringer i forbindelse med deres overgang ind i voksenlivet. Som det ligeledes blev fremlagt, i forbindelse med de lovgivningsmæssige rammer, så omtaler socialarbejderne hovedsageligt ikke nogen direkte kritik af selve den efterværnsrelaterede lovgivning. I perspektiv til de unges behov har vi opnået viden om, at socialarbejderne oplever, at efterværnet i høj grad imødekommer de 'lettere' sager. De italesætter i perspektiv til tidligere afsnit dog en udfordring, som relaterer sig til hvordan det i perspektiv til efterværn ikke er muligt for socialarbejderne at henvise de unge til nogen form for terapeutisk støtte. De oplever med andre ord hvordan nogle unge, efter de fylder 18 år, bliver mere refleksive omkring deres fortid og deres situation, hvor de kan udvikle et behov for psykologisk støtte. I relation til de lovgivningsmæssige rammer er de dog nu blevet voksne, og må derfor selv søge egen læge, såfremt de har behov for støtte. Socialarbejderne påtaler det i den forbindelse som en udfordring, at man ikke kan give dem støtte, når de reelt set har brug for det, da der på voksenområdet er lange ventetider. Netop denne udfordring oplever vi, at socialarbejderne påtaler som et fremtidigt udviklingspotentiale, set i perspektiv til at kvalificere støtten målrettet de unges overgang ind i voksenlivet. Herudover omtaler socialarbejderne nogle udfordringer, som relaterer sig til hvorfor nogle anbragte vælger ikke at modtage efterværn, hvor de blandt andet lægger vægt på systemtræthed og en følelse af oplevet stigmatisering ved deltagelse i sociale indsatser. Disse udfordringer skriver sig samtidig ind i hvordan efterværnsområdet ikke kan anskues uafhængigt fra hverken øvrige lovgivninger, andre organisationer, og i særdeleshed heller ikke fra den individuelle anbragtes fortid. Vi har med andre ord opnået indsigt i, hvordan socialarbejderne oplever, at de anbragtes tidligere negative erfaringer, får stor betydning for måden hvorpå de tilgår samarbejdet med kommunen. Afsluttende er det derfor væsentlig at påpege, at vi gennem projektet har opnået indsigt i, hvordan en nytænkning af efterværnsområdet implicit ligeledes indebærer en nytænkning af selve anbringelsesområdet, da tidlig inddragelse, forberedelse på voksenlivet, anbringelsesrelaterede relationer med mere får betydning for den kontekst, som efterværnet skriver sig ind i.

10. Litteraturliste

Andersen, Lotte Bøgh (2010): "Forskningskriterier", i Lotte Bøgh Andersen et al. (red.): *Metoder i Statskundskab*. København: Hans Reitzels Forlag.

Antoft, Rasmus & Heidi Salomonsen (2007): "Det kvalitative casestudium - introduktion til en forskningsstrategi", i Rasmus Antoft et al. (red.): *Håndværk og Horisonter - Tradition og ny-tænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Bengtsson, Tea Torbenfeldt & Anne-Kirstine Mølholt (2020): "Anonymisering i kvalitative undersøgelser", i Kirsten Elisa Petersen & Lars Ladefoged (red.): *Forskning med børn og unge*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bikubefonden & SUS (2019): Ung mellem anbringelse og eget hjem. Udfordringer og potentialer. Rosendahls A/S.

Brodkin, Evelyn Z. (2015): "The inside story: street-level research in the US and beyond", i Peter Hupe, Michael Hill og Aurélien Buffat (red.): *Understanding Street-Level Bureaucracy*. Bristol: Policy Press.

Caswell, Dorte & Flemming Larsen (2017): "Frontline Work in the Delivery of Danish Activation Policies", i Rik Van Berkel, Dorte Caswell, Peter Kupka & Flemming Larsen: *Frontline Delivery of Welfare-to-Work Policies in Europe - Activating the Unemployed*. New York: Routledge.

Deloitte Consulting (2017): Efterværn og den gode overgang til voksenlivet - Erfaringsopsamling på baggrund af pulje til efterværn og netværksgrupper. Odense: Socialstyrelsen.

DiMaggio, Paul J & Walter W. Powell (1983): The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*. American Sociological Association.

Espersen, Laila Dreyer (2004): Fra anbringelse til efterværn - En pilotundersøgelse blandt sagsbehandlere. København: Socialforskningsinstituttet. 04:25.

Halkier, Bente (2015): "6. Fokusgrupper", i Lene Tanggaard & Svend Brinkmann (red.): *Kvalitative metoder*. København: Hans Reitzels Forlag.

Harste, Gorm & Nils Mortensen (2013): "Sociale samhandlingsteorier", i Andersen, Heine & Lars Bo Kaspersen (red.): *Klassisk og Moderne samfundsteori*. København: Hans Reitzels Forlag.

Hostrup, Hanne (2021): Vi skal huske, at børn også får ar på sjælen af ikke at blive anbragt. Anvendt d. 13.01.2022. Tilgængelig via: https://www.information.dk/debat/2021/05/huske-boern-og-saa-faar-ar-paa-sjaelen-anbragt?lst_tag

Hupe, Peter, Hill, Michael & Aurélien Buffat (2015): "Introduction: defining and understanding street-level bureaucracy", i Peter Hupe, Michael Hill & Aurélien Buffat (red.): *Understanding Street-Level Bureaucracy*. Bristol: Policy Press.

Højberg, Henriette (2013): “Hermeneutik - forståelse og fortolkning i samfundsvidenskaberne”, i Lars Fuglsang et al. (red.): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne - på tværs af kulturer og paradigmer*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

International Federation of Social Workers: GLOBAL DEFINITION AF SOCIALT ARBEJDE. Anvendt d. 02.05.2022. Tilgængelig via: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

Iversen, Katrine et al. (2021): *Efterværn og overgange til voksenlivet - Litteraturgennemgang*. København K: VIVE.

Juul, Søren (2018): “Videnskabsteoretiske kontroverser i forskningen i socialt arbejde”, i Søren Peter Olesen & Merete Monrad (red.): *Forskningsmetode i Socialt Arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kraka Advisory: Fra anbringelse til voksenliv – Sådan nytænker vi støtten til anbragte unge i overgangen i voksenlivet. Kraka Advisory.

Kaspersen, Lars Bo (2013): “Anthony Giddens”, i Andersen, Heine & Lars Bo Kaspersen (red.): *Klassisk og Moderne samfundsteori*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kvale, Steinar & Svend Brinkmann (2015): *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag.

Lausten, Mette, Signe Frederiksen & Rikke Fuglsang Olsen (2020): *Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet. Forløbsundersøgelse af tidligere anbragte unge født i 1995*. København K: VIVE.

Lawrence, Thomas B. & Roy Suddaby (2006): “Institutions and Institutional Work”, i Stewart R. Clegg, Cynthia Hardy, Thomas B. Lawrence & Walter R. Nord (red.): *The SAGE Handbook of Organization Studies*. London: SAGE Publications Ltd.

Lipsky, Michael (1980): “Rationing Services: Inequality in Administration”, i Michael Lipsky: *Street Level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services*. Russell Sage Foundation.

Mortensen, Nils & Margareta Bertilsson (2013): “Amerikansk Pragmatisme”, i Andersen, Heine & Lars Bo Kaspersen (red.): *Klassisk og Moderne samfundsteori*. København: Hans Reitzels Forlag.

Mølholt, Anne-Kirstine (2022): “Efterværn og overgangen til voksenlivet” i Schjellerup, Helle Nielsen et al. (red.): *Praktisk socialfagligt arbejde med anbringelser: En grundbog (arbejdstitel)*. København: Akademisk Forlag (under udgivelse).

Mørk, Mette (2021): FORSKEREN: “Vi ved, at vi taber for mange børn i overgangen til voksenlivet”. Anvendt d. 17.01.2022. Tilgængelig via: <https://socialraadgiverne.dk/faglig-artikel/vi-ved-at-vi-taber-for-mange-boern-i-over-gangen-til-voksenlivet/>

Nørup, Iben & Betina Jacobsen (Accepteret/In press). Searching for ‘the usual suspects’: The role of discretion and target group constructions in the frontline of policy implementation. *Public Administration*. Anvendt d. 17.05.2022. Tilgængelig via: <https://doi.org/10.1111/padm.12820>

Olesen, Søren Peter & Merete Monrad (2018): “Indledning”, i Merete Monrad og Søren Peter Olesen (red.): *Forskning i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.

Rasmussen, Pernille Skovbo, Anne-Dorthe Hestbæk & Maria Røgeskov (2020): Svære anbringelsessager – Erfaringer fra VISO-rådgivningsforløb. København K: VIVE.

Riis, Ole (2005): Samfundsvidenskab i praksis. Introduktion til anvendt metode. København: Hans Reitzels Forlag.

Socialstyrelsen (2020a): Om anbringelse. Anvendt d. 19.01.2022. Tilgængelig via: <https://socialstyrelsen.dk/born/anbringelse/om-anbringelse>

Socialstyrelsen (2020b): Anbringelsesformer. Anvendt d. 19.01.2022. Tilgængelig via: <https://socialstyrelsen.dk/born/anbringelse/om-anbringelse/anbringelsesformer>

Socialstyrelsen (2021): Om efterværn. Anvendt d. 20.01.2022. Tilgængelig via: <https://socialstyrelsen.dk/unge/eftervaern/om-eftervaern>

Social- og Ældreministeriet (2021): Aftaletekst Børnene Først. Anvendt d. 17.05.2022. Tilgængelig via: https://sm.dk/Media/637583203842999255/Aftaletekst_Boernene_Foerst_maj2021.pdf

Tanggaard, Lene & Svend Brinkmann (2015): “1. Interviewet: Samtalen som forskningsmetode”, i Lene Tanggaard & Svend Brinkmann (red.): *Kvalitative metoder*. København: Hans Reitzels Forlag.

11. Bilag

Bilag 1: Interviewguide til socialarbejdere

Bilag 2: Interviewguide til eksperter

Bilag 3: Læringsportfolio